

ЈП „СРБИЈАШУМЕ“ - БЕОГРАД
ШГ „ТИМОЧКЕ ШУМЕ“ - БОЉЕВАЦ
ШУ „КЊАЖЕВАЦ“ - КЊАЖЕВАЦ



**ОСНОВА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА
ЗА
ГЈ " ЗАГЛАВАК I "**
2022 - 2031

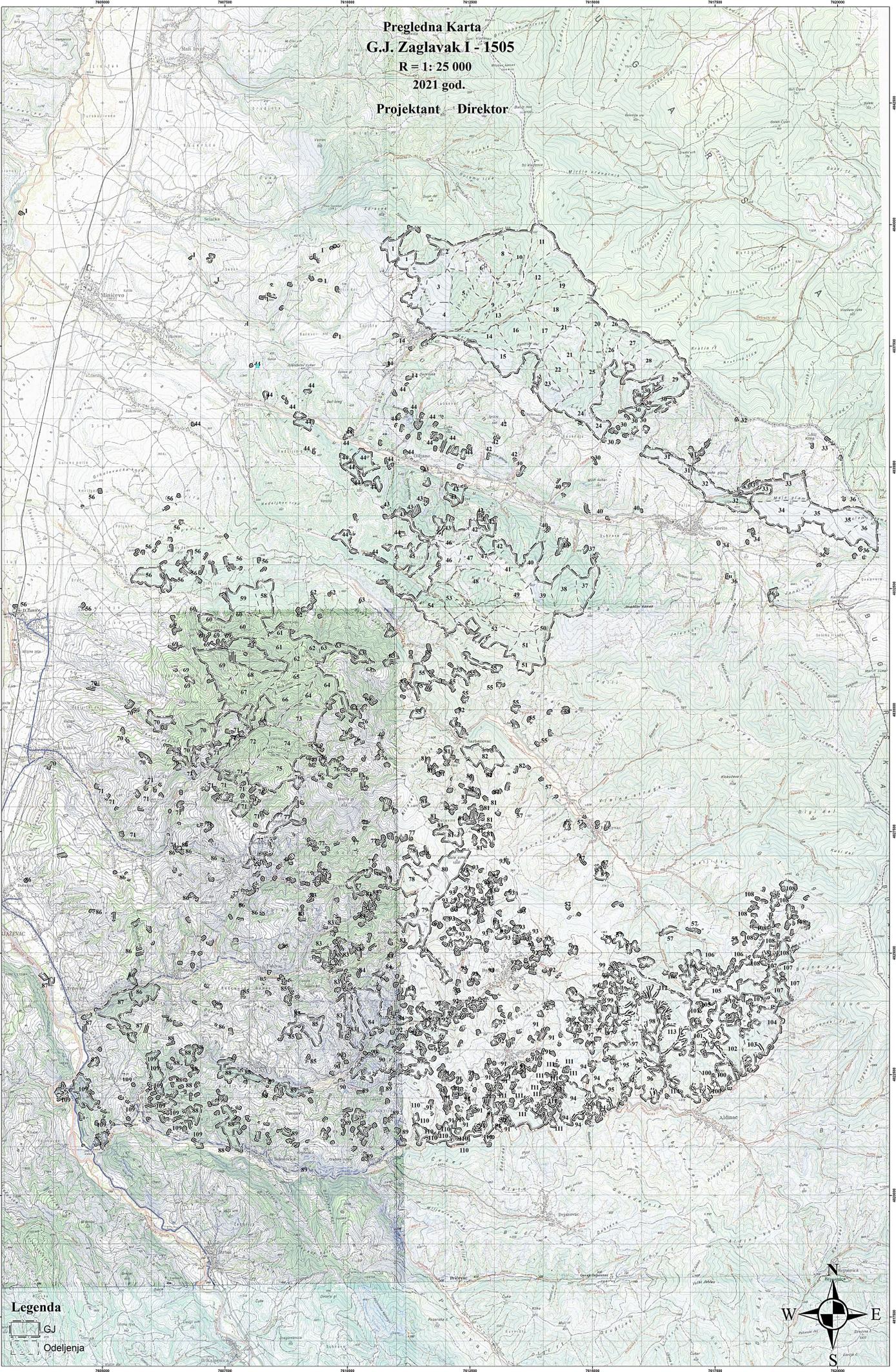
Зајечар, 2021. године

Pregledna Karta
G.J. Zaglavak I - 1505

R = 1: 25 000

2021 god.

Projektant Direktor



Legenda

GJ
Odeljenja



САДРЖАЈ

0.0 УВОД	6
1.0. ОПШТИ ОПИС И УСЛОВИ ЗА ГАЗДОВАЊЕ	7
1.1. ТОПОГРАФСКЕ ПРИЛИКЕ.....	7
1.1.1. Географски положај газдинске јединице.....	7
1.1.2. Границе.....	7
1.1.3. Површина.....	7
1.2. ИМОВИНСКО ПРАВНО СТАЊЕ.....	9
1.2.1. Државни посед.....	9
1.2.2. Распрострањење газдинске јединице по катастарским општинама.....	10
1.2.3. Државни посед којим управљају друге организације.....	10
2.0. ЕКОЛОШКЕ ОСНОВЕ ГАЗДОВАЊА	11
2.1. РЕЉЕФ И ГЕОМОРФОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ.....	11
2.2. ГЕОЛОШКА ПОДЛОГА И ТИПОВИ ЗЕМЉИШТА.....	11
2.3. ХИДРОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ.....	12
2.4. КЛИМАТСКИ УСЛОВИ.....	12
2.5. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА.....	13
2.6. ОПШТИ ФАКТОРИ ЗНАЧАЈНИ ЗА СТАЊЕ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА.....	15
3.0. ПРИВРЕДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	17
3.1. ОПШТЕ ПРИВРЕДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА У КОМ СЕ НАЛАЗИ ГАЗДИНСКА ЈЕДИНИЦА.....	17
3.2. ЕКОНОМСКЕ И КУЛТУРНЕ ПРИЛИКЕ.....	18
3.3. ОРГАНИЗАЦИЈА И МАТЕРИЈАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ ШУ "КЊАЖЕВАЦ".....	18
3.4. ДОСАДАШЊИ ЗАХТЕВИ ПРЕМА ШУМАМА ГЈ "ЗАГЛАВАК I" И ДОСАДАШЊИ НАЧИН КОРИШЋЕЊА ШУМСКИХ РЕСУРСА.....	20
3.5. МОГУЋНОСТ ПЛАСМАНА ШУМСКИХ ПРОИЗВОДА.....	20
4.0. ФУНКЦИЈЕ ШУМА	21
4.1. ОСНОВНЕ ПОСТАВКЕ И КРИТЕРИЈУМИ ПРИ ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНОМ РЕОНИРАЊУ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА.....	21
4.2. ФУНКЦИЈЕ ШУМА И НАМЕНА ПОВРШИНА.....	21
4.3. ГАЗДИНСКЕ КЛАСЕ.....	22
5.0. СТАЊЕ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА	28
5.1. СТАЊЕ ШУМА ПО НАМЕНИ.....	28
5.2. СТАЊЕ ШУМА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА.....	29
5.3. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ПОРЕКЛУ И ОЧУВАНОСТИ.....	33
5.4. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО СМЕСИ.....	38
5.5. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ВРСТАМА ДРВЕЋА.....	41
5.6. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ДЕБЉИНСКОЈ СТРУКТУРИ.....	43
5.7. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО СТАРОСТИ.....	48
5.8. СТАЊЕ ВЕШТАЧКИ ПОДИГНУТИХ САСТОЈИНА.....	58
5.9. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ САСТОЈИНА.....	60
5.10. СТАЊЕ НЕОБРАСЛИХ ПОВРШИНА.....	61
5.11. ФОНД И СТАЊЕ ДИВЉАЧИ- УСЛОВИ И МОГУЋНОСТ ЗА РАЗВОЈ.....	61
5.12. СТАЊЕ ОСТАЛИХ ПРОИЗВОДА ШУМА.....	64
5.13. СТАЊЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДЕЛОВА ПРИРОДЕ.....	64
5.14. СТАЊЕ РЕТКИХ, РАЊИВИХ И УГРОЖЕНИХ ВРСТА (РТЕ).....	66
5.15. СТАЊЕ ШУМСКИХ САОБРАЋАЈНИЦА.....	67
5.16. ОПШТИ ОСВРТ НА ЗАТЕЧЕНО СТАЊЕ ШУМА.....	68
6.0. ДОСАДАШЊЕ ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА	70
6.1. ПРОМЕНА ШУМСКОГ ФОНДА.....	70
6.1.1. Промена шумског фонда по површини.....	70
6.1.2. Промена шумског фонда по запремини и запреминском прирасту.....	70

6.2. ОДНОС ПЛАНИРАНИХ И ОСТВАРЕНИХ РАДОВА У ДОСАДАШЊЕМ ПЕРИОДУ	72
6.2.1. Досадашњи радови на обнови и гајењу шума.....	72
6.2.2. Досадашњи радови на заштити шума.....	73
6.2.3. Досадашњи радови на коришћењу шума.....	74
6.2.4. Досадашњи радови на изградњи шумских саобраћајница.....	75
6.2.5. Досадашњи радови на коришћењу осталих шумских производа.....	75
6.2.6. Преглед извршених бесправних сеча у периоду 2012 – 2021. године.....	75
6.2.7. Општи осврт на досадашње газдовање шумама - оцена утицаја за садашње стање.....	76
7.0. ПЛАНИРАЊЕ УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ОПТИМАЛНОГ КОРИШЋЕЊА ШУМА.....	78
7.1. МОГУЋИ СТЕПЕН И ДИНАМИКА УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ФУНКЦИЈА ШУМА У ТОКУ УРЕЂАЈНОГ ПЕРИОДА (ПРОГНОЗА ЗА 2 - 3 ПЕРИОДА).....	78
7.2. ЦИЉЕВИ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА.....	79
7.2.1. Циљеви газдовања.....	79
7.2.2. Циљеви газдовања у одређеним узгојним фазама.....	81
7.3. МЕРЕ ЗА ПОСТИЗАЊЕ ЦИЉЕВА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА.....	83
7.3.1. Узгојне мере.....	83
7.3.2. Уређајне мере.....	85
7.4. ПЛАНОВИ ГАЗДОВАЊА.....	86
7.4.1. План гајења шума.....	86
7.4.1.1. План обнављања и подизања нових шума.....	86
7.4.2. План заштите шума.....	92
7.4.3. План коришћења шума.....	92
7.4.3.1. План сеча обнављања једнодобних шума.....	93
7.4.3.2. План проредних сеча шума.....	97
7.4.3.3. Укупан принос од сеча шума.....	99
7.4.3.4. План коришћења осталих шумских производа.....	100
7.4.4. План унапређивања стања ловне дивљачи.....	101
7.4.5. План изградње шумских саобраћајница и других објеката у шуми.....	102
7.4.6. План заштите природних добара.....	103
7.4.7. План уређивања шума.....	105
7.4.8. Очекивани ефекти газдовања шумама.....	105
8.0. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНОВА ГАЗДОВАЊА.....	107
8.1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ШУМСКО-УЗГОЈНИХ РАДОВА.....	107
8.2. УПУТСТВО ЗА ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА НА КОРИШЋЕЊУ ШУМА.....	124
8.3. УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ИЗВОЂАЧКОГ ПРОЈЕКТА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА.....	125
8.4. УПУТСТВО ЗА ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА.....	127
8.5. ШУМСКА ХРОНИКА.....	128
8.6. ВРЕМЕ СЕЧЕ ШУМА.....	128
8.7. СМЕРНИЦЕ ЗА ИНДЕНТИФИКАЦИЈУ И УПРАВЉАЊЕ ШУМАМА ВИСОКЕ ЗАШТИТНЕ ВРЕДНОСТИ.....	129
8.8. УПУТСТВО ЗА ПРИМЕНУ ТАРИФА.....	130
9.0. ЕКОНОМСКО - ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА.....	132
9.1. ОБРАЧУН ВРЕДНОСТИ ШУМА.....	132
9.1.1. Сортиментна структура укупне дрвне запремине.....	132
9.1.2. Вредност дрвета на пању.....	134
9.1.3. Вредност младих састојина (без запремине).....	135
9.1.4. Укупна вредност шума.....	135
9.2. СТРУКТУРА СЕЧИВЕ ДРВНЕ ЗАПРЕМИНЕ И ПЛАНИРАНИ РАДОВИ.....	135
9.3. УТВРЂИВАЊЕ ПРОСЕЧНИХ ТРОШКОВА.....	138
9.4. УТВРЂИВАЊЕ ПРОСЕЧНОГ ПРИХОДА.....	141
9.5. РАСПОДЕЛА ПРИХОДА НА ГОДИШЊЕМ НИВОУ.....	142
10.0. НАЧИН ИЗРАДЕ ОСНОВЕ.....	143
10.1. ПРИКУПЉАЊЕ ТЕРЕНСКИХ ПОДАТАКА.....	143
10.2. ОБРАДА ПОДАТАКА.....	143

10.3. ИЗРАДА КАРАТА	143
10.4. ИЗРАДА ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА ОСНОВЕ	144
11.0. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	145

0.0 УВОД

I Уводне информације и напомене

Газдинска јединица „Заглавак I“ налази се у саставу Источне шумске области, односно Тимочког шумског подручја и својом укупном површином заузима делове простора политичке општине Књажевац.

Овом газдинском јединицом газдује ШУ „Књажевац“, која је у склопу ШГ „Тимочке шуме“ - Болевац, које послује као део предузећа „Србијашуме“ - Београд.

Издавање састојина и дендрометријски подаци за последње уређивање су прикупљени током 2020. године и компјутерски обрађени према јединственој методологији за све државне шуме којима газдује ЈП „Србијашуме“ Београд.

Ова Основа газдовања шумама је израђена у складу са Правилником о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама (Сл.гл.Р.С.бр. 122/2003), као и свим законским и подзаконским актима који се односе на област шумарства.

Основа газдовања шумама за газдинску јединицу „Заглавак I“ израђује се за период од 01. 01. 2022. - 31. 12. 2031. године.

Ова Основа газдовања шумама садржи:

1. Текстуални део,
2. Табеларни део,
3. Карте.

1.0. ОПШТИ ОПИС И УСЛОВИ ЗА ГАЗДОВАЊЕ

1.1. ТОПОГРАФСКЕ ПРИЛИКЕ

1.1.1. Географски положај газдинске јединице

ГЈ „Заглавак I” чини јединствен шумски комплекс који припада Тимочком шумском подрчју. Овом газдинском јединицом газдује шумска управа „Књажевац” - Књажевац која је у склопу шумског газдинства „Тимочке шуме” - Бољевац, које послује као део ЈП „Србијашуме” - Београд.

Приликом израде ове основе извршена је нова подела одељења, тј. додато је пет одељења, тако да је садашњи број одељења 114.

Ова газдинска јединица лоцирана је на обронцима Старе планине и распростире се западно од гребена којим иде државна граница према Републици Бугарској.

ГЈ „Заглавак I” простире се у виду разуђеног и разбацаног комплекса и много мањих парцела. Простире се на подручју између 22° 18" и 22° 30" источне географске дужине од Гринича, као и 43° 31" и 43° 41" северне географске ширине.

Највиша тачка ове газдинске јединице налази се у оквиру 108. одељења (1150 м.н.в.), а најнижа тачка је у оквиру 1. одељења (175 м.н.в.).

Према политичкој подели ГЈ се налази на територији ПО Књажевац , а простире се на територији 25 катастарских општина и то: КО Алдинац, КО Балинац, КО Берчиновац, КО Видовац, КО Витковац, КО Горња Соколовица, КО Горње Зуниче, КО Градиште, КО Доње Зуниче, КО Дрвеник, КО Жуковац, КО Дреновац, КО Јаковац, КО Јелашница, КО Кандалица, КО Књажевац, КО Локва, КО Ново Корито, КО Ошљане, КО Петруша, КО Радичевац, КО Старо Корито, КО Трговиште, КО Шарбановац и КО Штитарац.

1.1.2. Границе

Ова газдинска јединица, у погледу на државни посед, са јужне стране граничи се са ГЈ "Заглавак II", југоисточно се граничи са ГЈ "Расовити Камен", са северне стране ГЈ "Заглавак I" граничи се са ГЈ "Шашка - Студена - Селачка Река", а источно са државном границом према Бугарској.

Како се газдинска јединица простире на велики број катастарских општина, она у појединим својим деловима чини веће шумске комплексе, док је у другим деловима састављена из великог броја мањих, разбацаних, парцела, па се тако великим делом граничи и са приватним поседом.

Приликом овог уређивања извршена је поновна подела и пренумерација одељења, како би се величина одељења ускладила са важећом законском регулативом.

Спољне и унутрашње границе газдинске јединице су обележене на терену.

1.1.3. Површина

Укупна површина газдинске јединице износи 3777,56 ха.

Укупан број одељења у газдинској јединици је 114, чија просечна величина износи 33,14 ха и у складу је са Правилником и прописаном величином одељења.

Стање површина према категорији шуме и врсти земљишта (начину њеног основног коришћења) приказано је следећим табелама:

Табела бр.1 Стање површина газдинске јединице „Заглавак I”

УКУПНА ПОВРШИНА (У власништву + туђе)	ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ				ОСТАЛО ЗЕМЉИШТЕ			ТУЂЕ	ЗАУЗЕЋЕ
	СВЕГА	ШУМЕ	ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	ШУМСКО ЗЕМЉ.	СВЕГА	НЕПЛОДНО	ЗА ОСТАЛЕ СВРХЕ		
3812.31	3710.04	3492.98	67.92	120.63	94.01	44.50	49.51	34.75	2.02

Табела бр.2

Категорија шума/врста земљишта	Површина	
	ха	%
Високе природне шуме	45.85	1.2
Вештачкипод. састојине (од 21.год. навише)	773.23	20.5
Шумске културе	67.92	1.8
Укупно високе састојине	887.00	23.5
Изданачке шуме	1777.1	47.0
Укупно изданачке састојине	1777.1	47.0
Шикаре	790.07	20.9
Шибљак	106.73	2.8
Обрасло	3560.90	94.3
Шумско земљиште	120.63	3.2
Неплодно	44.50	1.2
За остале сврхе	49.51	0.6
За остале сврхе заузеће	2.02	0.9
Необрасло	216.66	5.7
УКУПНО ГЈ	3777.56	100
Туђе земљиште	34.75	/

Укупна површина газдинске јединице „Заглавак I” износи 3777,56 ха.

На нивоу газдинске јединице, високе природне састојине заузимају 1,2 % површине, док на изданачке шуме одлази 47,0 % укупне површине газдинске јединице.

Вештачки подигнуте састојине заузимају 20,5 %, а шумске културе 1,8 %.

Шикаре заузимају 20,9 %, а шибљаци 2,8 %.

Шумско земљиште се простире на 120,6 ха, а то је 3,2 % површине газдинске јединице.

Неплодно земљиште се налази на 44,50 ха, док се земљиште за остале сврхе налази на 21,00 ха.

Заузећа су констатована на 2,02 ха.

Укупна обрасла површина газдинске јединице по исказу површина износи 3560,90 ха (94,3 %), док необрасле површине заузимају 216,66 ха (5,7 %). Овакво стање обраслости, тј. шумовитости је задовољавајуће, међутим када су у питању узгојни облик и стање самих састојина има простора за поправку ситуације.

Земљиште којим управљају друге организације простире се на 34,75 ха површине.

1.2. ИМОВИНСКО ПРАВНО СТАЊЕ

1.2.1. Државни посед

Шумама ове газдинске јединице газдује ШУ „Књажевац“ – Књажевац, у саставу ШГ „Тимочке шуме“ - Бољевац, које послује као део предузећа „Србијашуме” - Београд.

Укупна површина земљишта, по катастру непокретности, у границама ове газдинске јединице износи 3777,56 ха.

Површина ове газдинске јединице повећала се у односу на површину газдинске јединице из претходног уређајног периода за 395,45 ха. До оваквог повећања површине је дошло билансом додатих и изопштених површина из газдинске јединице, као и исправљањем грешака из претходног списка катастарских парцела (детаљно објашњено у поглављу 6.1.).

Такође је потребно напоменути да је Служба за катастар непокретности Књажевац, поступајући по службеној дужности, делу парцела, које су до сада биле у саставу ове газдинске јединице и где је ЈП „Србијашуме“ било дефинисано као корисник, брисала ЈП „Србијашуме“ као корисника и тренутно у Катастру непокретности стоји да је корисник Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, или Република Србија.

Потребно је у овом уређајном периоду изнаћи решење за овај проблем уз помоћ ресорног Министарства.

Питање власништва у овој газдинској јединици није у потпуности решено.

Табела бр.3 Списак парцела које се воде на Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Републику Србију

Назив катастарске општине	Број парцеле	Укупна површина парцеле (м ²)
Књажевац	1788	6392
Балинац	3776	811
Радичевац	290	1464
Радичевац	2179	5016
Радичевац	2506	3018
Радичевац	3187	577
Радичевац	5582	4962
Радичевац	5932	11149
Укупно ГЈ:	/	33389

Још један од проблема у овој газдинској јединици су сувласничке парцеле. Имамо сувласничке парцеле са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде, са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде и приватним лицем, са задругом Напредак, са задругом Напредак, Републиком Србијом и приватним лицем, са Општином Књажевац, са Општином Књажевац и приватним лицем, са Општином Књажевац, Републиком Србијом и приватним лицем, са приватним лицем, и са Републиком Србијом и приватним лицем.

У овим парцелама је потребно извршити физичку деобу са сувласником датих парцела до краја овог уређајног периода. Табела сувласничких парцела дата је у прилогу ове Основе.

У овом уређајном периоду је потребно разрешити сва имовинско - правна питања везано за ове спорне парцеле уз помоћ ресорног Министарства.

1.2.2. Распрострањење газдинске јединице по катастарским општинама

Газдинска јединица „Заглавак I“ се простире у оквирима двадесет и пет катастарских општина:

Табела бр.4 Распрострањење газдинске јединице по К.О.

Назив катастарске општине	Површина (ха)
Алдинац	574.99
Балинац	157.68
Берчиновац	297.39
Видовац	35.53
Витковац	0.84
Горња Соколовица	18.35
Горње Зуничје	34.25
Градиште	24.63
Доње Зуничје	117.72
Дрвник	69.07
Дреновац	0.13
Жуковац	43.67
Јаковац	108.03
Јелашница	161.40
Кандалица	49.44
Књажевац	0.67
Локва	43.84
Ново Корито	210.82
Ошљане	1211.78
Петруша	301.89
Радичевац	33.89
Старо Корито	127.80
Трговиште	45.51
Шарбановац	91.17
Штитарац	17.06
Укупно ГЈ:	3777.56

Комплетан списак катастарских парцела дат је у прилогу ове основе.

1.2.3. Државни посед којим управљају друге организације

Унутар газдинске јединице „Заглавак I“ евидентирано је 34,75 ха посуда којим управљају друге организације.

2.0. ЕКОЛОШКЕ ОСНОВЕ ГАЗДОВАЊА

2.1. РЕЉЕФ И ГЕОМОРФОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Газдинска јединица „Заглавак I” се налази на Старој планини која представља крајње огранке Балканског планинског система захватајући крајеве источног дела Републике Србије. Стара планина, високопланински масив, спада у групу веначних планина. Главни венац дугачак је око 550 километара, и протеже се од Вршке Чуке до Црног мора. Део овог венца означава и природну границу између Србије и Бугарске. Стара планина носи и друго име - Балкан, тако да је Балканско полуострво добило назив по овој планини. Највиши врх, дуж границе на Старој планини, а и у Србији, је Миџор, на надморској висини од 2.169 метара. Део Старе планине, који се протеже кроз Србију припада општинама Зајечар, Књажевац, Пирот и Димитровград. Површина масива Старе планине, који захвата Србију је 1.802 квадратна метра. Газдинска јединица „Заглавак I” припада предпланинском и планинском реону. Простире се на великој површини разбацано у већим и мањим комплексима. Ова газдинска јединица одликује се купираношћу терена.

У целини, газдинска јединица обилује веома различитим орографским приликама, теренима стрмих страна изнад потока до платоа и заравни, тако да су услови за газдовање, у појединим деловима газдинске јединице неповољни, а отварање газдинске јединице путевима отежано.

2.2. ГЕОЛОШКА ПОДЛОГА И ТИПОВИ ЗЕМЉИШТА

Геолошка подлога:

Према Протићу (1932.): „На Старој планини заступљене су скоро све геолошке формације, почев од палеозоика па до најмлађих творевина.“

Палеозојски седименти заузимају знатне површине у басену Тимока и припадају различитим периодима ове епохе. Налазимо их око Штубика, Јелашничке реке, В. Јасикове и на неким другим деловима у централном делу басена. Највећа заступљеност ових седимената је у пределу Старе Планине.

У највећем делу газдинске јединице најзаступљенији су: габро, гнајс, кречњак, гранит, пешчари, шкриљци, филити.

Геолошка подлога врло често избија на површину у виду ситнијег и крупнијег камења, а местимично се јављају и већи камени блокови.

Присутност споменуте геолошке подлоге уз разноврсност рељефних облика условила је формирање одређених врста земљишта, које су различите од локалитета до локалитета и тиме утичу на појаву и развој одређеног биљног покривача на овом подручју.

Педолошки састав земљишта:

На подручју ове газдинске јединице константована су следећа земљишта:

- Хумусно - карбонатно земљиште (рендзина)

Ово земљиште образује се на супстратима који садрже више од 10% СаСО₃ за које је карактеристично да се механички лако распадају. Поред механичког распадања стена, главни педогенетички процес је акумулација зрелог хумуса и образоваје земљишне структуре, најчешће зрнасте.

Биохемијске особине рендзина условљене су присуством активних карбоната, који проузрокују неутралну до слабо алкалну реакцију (рН 7 - 8) и висок степен засићености базама. Рендзина под природном вегетацијом садржи 5 - 10% хумуса, а концентрација хранљивих елемената (N, P и K) је средња до висока, али њихова приступачност за биљку може бити ограничена због слабе минерализације услед деловања различитих фактора. Физичке особине овог земљишта условљене су умногоме климатским приликама.

- Кисело смеђе карбонатно земљиште на еруптивним стенама

Смеђе кисело земљиште се овде образује на киселим, дубинским еруптивним стенама и представља једно од најраспрострањенијих земљишта брдско планинских региона. Дубине преко 30 цм и типа профила А - (Б) - Ц - Р, ова земљишта јављају се у вишим пределима газдинске јединице и на стрмијим странама. Она варирају у гранулометријском саставу у зависности од природе супстрата, врло често су са мањом или већом количином скелета. Садржај хумуса такође јако варира, а највише зависи од садржаја глине и нагиба терена и у буковом појасу се креће од 5 до 10%. Реакција земљишта је кисела, најчешће око 4,5 - 5,5 pH. Низак садржај хранљивих материја је главни ограничавајући фактор продуктивности овог типа земљишта, док су физичке особине повољне. У целини гледано, смеђа кисела земљишта могу се сматрати средње продуктивним земљиштима.

2.3. ХИДРОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Г.Ј. „Заглавак I” простире се на терену испресецаним већим бројем речних водотока. Кроз газдинску јединицу протичу или је додирују следећи водотоци: Ливадачка река, Горуновска река, Дрочина, река Китка, Коритска река, Крстина река, мала Река, Јелашничка, Шарбановачка, Сиња река, Штитарска река, Алдиначка река као и многобројни мањи потоци Лековац, Левурдиште, Средњи поток, Козији поток, Ракљица, Дерчиновачки поток, Балиначки поток, Рушки дол и др.

Све ове реке и потоци јављају се углавном у нижим деловима, док у вишим деловима нема речних токова и често газдинска јединица прелази у карстни, суви терен.

2.4. КЛИМАТСКИ УСЛОВИ

Климатолошка анализа подручја на којој се распростире ова газдинске јединице озбиљно је ограничена положајем најближе метеоролошке станица Зајечар.

Клима као скуп фактора често игра пресудну улогу на јављање макро јединица вегетације (нпр. лишћарске шуме, четинарске шуме, травнате вегетацијске форме идр.), тако да условљава и појаву основних вегетацијских јединица (фитоценоза), односно типа шуме.

Газдинска јединица „Заглавак I” припада источно - континенталном климатском појасу. Лета су жарка и сува, а зиме хладне и оштре, са јачим мразевима и великим количинама снега у вишим пределима. Прелази између годишњих доба су нагли што изазива појаву раних јесењих и касних пролећних мразева. Ова појава има негативан утицај на развој подмлатка.

Оно што климу овог подручја карактерише јесте распоред атмосферских падавина по годишњим добима. Највећи део укупне количине годишњих талоба пада у раздобљу пролеће - лето, дакле у периоду пуне вегетације, а мање у периоду када вегетација мирује (јесен – зима).

Средње годишње температуре ваздуха су углавном изнад 12,8 С°, најхладнији месец је јануар, а најтоплији август. Средње месечне температуре ваздуха испод 0 С° има јануар. Најтоплији месец је август са температуром 23,2 С°. Апсолутни максимум температуре је забележен у августу месецу и износи 37,9 С°, док је апсолутни минимум забележен у месецу фебруару и износи -11,2 С°.

Укупна количина падавина у вегетационом периоду износи око 300 мм, док средња годишња сума падавина износи око 480 мм. Највише падавина имају месеци јануар и мај, а затим јун и јул. То значи да су падавине сконцентрисане у почетку вегетационог периода па је овакав распоред падавина повољан за вегетацију.

2.5. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА

Еколошки фактори које смо напред изнели условили су специфичност флоре и вегетације ове газдинске јединице, као и карактер висинског и хоризонталног распрострањења биљних врста и заједница. Разноврсност флоре и присуство различитих елемената флоре, је последица с’ једне стране сложеног историјског развоја флоре, а са друге стране, специфичног географског положаја и климатских услова који владају на овим просторима.

Овде ће бити описане биљне заједнице које имају највише утицаја на газдовање овом газдинском јединицом:

Брдска шума букве (*Fagenion moesiacaе submontanum*) на различитим смеђим земљиштима - Брдска шума букве (подсвеза: *Fagenion moesiacaе submontanum*) на различитим смеђим земљиштима - Брдско букове шуме су још у ближој прошлости биле далеко шире распрострањене и знатно очуваније на простору ове газдинске јединице него данас. Орографско - едафски су условљене и јављају се у појасу храстових шума до 500 м.н.в, као трајни стадијум вегетације. Брдске шуме букве се углавном срећу у дубљим увалама или речним долинама чије су стране јако засечене, као специфична инверзија вегетације на мањим надморским висинама. Флористички су богатије од планинске шуме букве, углавном из два разлога: измењених услова станишта (топлије и сувље), као и због мањих површина на којима се распростиру. По еколошким и производним особинама ове шуме су сличне са планинским буковим шумама. Земљишта су углавном кисело - смеђа и лесивирана, средње дубока до плитка, врло ретко скелетна. Углавном се добро обнављају и поред знатне деградације шума и земљишта. Боља обнова је тамо где је земљиште очуваније (на дну падина). У брдско буковој шуми на овим просторима се данас најчешће срећу у спрату дрвећа: Буква (*Fagus moesiaca*), Граб (*Carpinus betulus*), Дивља крушка (*Pirus piraster*), Клен (*Acer campestre*), Цер (*Quercus cerris*), Китњак (*Quercus petraea*) и др. У спрату жбуња, поред подмладка врста долазе најчешће: Глог (*Crategus monogyna*), Леска обична (*Corylus avellana*) и др. У спрату зељастих биља налази се најчешће: Шумска ливадарка (*Poa nemoralis*), Салатарка (*Mycelis muralis*), Шумска јагода (*Fragaria vesca*), Кукурек (*Helleborus odoratus*) и др.

Планинска шума букве (подсвеза : *Fagenion moesiacaе montanum*) на различитим смеђим земљиштима - Планинска шума букве у овој газдинској јединици јавља се у појасу од (500) 800 - 1141 м.н.в. У овом дијапазону букова шума је клима регионална фитоценоза, што значи да се јавља на свим експозицијама у поменутом појасу.

Планинска шума букве (*Fagenion moesiacaе montanum*) разликује се од других свеза букве апсолутном доминацијом у спрату дрвећа. Спрат жбуња је врло мало заступљен. У спрату приземне вегетације, који је такође слабо заступљен, јављају се *Asperula odorata*, *Luzula luzuloides*, *Cardamine bulbifera*, *Glechoma hirsuta*, *Festuka drimea* и др.

Планинска шума букве у овој газдинској јединици, која је највише заступљена, најчешће се јавља на средње дубоким киселим смеђим земљиштима.

Квалитет састојина одговара квалитету земљишта на коме се налази, а у овој газдинској јединици преовлађују испрана земљишта, умањеног производног потенцијала.

Букове састојине су углавном чисте, а само местимично има храста и граба. Јављају се на свим експозицијама у вишим и нижим деловима газдинске јединице.

Шума китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима - Шуме китњака ове газдинске јединице јављају се углавном на топлијим експозицијама јачих нагиба. То су често гребени, па су већ по свом положају изложени спирању земљишта, што уз мали склоп светољубивог китњака и оскудну стељу доводи до дегредације. Најчешће се јавља на надморској висини од око 500 - 800 м.

Шума китњака и цера (*Quercion petraeae ceris*) - У овој свези обједињене су орографски и едафски условљене ксерофилне и ксеромезофилне шуме цера, цера - китњака и китњака у брдском региону између зоналне шуме сладуна и цера и најнижег појаса букве. Заједнице се најчешће јављају у инсолираним положајима. Јављају се у појасу од 300 - 1200 м.н.в. у зависности од географског положаја.

Шума китњака и граба (*Quercio - Carpinetum moesiacum*) - Заједница храста китњака и граба су овде орографски условљене, налазе се на јужним експозицијама и сувљим локалитетима. Поред китњака и граба ту се срећу цер, дивља трешња, клен, брест и црни јасен, а појединачно и друге врсте. Спрат жбуња граде Цорнус мас, Цратегус моногуна, Роса арвенсис, Цорилус авелана, Роса цанина, Рубус хиртус, Рубус виола и др. Спрат зељастих биљака је са врстама типичним за храстово - грабове шуме Србије.

Шума сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicim*) на смеђим земљиштима - Ова свеза се јавља на највећој површини у оквиру ове газдинске јединице у распону од око 100 до 600 м надморске висине, на благо усталасаним брежуљкастим теренима. Експозиција је углавном јужна и југозападна. Ове шуме су углавном изданачког порекла, па су због тога мање економске вредности, али великог биолошког значаја. Обзиром на то конверзијом се може постићи далеко повољнији састав врста и њихова економска вредност. Поред цера ту и тамо јавља се и по који китњак, а на вишим положајима као и у увалама потока буква.

Шума сладуна и цера са грабићем (*Carpino orientalis - Quercetum frainetto - cerris*) на дистричним и еутричним смеђим земљиштима - Климациона шума источне и југоисточне Србије, једна је од најксеротермнијих заједница сладуна и цера. Диференцијална врста је грабић (*Carpinus orientalis*), који је обилно заступљен у спрату жбуња, а приликом девастације, због своје велике изданачке снаге, ксерофилности и хелиофилности све више преовлађује.

Шуме цера (*Quercetum ceris*) - Шуме цера у овој газдинској јединици јављају се на нижим надморским висинама. Заузимају углавном топле експозиције на нагибима до 20°. Спрат дрвећа је мањег склопа 0,5 - 0,6, а уз едификаторе јављају се још у примеси клен (*Ascer campestre*), граб (*Carpinus betulus*) понекад и буква (*Fagus moesiaca*). Спрат приземне флоре у

овим шумама је богат, а најчешће се јављају следеће врсте: *Genista ovata*, *Festuca heterophylla*, *Poa nemoralis*, *Brachypodium silvaticum* и др.

Шуме граба (*Carpinus betuli illirico - moesiacum*) - Шуме граба на смеђим и лесивираним земљиштима. Овом ценолошком групом типова шума обухваћене су мезофилне шуме граба на смеђим и лесивираним земљиштима што је случај и у овој газдинској јединици. Шуме граба се у овој газдинској јединици јављају и у деградираним облику у виду шикара.

Шуме грабића (*Carpinetum orientalis moesiacum*) на рендзини и различитим еродираним земљиштима - Ове шуме се доста јављају у источној и југоисточној Србији, на различитим еродираним земљиштима јаким нагиба (клисура и др.), и скоро увек су са јоргованом (*Syringocarpinion orientalis*). Нису проучаване са еколошког погледа и производног аспекта јер имају искључиво заштитну улогу.

Шуме беле и црне тополе (*Populetum albo - nigrae*) на мозаику различитих алувијалних земљишта - Ова заједница се јавља у близини Тимока. Обзиром на малу површину и дрвну масу ова заједница нема већег значаја. Спрат дрвећа чине: *Populus alba* (Бела топола), *Populus nigra* (Црна топола), *Populus pyramidalis* (Јаблан), *Salix alba* (Бела врба), *Salix fragilis* (Крта врба), *Fraxinus alba* (Бели јасен), *Corylus avellana* (Леска), *Sambucus nigra* (Црна зова) и др.

Вештачки подигнуте састојине (културе) - Ове шумске заједнице настале су деловањем човека, тј. вештачким пошумљавањем голети, садњом садница. На тај начин су настале вештачки подигнуте шуме (културе) ове газдинске јединице. Најчешће вештачки подигнуте су састојине црног бора.

2.6. ОПШТИ ФАКТОРИ ЗНАЧАЈНИ ЗА СТАЊЕ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА

На основу претходно изнетих фактора значајних за развој шумске вегетације:

1. климатских фактора,
2. орографских фактора,
3. едафских фактора,
4. биотичких фактора,

може се закључити да се газдинска јединица „Заглавак I“ налази у средње повољним условима за развој шумске вегетације, нарочито букових и хрстових састојина.

Шума је једна од најсложенијих биљних заједница. Она је одраз утицаја средине, али и она мења средину која се означава заједничким називом као станиште.

На образовање и стање екосистема, највише утицаја имају климатски фактори (светлост, топлота, вода и влажност ваздуха). Ови фактори делују на биљни свет комплексно и непосредно.

Један од најважнијих фактора, од којих зависи живот и распрострањење биљних врста и заједница је светлост. Она није везана само за основне животне функције (фотосинтезу), већ од интензитета светлости и њеног трајања зависи карактер вегетације. Од светлости зависи и обнављање биљних врста, тј. да ли ће се младе биљке одржати у животу и имати нормалан ток развоја, или ће дуго остати у стадијуму вегетирања, док се не остваре повољни услови за опстанак, или ће у крајњем случају изумрети.

Температура ваздуха, заједно са влагом, као и осталим еколошким чиниоцима, утиче на распоред биљног покривача. Екстремне температуре, поготову минималне, штетне су нарочито у време вегетације. Рани мразеви могу да буду одлучујући у планирању узгојних захвата у састојинама ове газдинске јединице.

Влага и вода, уз температуру, су одлучујући фактори за развој и стање појединих вегетацијских типова.

Орографски фактори (рељеф, надморска висина, нагиб, експозиција) утичу на развој и стање шумских екосистема, тако што мењају основне климатске факторе тј. делују посредно.

Постојећи услови пружају веома добре услове за развој аутохтоне вегетације, која и најбоље користи услове станишта.

Напред изнети еколошки фактори условили су специфичност вегетације и карактер хоризонталног и вертикалног распрострањења биљних врста и заједница. Геолошка подлога, земљишни покривач, орографски услови и специфична клима, у великој мери утичу на квалитет и прираст састојина које се налазе у овој газдинској јединици.

3.0. ПРИВРЕДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.1. ОПШТЕ ПРИВРЕДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА У КОМ СЕ НАЛАЗИ ГАЗДИНСКА ЈЕДИНИЦА

Најбитније веће насеље у окружењу газдинске јединице „Заглавак I” је Књажевац, који припада Зајечарском округу. Општина Књажевац налази се у источном делу Србије и простире се на површини од 1202 км², што је чини четвртом по величини, општином у Србији. На територији општине постоји 86 насеља, од чега је 85 сеоских. Укупан број становника на територији општине Књажевац, према последњем попису из 2011. године, је 32 763. Од овог броја у самом граду живи 18 809 становника. Одређени број становника налази се на привременом раду у иностранству.

По привредној развијености Књажевац спада у ред најнеразвијенијих општина. У погледу развијености град Књажевац је испод републичког просека.

Становништво овог краја се углавном бави пољопривредом и сточарством, док воћарство, виноградарство и шумарство добијају све већи значај. Као главни пољопривредни адути овог краја могу се навести вишња, шљива и винова лоза. Из године у годину бележи се повећање површина под овим културама због повољних еколошких услова за гајење ових врста, као и због повећане потражње ових производа, како на домаћем тако и на иностраном тржишту.

Последњих година на територији општине Књажевац развија се планински и сеоски туризам. На источним падинама Старе планине лоцирана су ловишта. На овом простору лове се срна, лисица, дивља свиња, вук и јелен. У Општини Књажевац постоје три ловачка удружења са седиштима у Књажевцу, Кални и Минићеву као и ловиште којим газдује ЈП Србијашуме.

У Доњој Каменици можете видети цркву Пресвете Богородице, а претпоставља се да је подигнута почетком XIV века. Фреске су сачуване и говоре о великом мајсторству иконописца.

На путу према Горњој Каменици налази се манастир посвећен Светој Тројици. Као ктитор се помиње Лазар, син деспота Дјурдја Бранковића, а цркву су подигли пастири из Црног врха.

У долини Тимока сместила су се села, где се сусрећу етно мотиви, касноримске ископине и споменици. Књажевац и околина су много година уназад познати и по изузетним винама, а књажевачки винари власници су многобројних признања из земље и иностранства.

У овом делу налази се и село Равна, где се налази археолошко налазиште Тимацум минус, које датира из I века наше ере, а представља римску насеобину. Првенствено је ту био логор римских легионара, а који је у III и IV веку претворен у тврдјаву са кулама. На основу ископина у Архео - етно парку у Равни, формирана је изузетна лапидаријска збирка етно споменика. Ова збирка изложена је у школи у Равни и говори о латинима, који су овде живели. Истраживања која су трајала од 1975. до 1990. године, открила су десетине римских споменика, царских почасних натписа, и многобројне примерке античких бронзаних и мермерних скулптура, рељефа и других предмета високе уметничке вредности. У архео-етно парку у Равни, налази се стара школа, лапидаријум, као и етно кућа, чији је подрум преуређен у музеј винарства.

Већи дрвопрерађивачки погон представља фабрика намештаја „Mobi” која се налази у индустријској зони града. Поред тога постоји и неколико мањих приватних предузећа која се баве прерадом дрвета, као и откупом осталих шумских производа (гљиве, лековито биље, плодови дивљих воћкарица итд.). Због релативно лоше економске ситуације овог краја велики број људи окреће се коришћењу, како дрвета, тако и осталих шумских производа, што има за последицу повећање неправних сеча у приватним шумама, као и у државним које се граниче са приватним. Овакву заинтересованост локалног становништва за шуму треба окренути у

позитивном смеру како би шуме овог краја имале тенденцију развоја, а не деградирања под утицајем човека.

3.2. ЕКОНОМСКЕ И КУЛТУРНЕ ПРИЛИКЕ

Привредни, административни и културни центар општине је Књажевац. Укупан број становника на територији општине Књажевац је 32 763 становника (по попису из 2011.године). Густина насељености износи 27 становника на 1 км², што Књажевац сврстава у ред ретко насељених општина. Сам град Књажевац има 18 809 становника (по попису из 2011. године).

Путна мрежа је прилично развијена тако да је Књажевац повезан са свим суседним општинама асфалтним путевима.

Књажевац, са осталим деловима Србије, повезују четири основна правца:

- до Београда (280 км), преко Зајечара, Честобродице и Параћина, ауто путем;
- до Ниша (60 км), путем преко Тресибаве, који пролази средином газдинске јединице;
- до Пирота (80 км), путем који даље, преко Димитровграда, представља везу са

Републиком Бугарском;

- до Сокобање (35 км), путем који чини везу са планином Ртањ.

Најближа веза са Дунавом је преко Зајечара и Неготина до Прахова, где се налази најближе пристаниште.

Што се железничког транспорта тиче, кроз Књажевац пролази железничка пруга Ниш – Зајечар - Неготин - Прахово што представља велику предност за даљи транспорт шумских производа до купаца или прерадних центара.

Иначе, подручје општине Књажевац у економском погледу спада у ред најмање развијених подручја. Књажевац и околина познати су по разним културним објектима и дешавањима.

Носиоци културног живота у Књажевцу су Дом културе, Завичајни музеј, Народна библиотека и организације културно-уметничког аматеризма. Најпознатија културна манифестација у граду је Фестивал културе младих Србије који се одржава од 1962. године. Општина Књажевац, са туристичким центром „Бабин зуб“, пружа могућности за развој туризма и одржавање културних и спортских манифестација. Књажевачка излетишта, са својим природним лепотама, представљају право место за одмор и рекреацију.

Газдовање шумама и однос према шуми условљен је природним, али знатно више друштвено - економским условима, који владају у непосредном окружењу самих шума. Данашњи је тренд да се све већа пажња поклања шуми и очувању шумских екосистема.

3.3 ОРГАНИЗАЦИЈА И МАТЕРИЈАЛНА ОПРЕМЉЕНОСТ ШУ "КЊАЖЕВАЦ"

Јавно предузеће „Србијашуме“ је у своју организациону праксу, у систему управљања и газдовања шумама, увело шумску управу као основну организациону јединицу, односно реверни систем (ревер као најнижа организациона јединица). Основна карактеристика реверног система је да су управни послови одвојени од стручно - извршних послова на терену, на тај начин што управну јединицу чини више газдинских јединица - ревера, који су уједињени у шумској управи као целини. Управну јединицу чини управа - којом руководи шеф управе, док спровођењем свих радова на терену руководи реверни инжењер.

Тако је Шумској управи Књажевац поверена на управљање газдинска јединица „Заглавак I“, која чини један ревер. За овај ревер задужен је један шумарски инжењер, да унутар њега спроводи све предвиђене делатности.

Послове пројектовања, обележавања стабала за сечу (дознака), организовање шумско узгојних радова, коришћења шума, изградњу шумских путева и др. обављају реверни инжењери.

Структура запослених у Шумској управи Књажевац је следећа:

Табела 5. Структура запослених

Ред.бр.	Стручна спрема	Број радника
1.	Шумарски инжењери	4
2.	Шумарски техничари	14
3.	Шумари, ловочувари	1
4.	Административних радника	1
5.	Магационер, домар	1
6.	Курир, спремачица	1
УКУПНО РАДНИКА		22

Попис објеката везаних за пословање Шумске управе:

Табела 6. Попис објеката

Ред.бр.	Назив	КОМ
1.	Управна зграда	1
2.	Магацин	1
3.	Шумска кућа	1
4.	Радилиште	1
5.	Лугарнице	1

Попис опреме коју има на располагању ШУ "Књажевац":

Табела 7. Попис опреме

Ред.бр.	Опрема	КОМ
1.	Теренско возило	4
2.	Путничко возило	1
3.	ПЦ рачунар	3
4.	Штампач	3
5.	Скенер	1
6.	Телефон	2
7.	Моторне тестере	2

Пописана опрема, у зависности од потреба, ставља се на располагање за газдовање газдинском јединицом „Заглавак I”.

3.4. ДОСАДАШЊИ ЗАХТЕВИ ПРЕМА ШУМАМА ГЈ ”ЗАГЛАВАК I” И ДОСАДАШЊИ НАЧИН КОРИШЋЕЊА ШУМСКИХ РЕСУРСА

Досадашњи захтеви према шумама ове газдинске јединице су били одређени основном наменом појединих њених комплекса.

Ова газдинска јединица улази у састав већег комплекса издвојеног као Парк природе и сходно томе газдовање шумама је у складу са прописаним режимима заштите. Тако се, уз поштовање прописаних режима заштите, тежило томе да се дрвно богатство користи на најекономичнији и најрационалнији начин, поштујући тренутне тржишне прилике.

Могући степен коришћења и обезбеђивање основне намене у пуној мери зависи од затеченог стања шумског комплекса, нивоом очуваности, здравственим стањем, стварном размером добних разреда, успешношћу обнављања и другим условима.

Досадашње газдовање шумама ове газдинске јединице вршено је на основу уређајних елабората, Основа за газдовање шумама и некадашњих Општинских основа газдовања шумама. Основама газдовања шумама су утврђивани дугорочни и краткорочни циљеви унапређивања стања шума.

У претходном уређајном периоду није било откупа споредних шумских производа.

3.5. МОГУЋНОСТ ПЛАСМАНА ШУМСКИХ ПРОИЗВОДА

У претходном уређајном периоду техничко дрво је продавано разним предузећима која се баве прерадом дрвета, док је просторно дрво било пласирано фирмама које су вршиле његову даљу прераду и дистрибуцију, а мање количине су путем малопродаје продаване локалном становништву. Најважнији купци били су: *"Bioenergy point"* - Бољевац, *"DM Company"* - Владичин Хан, *"Standard Furniture"* - Ћуприја, *"Грађа превоз"* - Ивањица, *"Kronošpan"* - Лапово, *"Моби"* - Књажевац и неколико мањих приватних предузетника.

Прикупљање осталих шумских производа може представљати значајне изворе прихода, а природни услови у овој газдинској јединици то омогућавају. Лековито биље, шипурак и др. су производи који ће врло лако наћи своје место како на домаћем, тако и на иностраном тржишту.

4.0. ФУНКЦИЈЕ ШУМА

Условно се све функције шуме могу сврстати у 3 групе и то: производне, заштитне и социјалне функције.

Положај газдинске јединице, њена намена и значај који се придаје шуми, намећу потребу одређивања и усклађивања свих функција које ова газдинска јединица мора да оствари, односно свеобухватни, полифункционални приступ планирању и газдовању шумама и сагледавање и разрешење конфликта функција који могу да се јаве.

4.1. ОСНОВНЕ ПОСТАВКЕ И КРИТЕРИЈУМИ ПРИ ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНОМ РЕОНИРАЊУ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА

Коришћење простора представља, пре свега, осигурање рационалног, економски и еколошки оправданог коришћења земљишта за најразличитије сврхе, у циљу рационалног коришћења природних потенцијала.

Наменска подела шума представља савремени задатак шумарског планирања и шумарства у целини и у складу је са потребама и захтевима друштва, а одређује се у односу на приоритетне функције шума.

Повећање потреба за шумским сортиментима и шумама као еколошким простором, захтева истовремено и вишефункционално коришћење шума и шумског простора.

Често се на истом простору сусреће више намена, тако да се јавља потреба за разграничењем одређених функција шума.

Због тога је неопходно утврдити глобалну и основну намену појединих састојина.

Глобална намена се односи на цео шумски комплекс и у складу је са општим циљевима газдовања, а основна намена претставља приоритетну функцију шума.

4.2. ФУНКЦИЈЕ ШУМА И НАМЕНА ПОВРШИНА

Концепција одрживог развоја шумарства у Србији укључује мултифункционално (интегрално) газдовање шумама. Одрживо газдовање шумама подразумева максимално коришћење производних потенцијала станишта и генетског потенцијала врста шумског дрвећа уз одржавање продуктивности, стабилности и виталности шума, очување шумских екосистема и природног биодиверзитета, као и постојећих природних реткости, реликтних и ендемичних врста и шумских заједница.

Шуме су најкомплекснији и у највећем делу површине, најочуванији екосистеми на земљи, те као такви су од изузетног значаја за обезбеђивање многобројних и стално растућих друштвених потреба. Истакнуте друштвене потребе захтевају истовремено вишефункционално коришћење шумског простора, а с’ обзиром да је неке међу њима тешко међусобно ускладити на истом простору (конфликти функција) неопходно је при планирању начина коришћења шумског простора утврдити приоритетну намену (глобалну и основну) појединих делова шуме.

Иако је до данас дефинисан и утврђен велики број функција, све се оне, у основи, могу сврстати у три основне групе:

1. Група (комплекс) заштитних функција,
2. Група (комплекс) производних функција,
3. Група (комплекс) социјалних функција.

За ову газдинску јединицу, у складу са општим циљевима газдовања шумама, установљене су следеће глобалне намене шума:

- **10 - Шуме и шумска станишта са производном функцијом,**
- **12 - Шуме са приоритетном заштитном функцијом.**
- **16 - Парк природе.**

У оквиру ове газдинске јединице, имајући у виду опредељења у погледу газдовања појединим деловима газдинске јединице, као и станишне и састојинске прилике, просторно је дефинисано пет наменских целина и то:

- Наменска целина **10 - Производња техничког дрвета,**
- Наменска целина **26 - Заштита земљишта од ерозије,**
- Наменска целина **52 - Парк природе II степен заштите**
- Наменска целина **53 - Парк природе III степен заштите**
- Наменска целина **66 - стална заштита шума (изван газдинског третмана),**

Приоритетна функција наменске целине - 10 је трајна и максимална производња дрвета најбољег квалитета, уз остваривање и осталих производних, општекорисних и социјалних функција шума. Максимална и трајна производња дрвета најбољег квалитета, као крајњи циљ, може се остварити само ако је шума у нормалном стању на датом станишту, а тада се, осим производне, остварују и све остале функције шуме.

Наменска целина - 26 се утврђује за састојине којима је приоритетна производно-заштитна функција, односно шуме које су на земљиштима са нагибом већим од 30°, деградирани и девастирани састојине, као и шикаре.

Наменске целине - 52 и 53, Парк природе II и III степена заштите, се одређују за подручја знатних природних потенцијала са претежно очуваним природним екосистемима, истакнутим предеоном, естетским и другим вредностима и намењене су очувању укупне предеоне, геолошке и биолошке разноврсности као и задовољењу научних, образовних, духовних, естетских, културних, туристичких, здравствено-рекреативних потреба и осталих делатности усклађених са начелима одрживог развоја.

У парку природе дозвољене су привредне и друге делатности и радње којима се не угрожавају његова битна обележја и вредности.

Начин обављања привредних делатности и коришћење природних вредности у парку природе утврђује се актом о заштити.

Стална заштита шума, наменска целина - 66, описује се за шумске површине сталног заштитног карактера у којима нема газдинских интервенција (углавном се то односи на шуме на изузетно врлетним нагибима, шуме у клисурама, шибљаке и сл.).

4.3. ГАЗДИНСКЕ КЛАСЕ

Основа за формирање газдинских класа је наменска целина, порекло, структура и стање састојина (састојинска припадност) и станишни услови (еколошка јединица).

У савременом планирању газдовања шумама газдинске класе се дефинишу битно другачије него раније, а посебно се разликује начин издвајања газдинских класа.

Газдинску класу чини скуп састојина које су истог порекла, сличног састава, сличног затеченог стања и еколошких услова, затим исте намене, што омогућава (у њиховим оквирима) планирање јединствених (истих) циљева и мера газдовања.

Газдинска класа је основна уређајна јединица, за коју се приказује стање шумског фонда, планира газдовање и одређује принос (скуп приноса састојина који припадају истој газдинској класи).

Газдинске класе се формирају на следећим принципима:

- функционалном вредновању састојина (дефинисану основном наменом површина),
- садашњем стању, пореклу и структурном облику састојина (дефинисаном састојинском припадношћу, односно састојинском целином),
- станишним условима (дефинисаним еколошком јединицом).

Газдинске класе су приказане бројевима и то тако да први двоцифрен број означава наменску целину, следећи троцифрен број састојинску целину, док последњи троцифрен број представља групу еколошких јединица.

Приликом израде ове Основе примењен је Програм за израду општих и посебних основа газдовања шумама којим се газдинске класе формирају на основу састојинске целине. Састојинска целина представља скуп састојинских јединица сличних по врстама дрвећа за коју се могу прописати исти циљеви газдовања шумама. Састојинска целина се одређује за сваки одсек, као један од елемената за формирање газдинске класе. У случају да нека састојинска јединица може да припадне двома састојинским целинама, тада се у зависности од њене еколошке (типолошке) припадности одређује којој ће састојинској целини припасти, на основу Кодног приручника за информациони систем о шумама Републике Србије из 2009. године.

У газдинској јединици „Заглавак I” издвојене су следеће газдинске класе:

Наменска целина 10 - Производња техничког дрвета

1. 10123144 – Изданачка шума топола на станишту шума беле тополе (*Populetum albae*) на сувљим рецентним алувијалним наносима, иницијалним фазма, и другим сувљим варијантама алувијалних парарендзина (семиглејних земљишта),
2. 10176321 – Изданачка мешовита шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
3. 10196212 – Изданачка мешовита шума цера на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
4. 10196312 – Изданачка мешовита шума цера на станишту шуме цера (*Quercetum cerris*) на серији земљишта А - С до А1- А3 - В1- С,
5. 10214212 – Изданачка шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
6. 10214242 – Изданачка шума сладуна на станишту шума грабића са храстовима (*Carpino orientalis - Polyquercetum*) на парарендзинама и плицим гајњачама на лесу,
7. 10215212 – Изданачка мешовита шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
8. 10270212 – Изданачка шума ОТЛ на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
9. 10306311 – Изданачка шума китњака на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,
10. 10307311 – Изданачка мешовита шума китњака на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,
11. 10321311 – Висока шума брезе на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,
12. 10325212 – Изданачка шума багрема на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,

13. 10326212 – Изданацка мешовита шума багрема на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
14. 10351411 – Висока (једнодобна) шума букве на станишту брдске шуме букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
15. 10353411 – Висока шума букве, китњака, цера и граба на станишту брдске шуме букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
16. 10360411 – Изданацка шума букве на станишту брдске шуме букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
17. 10360421 – Изданацка шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
18. 10361411 – Изданацка мешовита шума букве на станишту брдске шуме букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
19. 10361421 – Изданацка мешовита шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
20. 10382212 – Висока мешовита шума црног бора на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
21. 10383311 – Висока шума белог бора на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,
22. 10469212 – Вештачки подигнута састојина ОТЛ на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
23. 10470421 – Вештачки подигнута састојина смрче на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
24. 10475212 – Вештачки подигнута састојина црног бора на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
25. 10475311 – Вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,
26. 10476311 – Вештачки подигнута мешовита састојина црног бора на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,
27. 10477311 – Вештачки подигнута састојина белог бора на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,
28. 10478311 – Вештачки подигнута мешовита састојина белог бора на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима.

Наменска целина 26 - заштита земљишта од ерозије

1. 26177321 – Девастирана шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
2. 26197212 – Девастирана шума цера на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
3. 26216212 – Девастирана шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
4. 26266241 – Шикара на станишту шума грабића (*Carpinion orientalis moesiacum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима,
5. 26271212 – Девастирана шума ОТЛ на станишту шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
6. 26308311 – Девастирана шума китњака на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,

7. 26329212 – Издавачка девастирана шума багрема на станишту шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
8. 26362421 – Девастирана шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
9. 26385311 – Девастирана шума борова на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
10. 26482212 – Вештачки подигнута девастирана састојина четинара на станишту шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
11. 26482311 – Вештачки подигнута девастирана састојина четинара на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима.

Наменска целина 52 - Парк природе II степен

1. 52176321 – Вештачки подигнута мешовита састојина црног бора на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
2. 52177321 – Девастирана шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
3. 52266241 – Шикара на станишту шума грабића (*Carpinion orientalis moesiacum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима,
4. 52267241 – Шибљак на станишту шума грабића (*Carpinion orientalis moesiacum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима,
5. 52270411 – Издавачка шума ОТЛ на станишту брдске шуме букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
6. 52306311 – Издавачка шума китњака на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
7. 52307311 – Издавачка мешовита шума китњака на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
8. 52308311 – Девастирана шума китњака на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
9. 52325212 – Издавачка шума багрема на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
10. 52326212 – Издавачка мешовита шума багрема на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
11. 52329212 – Девастирана шума багрема на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris tyricum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
12. 52334421 – Издавачка мешовита шума белог јасена на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
13. 52351421 – Висока (једнодобна) шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
14. 52360421 – Издавачка шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
15. 52361421 – Издавачка мешовита шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
16. 52362421 – Девастирана шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
17. 52471421 – Вештачки подигнута састојина смрче на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,

18. 52475311 – Вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
19. 52476311 – Вештачки подигнута мешовита састојина црног бора на станишту шуме китњака (*Quercetum montnaum*) на смеђим земљиштима,
20. 52482311 – Вештачки подигнута девастирана састојина четинара на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима.

Наменска целина 53 - Парк природе III степен

1. 53175321 – Изданачка шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
2. 53176321 – Изданачка мешовита шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
3. 53177321 – Девастирана шума граба на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
4. 53196212 – Изданачка мешовита шума цера на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на средњим лесивираним земљиштима,
5. 53197212 – Девастирана шума цера на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
6. 53214212 – Изданачка шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на средњим лесивираним земљиштима,
7. 53215212 – Изданачка мешовита шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на средњим лесивираним земљиштима,
8. 53216212 – Девастирана шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
9. 53235235 – Изданачка шума медунца на станишту шума различитих храстова са црним јасеном (*Orno - Polyquercetum*) на разним плићим земљиштима ,
10. 53236235 – Изданачка мешовита шума медунца и осталих храстова на станишту шума различитих храстова са црним јасеном (*Orno - Polyquercetum*) на разним плићим земљиштима ,
11. 53266241 – Шикара на станишту шума грабића (*Carpinion orientalis moesiacum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима,
12. 53267242 – Шибљак на станишту шума грабића са храстовима (*Carpinion orientalis Polyquercetum*) на парарендсинама и плићим гајњачама на лесу,
13. 53271212 – Девастирана шума ОТЛ на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
14. 53289421 – Девастирана шума липе на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
15. 53306311 – Изданачка шума китњака на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
16. 53307311 – Изданачка мешовита шума китњака на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
17. 53308311 – Девастирана шума китњака на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
18. 53325212 – Изданачка шума багрема на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на средњим лесивираним земљиштима,

19. 53326212 – Издавачка мешовита шума багрема на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на средњим лесивираним земљиштима,
20. 53329212 – Девастирана шума багрема на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на средњим лесивираним земљиштима,
21. 53338311 – Издавачка мешовита шума јавора на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
22. 53351421 – Висока (једнодобна) шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
23. 53360421 – Издавачка шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
24. 53361421 – Издавачка мешовита шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
25. 53362421 – Девастирана шума букве на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
26. 53469321 – Вештачки подигнута састојина ОТЛ на станишту шума китњака и граба (*Quercus - carpinetum moesiacum*) на смеђим и лесивираним земљиштима,
27. 53470421 – Вештачки подигнута састојина смрче на станишту планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим и другим земљиштима,
28. 53475311 – Вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiacaе submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима,
29. 53476311 – Вештачки подигнута мешовита састојина црног бора на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
30. 53477212 – Вештачки подигнута састојина белог бора на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto - cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима,
31. 53479311 – Вештачки подигнута састојина осталих четинара на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима,
32. 53482311 – Вештачки подигнуте девастиране састојине четинара на станишту шуме китњака (*Quercetum montanum*) на смеђим земљиштима.

Наменска целина 66 - стална заштита шума (изван газдинског третмана)

1. 66267242 – Шибљак на станишту шума грабића са храстовима (*Carpinion orientalis Polyquercetum*) на парарендзинама и плићим гајњачама на лесу.

У газдинској јединици издвојене су укупно 93 газдинске класе. У оквиру наменске целине - 10, на основу порекла, структуре, стања састојина и станишних услова (еколошких јединица), издвојено је двадесте и осам (28) газдинских класа, у оквиру наменске целине - 26 издвојена је једанаест (11) газдинских класа, у оквиру наменске целине - 52 издвојено је двадесет (20) газдинских класа, у оквиру наменске целине - 53, издвојене су тридесет и две (32) газдинске класе и у оквиру наменске целине – 66, издвојена је једна (1) газдинска класа.

5.0. СТАЊЕ ШУМА И ШУМСКИХ СТАНИШТА

У складу са Законом о шумама и одредбама Правилника биће приказано стање шума по намени, газдинским класама, пореклу и очуваности, смеси, врстама дрвећа, дебљинској структури, старости, затим стање вештачки подигнутих састојина, фонд и стање дивљачи, здравствено стање састојина, осталих шумских производа, стање заштићених делова природе, стање необраслих површина, и на крају општи осврт на затечено стање.

5.1. СТАЊЕ ШУМА ПО НАМЕНИ

С’ обзиром на сложене функције шума, због којих је неопходно планирати различите циљеве газдовања у појединим деловима шумског комплекса, намеће се потреба да се изврши просторна подела комплекса у зависности од приоритетне намене њихових појединих делова.

Тако целокупна обрасла површина ове газдинске јединице има три глобалне намене:

- **10 - Шуме са производном функцијом,**
- **12 – Шуме са приоритетном заштитном функцијом,**
- **16 – Парк природе.**

Табела бр. 8 Стање шума по глобалној намени

Намена глобална	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	Шифра	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха
10	915.29	25.7	140944.8	41.5	154	6213.4	45.1	6.8	4.41
12	751.80	21.1	18434.7	5.4	24.5	349.5	2.5	0.5	1.9
26	1893.81	53.2	179915.0	53.0	95	7228.9	52.4	3.8	4.02
Укупно ГЈ	3560.90	100.0	339294.5	100.0	95.3	13791.7	100	3.9	4.06

Обрасла површина је даље подељена према основној намени на наменске целине, а све унутар већ поменуте глобалне намене.

За овај шумски комплекс утврђене су следеће основне намене (наменске целине):

- **10 – Производња техничког дрвета,**
- **26 – Заштита земљишта од ерозије,**
- **52 – Парк природе II степен заштите,**
- **53 – Парк природе III степен заштите,**
- **66 – стална заштита шума (изван газдинског третмана).**

Табела бр.9 Стање шума по основној намени

Основна намена	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	Шифра	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха
10	915.29	25.7	140944.8	41.5	154.0	6213.4	45.1	6.8	4.4
26	748.75	21.0	18434.7	5.4	24.6	349.5	2.5	0.5	1.9
52	960.46	27.0	70962.3	20.9	73.9	2313.9	16.8	2.4	3.3

Основна намена	Површина		Запремина			Запремински прираст				
	Шифра	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
	53	933.35	26.2	108952.7	32.1	116.7	4915.0	35.6	5.3	4.5
	66	3.05	0.1	/	/	/	/	/	/	/
	Укупно ГЈ	3560.90	100.0	339294.5	100.0	95.3	13791.8	100.0	3.9	4.1

По површини је најзаступљенија наменска целина **52 – Парк природе II степен заштите** са учешћем од 27,0 %, наменска целина **53 – Парк природе III степен заштите** учествује са 26,2 % у укупној обраслој површини, наменска целина **10 – Производња техничког дрвета** налази се на 25,7 %, а наменска целина **26 – Заштита земљишта од ерозије** налази се на површини од 21,0 % и наменска целина **66 – стална заштита шума (изван газдинског третмана)** заступљена је на свега 0.1 %.

Оваква заступљеност наменских целина, по површини, указује на то да је ова газдинска јединица у већој мери подређена заштитној, а у мањој мери производној функцији. Овакво стање условљено је, пре свега, чињеницом да се један део газдинске јединице налази на територији парка природе „Стара планина”.

Стање шума у оквиру наменских целина по питању запремине и запреминског прираста је следеће, наменска целина **10 - Производња техничког дрвета** учествује у укупној запремини са 41,5 %, односно 154,0 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 45,1 %, односно 6,8 м³/ха, са процентом прираста од 4,4 %. Учешће наменске целине **53 – Парк природе III степен заштите** у укупној запремини у оквиру газдинске јединице је 32,1 %, са 116,7 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 35,6 %, односно 5,3 м³/ха, са процентом прираста од 4,5 %. Наменска целина **52 – Парк природе II степен заштите**, у укупној запремини учествује са свега 20,9 %, односно 73,9 м³/ха, а у запреминском прирасту са 16,8 %, односно 2,4 м³/ха и процентом прираста 3,3 %. Наменска целина **26 – Заштита земљишта од ерозије**, у укупној запремини учествује са свега 5,4 %, односно 24,6 м³/ха, а у запреминском прирасту са 2,5 %, односно 0,5 м³/ха и процентом прираста 1,9 %. Наменска целина **66 – стална заштита шума (изван газдинског третмана)** је без формалног учешћа у запремини и запреминском прирасту.

Оваква подела на наменске целине овог шумског комплекса у складу је са потребама друштва које су истакнуте у односу на овај шумски комплекс.

5.2. СТАЊЕ ШУМА ПО ГАЗДИНСКИМ КЛАСАМА

Газдинску класу чини скуп свих састојина исте намене подједнаких или сличних станишних и састојинских прилика за које се планирају јединствени циљеви и мере будућег газдовања. Газдинска класа је основна уређајна јединица. Полазну основу за формирање газдинске класе представља тип шуме. У оквиру сваке шуме, зависно од врсте дрвећа, порекла сатојине, мешовитости и затеченог стања формиране су газдинске класе.

Приликом израде ове Основе примењен је Програм за израду основа газдовања шумама којим се газдинске класе формирају на основу састојинске целине. Састојинска целина претставља скуп састојинских јединица сличних по врстама дрвећа, структурном и узгојном облику за које се могу прописати исти циљеви газдовања шумама. Састојинска целина се одређује за сваки одсек, као један од елемената за формирање газдинске класе.

У случају да нека састојинска јединица може да припадне двама састојинским целинама, тада се у зависности од њене еколошке (типолошке) припадности одређује којој ће састојинској целини припасти.

Табела бр. 10 Стање шума по газдинским класама

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10123144	1.38		203.7	0.1	147.6	8.0	0.1	5.8	3.9
10176321	26.34	0.7	1260.7	0.4	47.9	44.6	0.3	1.7	3.5
10196212	39.11	1.1	5718.5	1.7	146.2	165.3	1.2	4.2	2.9
10196312	9.27	0.3	1098.3	0.3	118.5	37.4	0.3	4.0	3.4
10214212	81.34	2.3	10448.4	3.1	128.5	394.1	2.9	4.8	3.8
10214242	15.33	0.4	2381.3	0.7	155.3	89.8	0.7	5.9	3.8
10215212	151.46	4.3	24259.0	7.1	160.2	900.0	6.5	5.9	3.7
10270212	1.66		76.9		46.3	3.2	0.0	1.9	4.1
10306311	29.73	0.8	3199.2	0.9	107.6	103.9	0.8	3.5	3.2
10307311	123.23	3.5	13948.2	4.1	113.2	464.7	3.4	3.8	3.3
10321311	0.17		7.2		42.4	0.2		1.4	3.4
10325212	27.58	0.8	26.0		0.9	1.7		0.1	6.6
10326212	3.18	0.1	19.0		6.0	1.0		0.3	5.3
10351411	1.61		307.0	0.1	190.7	6.2		3.9	2.0
10353411	2.72	0.1	402.0	0.1	147.8	9.6	0.1	3.5	2.4
10360411	27.80	0.8	4752.8	1.4	171.0	113.3	0.8	4.1	2.4
10360421	39.54	1.1	6943.9	2.0	175.6	179.7	1.3	4.5	2.6
10361411	40.03	1.1	5358.6	1.6	133.9	165.2	1.2	4.1	3.1
10361421	45.92	1.3	7426.2	2.2	161.7	210.1	1.5	4.6	2.8
10382212	1.16								
10383311	0.43								
10469212	2.95	0.1	7.0		2.4	0.3		0.1	3.7
10470421	4.03	0.1							
10475212	65.03	1.8	16863.2	5.0	259.3	997.7	7.2	15.3	5.9
10475311	99.09	2.8	18690.4	5.5	188.6	1260.9	9.1	12.7	6.7
10476311	34.52	1.0	7155.3	2.1	207.3	476.9	3.5	13.8	6.7
10477311	15.42	0.4	2685.0	0.8	174.1	157.4	1.1	10.2	5.9
10478311	25.26	0.7	7706.9	2.3	305.1	422.2	3.1	16.7	5.5
НЦ 10	915.29	25.5	140944.8	41.5	154.0	6213.4	45.0	6.8	4.4
26177321	1.20		59.3		49.4	0.7		0.6	1.2
26197212	25.14	0.7	951.9	0.3	37.9	10.7	0.1	0.4	1.1
26216212	262.77	7.4	9776.5	2.9	37.2	115.4	0.8	0.4	1.2
26266241	301.30	8.5							
26271212	0.03		0.8		25.0			0.3	
26308311	104.28	2.9	4208.8	1.2	40.4	47.5	0.3	0.5	1.1
26329212	0.08		3.8		48.0			0.6	
26362421	11.47	0.3	365.6	0.1	31.9	4.3		0.4	1.2
26385311	0.84								
26482212	10.04	0.3	356.5	0.1	35.5	5.3		0.5	1.5
26482311	31.60	0.9	2711.5	0.8	85.8	165.5	1.2	5.2	6.1
НЦ 26	748.75	21.0	18434.7	5.4	24.6	349.5	2.5	0.5	1.9
52176321	46.22	1.3	1234.1	0.4	26.7	40.5	0.3	0.9	3.3

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
52177321	16.32	0.5	442.8	0.1	27.1	4.6		0.3	1
52266241	348.83	9.8							
52267241	94.56	2.7							
52270411	0.17		10.2		59.9	0.1		0.5	0.8
52306311	0.33		24.4		74.0	0.7		2.0	2.7
52307311	2.11	0.1	268.0	0.1	127.0	8.7	0.1	4.1	3.3
52308311	10.27	0.3	303.8	0.1	29.6	3.6		0.4	1.2
52325212	1.56								
52326212	18.75	0.5	1979.7	0.6	105.6	95.8	0.7	5.1	4.8
52329212	3.67	0.1	128.4	0.0	35.0	1.5		0.4	1.2
52334421	2.55	0.1	259.1	0.1	101.6	7.5	0.1	2.9	2.9
52351421	10.74	0.3	3914.5	1.2	364.5	71.4	0.5	6.7	1.8
52360421	128.77	3.6	28847.5	8.5	224.0	626.5	4.5	4.9	2.2
52361421	120.47	3.4	11991.2	3.5	99.5	354.5	2.6	2.9	3.0
52362421	45.96	1.3	1506.9	0.4	32.8	17.4	0.1	0.4	1.2
52471421	24.87	0.7	3687.1	1.1	148.3	171.1	1.2	6.9	4.6
52475311	64.54	1.8	14992.6	4.4	232.3	830.2	6.0	12.9	4.6
52476311	6.79	0.2	1140.1	0.3	167.9	77.5	0.6	11.4	4.6
52482311	12.98	0.4	231.9	0.1	17.9	2.4		0.2	4.6
НЦ 52	960.46	26.9	70962.3	20.9	1873.7	2313.9	16.7	62.7	4.6
53175321	0.42								4.6
53176321	19.86	0.6	1575.1	0.5	79.3	43.8	0.3	2.2	4.6
53177321	0.21		9.4		45.0	0.1		0.5	4.6
53196212	1.85	0.1	137.8		74.5	4.0		2.2	4.6
53197212	7.76	0.2	317.3	0.1	40.9	3.7		0.5	4.6
53214212	0.46		26.1		56.8	1.0		2.1	4.6
53215212	3.26	0.1	506.2	0.1	155.3	16.2	0.1	5.0	4.6
53216212	12.04	0.3	360.9	0.1	30.0	3.7		0.3	4.6
53235235	0.09		7.9		87.8	0.3		3.6	4.6
53236235	0.19		14.3		75.3	0.5		2.6	4.6
53266241	139.94	3.9							4.6
53267242	9.12	0.3							4.6
53271212	0.06		0.7		11.0			0.1	4.6
53289421	0.99		52.5		53.0	0.6		0.6	4.6
53306311	19.29	0.5	1741.9	0.5	90.3	62.5	0.5	3.2	4.6
53307311	11.81	0.3	1933.9	0.6	163.8	61.4	0.4	5.2	4.6
53308311	9.39	0.3	306.3	0.1	32.6	3.6		0.4	4.6
53325212	29.86	0.8	5.2		0.2	0.3			4.6
53326212	37.36	1.0	255.2	0.1	6.8	12.2	0.1	0.3	4.6
53329212	2.92	0.1	43.7		15.0	0.4		0.2	4.6
53338311	1.84	0.1	148.8		80.9	7.0	0.1	3.8	4.6
53351421	28.18	0.8	8082.9	2.4	286.8	148.8	1.1	5.3	4.6
53360421	86.37	2.4	14599.9	4.3	169.0	390.9	2.8	4.5	4.6
53361421	26.22	0.7	2946.9	0.9	112.4	80.4	0.6	3.1	4.6
53362421	39.83	1.1	1292.3	0.4	32.4	13.9	0.1	0.3	4.6
53469321	21.93	0.6	16.0		0.7	0.1			4.6
53470421	4.36	0.1	1057.7	0.3	242.6	44.3	0.3	10.2	4.6

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% IV
53475311	241.46	6.8	63631.2	18.8	263.5	3550.4	25.7	14.7	4.6
53476311	17.52	0.5	2342.8	0.7	133.7	132.1	1.0	7.5	4.6
53477212	0.98		57.3		58.5	3.1		3.1	4.6
53479311	0.22		71.1		323.1	1.6		7.5	4.6
53482311	157.56	4.4	7411.3	2.2	47.0	327.9	2.4	2.1	4.6
НЦ 53	933.35	26.1	108952.7	31.9	116.7	4915.0	35.5	5.3	4.5
66267242	3.05	0.1							
НЦ 66	3.05	0.1							
Укупно ГЈ	3560.90	100	339294.5	100	95.3	13791.7	100	3.9	4.1

Укупна обрасла површина газдинске јединице је 3560.90 ха, запремина 339294.5 м³, док просечна запремина износи 95.3 м³/ха. Укупан годишњи запремински прираст је 13791.7 м³ са просеком прираста од 3.9 м³/ха и процентом прираста од 4.1 %. У газдинској јединици издвојене су укупно 98 газдинске класе.

Најзаступљенија газдинска класа у газдинској јединици је 52266241 – шикара на станишту шума грабића (*Carpinion orientalis moesiicum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима, чије је учешће у укупној обраслој површини износи 9,8 %, а за њом следе: газдинска класа 26266241 – шикара на станишту шума грабића (*Carpinion orientalis moesiicum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима, чије учешће у укупно обраслој површини износи 8,5 %, затим газдинска класа 26216212 – девастирана шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris typicum*) на смеђим лесивираним земљиштима, која учествује са 7,4 % и 53475311 – вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiicae submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима која учествује са 6,8 % у укупно обраслој површини.

По запремини и запреминском прирасту најзаступљенија је газдинска класа 53475311 – вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме брдске букве која у укупној запремини газдинске јединице учествује са 18,8 %, док је њено учешће у запреминском прирасту такође 25,7 %. Друга по заступљености је газдинска класа 52360421 – изданацка шума букве на станишту планинске шуме букве која у запремини учествује са 8,5 %, док њено учешће у запреминском прирасту износи 4,5 %. Значајније учешће имају још и газдинске класе 10215212 – изданацка мешовита шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера, која у запремини учествује са 7,1 %, док њено учешће у запреминском прирасту износи 6,5 %, односно 10475311 – вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме китњака, која у запремини учествује са 5,5 %, а у запреминском прирасту са 9,1 %.

Из свега напред изнетог закључује се да ће окосницу газдовања у овој газдинској јединици, у овом и наредним уређајним периодима, чинити газдинске класе вештачких састојина црног бора и изданацке букве и сладуна, а пре свих газдинске класе 53475311, 10475311, 52360421 и 10215212, док се пажња, такође, мора посветити и мање заступљеним, а врло вредним састојинама, у смислу гајења и заштите.

5.3. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ПОРЕКЛУ И ОЧУВАНОСТИ

Састојине ове газдинске јединице по пореклу су разврстане на:

- високе (настале из семена);
- изданачке (настале из изданака и избојака, познате још као пањаче);
- вештачке састојине (подигнуте садњом).

Састојине по очуваностису разврстане у три категорије:

- **очуване** - које по степену обраслости, здравственом стању и квалитету могу дочекати зрелост за сечу;
- **разређене** - састојине са мањим степеном обраслости, доброг здравственог стања и квалитета те могу дочекати зрелост за сечу;
- **девастиране** - превише разређене састојине, уједно лошег здравственог стања и квалитета те се пре зрелости за сечу уклањају, или се ако имају заштитни карактер искључе из газдинских интервенција.

Табела бр.11 Стање шума по газдинским класама пореклу и очуваности за ГЈ„Заглавак I”

Газдинска класа порекло и очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10353411	0.03		6		199	0.1		2.4	1.2
10383311	0.43								
53351421	6.44	0.2	1916.8	0.6	297.6	37.9	0.3	5.9	2
Високе очуване	6.9	0.2	1922.8	0.6	278.7	37.9	0.3	5.5	2
10321311	0.17		7.2		42.4	0.2		1.4	3.4
10351411	1.61		307	0.1	190.7	6.2		3.9	2
10353411	2.69	0.1	396.1	0.1	147.2	9.5	0.1	3.5	2.4
10382212	1.16								
52351421	10.74	0.3	3914.5	1.2	364.5	71.4	0.5	6.7	1.8
53351421	21.74	0.6	6166.1	1.8	283.6	110.9	0.8	5.1	1.8
Високе разређене	38.11	1.1	10790.9	3.2	283.2	198.3	1.4	5.2	1.8
26385311	0.38								
26385311	0.46								
Високе девастиране	0.84								
ВИСОКЕ	45.85	1.3	12713.6	3.7	277.3	236.3	1.7	5.2	1.9
10123144	1.34		193.8	0.1	144.6	7.9	0.1	5.9	4.1
10176321	2.12	0.1	254.1	0.1	119.9	6.9	0.1	3.3	2.7
10196212	15.59	0.4	2141.4	0.6	137.4	66.7	0.5	4.3	3.1
10214212	26.01	0.7	5397	1.6	207.5	194.3	1.4	7.5	3.6
10214242	7.3	0.2	1301.2	0.4	178.3	51.3	0.4	7	3.9
10215212	66.23	1.9	13094.8	3.9	197.7	494.9	3.6	7.5	3.8
10270212	0.11								
10306311	10.67	0.3	1259.6	0.4	118.1	39.4	0.3	3.7	3.1
10307311	33.12	0.9	3538.7	1	106.8	116.3	0.8	3.5	3.3
10325212	0.51		26		51.1	1.7		3.4	6.6
10326212	0.12								
10360411	10.74	0.3	2114.4	0.6	196.9	51	0.4	4.7	2.4

Газдинска класа порекло и очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10360421	26.75	0.8	5065.1	1.5	189.3	128.3	0.9	4.8	2.5
10361411	7.54	0.2	1207.5	0.4	160.1	38.8	0.3	5.1	3.2
52176321	1.42		249.8	0.1	176	8.3	0.1	5.8	3.3
52325212	0.3								
52334421	0.46								
52360421	36.64	1	13504.6	4	368.6	262.1	1.9	7.2	1.9
52361421	11.24	0.3	1852.3	0.5	164.8	48.6	0.4	4.3	2.6
53176321	0.26								
53196212	0.14		14.5		103.6	0.4		2.8	2.7
53215212	2.12	0.1	329	0.1	155.2	10.9	0.1	5.1	3.3
53236235	0.15		13		86.6	0.4		2.9	3.4
53306311	2.16	0.1	219.7	0.1	101.7	7.4	0.1	3.4	3.4
53307311	5.75	0.2	935.5	0.3	162.7	30	0.2	5.2	3.2
53325212	7.79	0.2	2.5		0.3	0.2			6.4
53326212	2.85	0.1	120.1		42.1	6.9		2.4	5.7
53360421	22.52	0.6	5877.6	1.7	261	146.3	1.1	6.5	2.5
53361421	2.3	0.1	158		68.7	6.2	0	2.7	3.9
Изданацке очуване	304.25	8.5	58870.3	17.4	193.5	1725.2	12.5	5.7	2.9
10123144	0.04		10.0		249.4	0.1		3	1.2
10176321	24.22	0.7	1006.6	0.3	41.6	37.6	0.3	1.6	3.7
10196212	23.52	0.7	3577.1	1.1	152.1	98.5	0.7	4.2	2.8
10196312	9.27	0.3	1098.3	0.3	118.5	37.4	0.3	4	3.4
10214212	55.33	1.6	5051.5	1.5	91.3	199.8	1.4	3.6	4
10214242	8.03	0.2	1080.1	0.3	134.5	38.6	0.3	4.8	3.6
10215212	85.23	2.4	11164.2	3.3	131	405	2.9	4.8	3.6
10270212	1.55		76.9		49.6	3.2		2.0	4.1
10306311	19.06	0.5	1939.6	0.6	101.8	64.5	0.5	3.4	3.3
10307311	90.11	2.5	10409.5	3.1	115.5	348.4	2.5	3.9	3.3
10325212	27.07	0.8							
10326212	3.01	0.1	18.2		6	1		0.3	5.5
10360411	17.06	0.5	2638.4	0.8	154.7	62.4	0.5	3.7	2.4
10360421	12.79	0.4	1878.8	0.6	146.9	51.4	0.4	4	2.7
10361411	32.49	0.9	4151.1	1.2	127.8	126.5	0.9	3.9	3
10361421	45.92	1.3	7426.2	2.2	161.7	210.1	1.5	4.6	2.8
52176321	44.8	1.3	984.3	0.3	22	32.2	0.2	0.7	3.3
52270411	0.17		10.2		59.9	0.1		0.5	0.8
52306311	0.33		24.4		74	0.7		2.0	2.7
52307311	2.11	0.1	268	0.1	127	8.7	0.1	4.1	3.3
52325212	1.26								
52326212	18.75	0.5	1979.7	0.6	105.6	95.8	0.7	5.1	4.8
52334421	2.09	0.1	259.1	0.1	124	7.5	0.1	3.6	2.9
52360421	92.13	2.6	15342.9	4.5	166.5	364.3	2.6	4	2.4
52361421	109.23	3.1	10138.9	3	92.8	305.9	2.2	2.8	3
53175321	0.42								
53176321	19.6	0.6	1575.1	0.5	80.4	43.8	0.3	2.2	2.8
53196212	1.71		123.3		72.1	3.6		2.1	2.9
53214212	0.46		26.1		56.8	1.0		2.1	3.7

Газдинска класа порекло и очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
53215212	1.14		177.2	0.1	155.4	5.4		4.7	3
53235235	0.09		7.9		87.8	0.3		3.6	4.1
53236235	0.04		1.3		33.1	0.1		1.5	4.5
53306311	17.13	0.5	1522.1	0.4	88.9	55.1	0.4	3.2	3.6
53307311	6.06	0.2	998.5	0.3	164.8	31.4	0.2	5.2	3.1
53325212	22.07	0.6	2.7		0.1	0.1			5.4
53326212	34.56	1.0	135.9		3.9	5.4		0.2	3.9
53338311	1.84	0.1	148.8		80.9	7.0	0.1	3.8	4.7
53360421	63.85	1.8	8722.2	2.6	136.6	244.6	1.8	3.8	2.8
53361421	23.92	0.7	2788.9	0.8	116.6	74.2	0.5	3.1	2.7
Изданачке разређене	918.46	25.8	96764	28.5	105.4	2971.4	21.5	3.2	3.1
26177321	1.2		59.3		49.4	0.7		0.6	1.2
26197212	25.14	0.7	951.9	0.3	37.9	10.7	0.1	0.4	1.1
26216212	262.77	7.4	9776.5	2.9	37.2	115.4	0.8	0.4	1.2
26271212	0.03		0.8		25			0.3	1.2
26308311	104.28	2.9	4208.8	1.2	40.4	47.5	0.3	0.5	1.1
26329212	0.08		3.8		48			0.6	1.2
26362421	11.47	0.3	365.6	0.1	31.9	4.3		0.4	1.2
52177321	16.32	0.5	442.8	0.1	27.1	4.6		0.3	1
52308311	10.27	0.3	303.8	0.1	29.6	3.6		0.4	1.2
52329212	3.67	0.1	128.4		35	1.5		0.4	1.2
52362421	45.96	1.3	1506.9	0.4	32.8	17.4	0.1	0.4	1.2
53177321	0.21		9.4		45	0.1		0.5	1.2
53197212	7.76	0.2	317.3	0.1	40.9	3.7		0.5	1.2
53216212	12.04	0.3	360.9	0.1	30	3.7		0.3	1
53271212	0.06		0.7		11			0.1	1.1
53289421	0.99		52.5		53	0.6		0.6	1.2
53308311	9.39	0.3	306.3	0.1	32.6	3.6		0.4	1.2
53329212	2.92	0.1	43.7		15	0.4		0.2	1
53362421	39.83	1.1	1292.3	0.4	32.4	13.9	0.1	0.3	1.1
Изданачке девастиране	554.39	15.6	20131.6	5.9	36.3	231.9	1.7	0.4	1.2
ИЗДАНАЧКЕ	1777.1	49.9	175765.9	51.8	98.9	4928.5	35.7	2.8	2.8
10475212	30.37	0.9	10068.3	3.0	331.5	567.1	4.1	18.7	5.6
10475311	57.87	1.6	13907.5	4.1	240.3	953.2	6.9	16.5	6.9
10476311	23.06	0.6	5453.9	1.6	236.5	377.9	2.7	16.4	6.9
10477311	9.06	0.3	2368	0.7	261.4	138.3	1.0	15.3	5.8
10478311	20.88	0.6	6874	2.0	329.2	380.8	2.8	18.2	5.5
52471421	20.81	0.6	3256.8	1.0	156.5	152.9	1.1	7.3	4.7
52475311	30.2	0.8	9021.6	2.7	298.7	488.7	3.5	16.2	5.4
52476311	2.34	0.1	610.0	0.2	260.7	41.5	0.3	17.7	6.8
53469321	5.93	0.2							
53470421	2.32	0.1	602.0	0.2	259.5	24.2	0.2	10.4	4
53475311	164.45	4.6	49202.8	14.5	299.2	2832.4	20.5	17.2	5.8
53476311	5.15	0.1	1331.9	0.4	258.6	86.2	0.6	16.7	6.5
Вештачке очуване	372.44	10.5	102696.6	30.3	275.7	6043.3	43.8	16.2	5.9
10469212	2.95	0.1	7.0		2.4	0.3		0.1	3.7
10470421	4.03	0.1							

Газдинска класа порекло и очуваност	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10475212	34.66	1.0	6794.9	2.0	196	430.6	3.1	12.4	6.3
10475311	41.22	1.2	4782.9	1.4	116	307.7	2.2	7.5	6.4
10476311	11.46	0.3	1701.4	0.5	148.5	99.0	0.7	8.6	5.8
10477311	6.36	0.2	317	0.1	49.8	19.0	0.1	3.0	6.0
10478311	4.38	0.1	832.9	0.2	190.2	41.4	0.3	9.5	5.0
52471421	4.06	0.1	430.3	0.1	106	18.2	0.1	4.5	4.2
52475311	34.34	1.0	5971	1.8	173.9	341.4	2.5	9.9	5.7
52476311	4.45	0.1	530.2	0.2	119.1	36	0.3	8.1	6.8
53469321	16	0.4	16		1.0	0.1			0.8
53470421	2.04	0.1	455.7	0.1	223.4	20.1	0.1	9.9	4.4
53475311	77.01	2.2	14428.4	4.3	187.4	718	5.2	9.3	5
53476311	12.37	0.3	1011	0.3	81.7	45.9	0.3	3.7	4.5
53477212	0.98		57.3		58.5	3.1		3.1	5.4
53479311	0.22		71.1		323.1	1.6		7.5	2.3
Вештачке разређене	256.53	7.2	37407.1	11	145.8	2082.5	15.1	8.1	5.6
26482212	10.04	0.3	356.5	0.1	35.5	5.3		0.5	1.5
26482311	31.6	0.9	2711.5	0.8	85.8	165.5	1.2	5.2	6.1
52482311	12.98	0.4	231.9	0.1	17.9	2.4		0.2	1.0
53482311	157.56	4.4	7411.3	2.2	47	327.9	2.4	2.1	4.4
Вештачке девастиране	212.18	6.0	10711.2	3.2	50.5	501.1	3.6	2.4	4.7
ВЕШТАЧКЕ ЧЕТИНАРА	841.15	23.6	150815	44.4	179.3	8626.9	62.6	10.3	5.7
26266241	301.29	8.5							
52266241	348.83	9.8							
53266241	139.95	3.9							
ШИКАРЕ	790.07	22.2							
52267241	94.56	2.7							
53267242	9.12	0.3							
66267242	3.05	0.1							
ШИБЉАЦИ	106.73	3.0							
Рекапитулација по пореклу									
ВИСОКЕ	45.85	1.3	12713.6	3.7	277.3	236.3	1.7	5.2	1.9
ИЗДАНАЧКЕ	1777.1	49.9	175765.9	51.8	98.9	4928.5	35.7	2.8	2.8
ВЕШТАЧКЕ	841.15	23.6	150815	44.4	179.3	8626.9	62.6	10.3	5.7
ШИКАРЕ	790.07	22.2							
ШИБЉАЦИ	106.73	3.0							
Укупно ГЈ	3560.9	100	339294.5	100	95.3	13791.7	100	3.9	4.1

Табела бр.12 Стање шума по пореклу и очуваности за ГЈ „Заглавак I”

Порекло састојине	Очуваност састојине	Површина		Запремина			Запремински прираст			
		ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
Високе	Очуване	6.9	0.2	1922.8	0.6	278.7	37.9	0.3	5.5	2.0
Високе	Разређене	38.11	1.1	10790.9	3.2	283.2	198.3	1.4	5.2	1.8
Високе	Девастирана	0.84								
Високе		45.85	1.3	12713.7	3.8	277.3	236.2	1.7	5.2	1.9
Изданачке	Очуване	304.25	8.5	58870.3	17.4	193.5	1725.2	12.5	5.7	2.9
Изданачке	Разређене	918.46	25.8	96764	28.5	105.4	2971.4	21.5	3.2	3.1

Порекло састојине	Очуваност састојине	Површина		Запремина			Запремински прираст			
		ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
Изданачке	Девастирана	554.39	15.6	20131.6	5.9	36.3	231.9	1.7	0.4	1.2
Изданачке		1777.1	49.9	175765.9	51.8	98.9	4928.5	35.7	2.8	2.8
Вештачке	Очуване	372.44	10.5	102696.6	30.3	275.7	6043.3	43.8	16.2	5.9
Вештачке	Разређене	256.53	7.2	37407.1	11	145.8	2082.5	15.1	8.1	5.6
Вештачке	Девастиране	212.18	6.0	10711.2	3.2	50.5	501.1	3.6	2.4	4.7
Вештачке четинара		841.15	23.6	150814.9	44.5	472.0	8626.9	62.5	26.7	5.7
Шикаре		790.07	22.2							
Шибљаци		106.73	3.0							
Рекапитулација по очуваности										
	Очуване	683.59	19.2	163489.7	48.3	239.2	7806.4	56.6	11.4	4.8
	Разређене	1213.10	34.1	144962.0	42.7	119.5	5252.2	38.0	4.3	3.6
	Девастиране	767.41	21.6	30842.8	9.1	40.2	733.0	5.3	1.0	2.4
	Шикаре	790.07	22.2							
	Шибљаци	106.73	3.0							
	Укупно ГЈ	3560.90	100	339294.5	100	95.3	13791.6	100	3.9	4.1

Из претходних табела може се закључити следеће:

- Највећи део обрасле површине газдинске јединице је под разређеним шумама (34,1 %), док су девастиране састојине присутне на 21,6 % површине. Очуване заузимају 19,2 % обрасле површине, шикаре 22,2 %, а шибљаци 3,0 % обрасле површине. Највећи део запремине и запреминског прираста ове газдинске јединице акумулиран је у очуваним састојинама, 163489,7 м³ (48,3 %) запремине и 7806,4 м³ (56,6 %) запреминског прираста, док разређене састојине имају 144962,0 м³ (42,7 %) запремине и 5252,2 м³ (38,0 %) запреминског прираста. Девастиране састојине имају учешће у укупној запремини од 9,1 % и запреминском прирасту од 5,3 %.
- По пореклу су најзаступљеније изданачке, са 49,9 % учешћа у обраслој површини, и учешћем у запремини са 51,8 %, а 35,7 % у запреминском прирасту. Следе вештачки подигнуте састојине четинара и лишћара које заузимају површину од 23,6 %, са учешћем у укупној запремини од 44,4 % и запреминском прирасту од 62,6 %. Високе састојине заузимају 1,3 %, односно 3,7 % укупне запремине 1,7 % запреминског прираста.

Из свега напред наведеног, уочљива је доминантност изданачких састојина, знатно присуство раредјених, као и девастираних састојина што уз постојање шикара на већој површини јасно указује којим правцем ће се кретати будуће газдовање овом газдинском јединицом.

У овом а и у наредним уређајним периодима тежити повећању састојина високог узгојног облика, обнављањем, односно конверзијом изданачких састојина, као и реконструкцијом дела девастираних састојина.

Уз ове мере, и даље ће се тежи побољшању стања самих састојина кроз примењивање мера неге.

5.4. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО СМЕСИ

У зависности од врсте дрвећа и учешћа у смеси састојине се разврставају на чисте и мешовите. Структура састојина по смеси у овој газдинској јединици приказана је по газдинским класама у следећој табели:

Табела бр.13 Стање шума по газдинским класама и мешовитости

Мешовитост састојина	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
10123144	1.38	0.0	203.7	0.1	147.6	8.0	0.1	5.8	3.9
10214212	81.34	2.3	10448.4	3.1	128.5	394.1	2.9	4.8	3.8
10214242	14.18	0.4	2308.9	0.7	162.8	87.6	0.6	6.2	3.8
10270212	0.50	0.0							
10306311	29.73	0.8	3199.2	0.9	107.6	103.9	0.8	3.5	3.2
10321311	0.17	0.0	7.2		42.4	0.2		1.4	3.4
10325212	25.20	0.7	26.0		1.0	1.7		0.1	6.6
10351411	1.61	0.0	307.0	0.1	190.7	6.2		3.9	2.0
10360411	27.80	0.8	4752.8	1.4	171.0	113.3	0.8	4.1	2.4
10360421	39.54	1.1	6943.9	2.0	175.6	179.7	1.3	4.5	2.6
10383311	0.43	0.0							
10469212	2.68	0.1							
10470421	4.03	0.1							
10475212	63.11	1.8	16478.5	4.9	261.1	976.0	7.1	15.5	5.9
10475311	99.09	2.8	18690.4	5.5	188.6	1260.9	9.1	12.7	6.7
10476311	3.10	0.1	877.0	0.3	282.9	55.4	0.4	17.9	6.3
10477311	13.28	0.4	2543.1	0.7	191.5	146.7	1.1	11.0	5.8
10478311	0.68	0.0	76.1		112.0	4.5		6.7	6.0
ИЦ 10	407.85	11.5	66862.4	19.7	163.9	3338.3	24.2	8.2	5.0
26197212	0.87	0.0	26.8		30.8	0.3		0.4	1.2
26216212	2.99	0.1	109.8		36.7	1.3		0.4	1.2
26271212	0.03	0.0	0.8		25.0			0.3	1.2
26308311	21.20	0.6	747.3	0.2	35.3	7.8	0.1	0.4	1.0
26362421	4.85	0.1	150.8		31.1	1.9		0.4	1.3
26385311	0.84	0.0							
26482212	5.40	0.2	214.8	0.1	39.8	3.6		0.7	1.7
26482311	28.14	0.8	2623.8	0.8	93.2	164.6	1.2	5.8	6.3
ИЦ 26	64.32	1.8	3874.1	1.1	291.9	179.5	1.3	8.4	4.6
52177321	0.77	0.0	11.6		15.0	0.1		0.2	1.0
52270411	0.17	0.0	10.2		59.9	0.1		0.5	0.8
52306311	0.33	0.0	24.4		74.0	0.7		2.0	2.7
52308311	5.13	0.1	179.6	0.1	35.0	2.2		0.4	
52325212	1.56	0.0							
52351421	10.74	0.3	3914.5	1.2	364.5	71.4	0.5	6.7	
52360421	123.83	3.5	27798.5	8.2	224.5	598.6	4.3	4.8	
52362421	28.98	0.8	690.2	0.2	23.8	8.3	0.1	0.3	1.2
52475311	62.07	1.7	14740.7	4.3	237.5	816.6	5.9	13.2	5.5
52476311	1.01	0.0	312.5	0.1	309.5	20.4	0.1	20.2	6.5
52482311	9.11	0.3	139.2		15.3	1.4		0.2	1.0
ИЦ 52	243.70	6.8	47821.3	14.1	196.2	1519.8	11.0	6.2	3.2

Мешовитост састојина	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
53175321	0.42	0.0							
53197212	2.05	0.1	51.3		25.0	0.6		0.3	1.2
53214212	0.46	0.0	26.1		56.8	1.0		2.1	3.7
53235235	0.09	0.0	7.9		87.8	0.3		3.6	4.1
53306311	19.29	0.5	1741.9	0.5	90.3	62.5		3.2	3.6
53308311	2.29	0.1	54.9		24.0	0.6		0.3	1.1
53325212	23.16	0.7	5.2		0.2	0.3			5.9
53329212	0.21	0.0	1.3		6.2			0.1	1.2
53351421	28.18	0.8	8082.9	2.4	286.8	148.8	1.1	5.3	1.8
53360421	86.37	2.4	14599.9	4.3	169.0	390.9	2.8	4.5	2.7
53362421	38.66	1.1	1271.9	0.4	32.9	13.6	0.1	0.4	1.1
53469321	21.85	0.6							
53470421	4.36	0.1	1057.7	0.3	242.6	44.3	0.3	10.2	4.2
53475311	241.46	6.8	63631.2	18.8	263.5	3550.4	25.7	14.7	5.6
53477212	0.98	0.0	57.3		58.5	3.1		3.1	5.4
53482311	135.18	3.8	6883.8	2.0	50.9	322.0	2.3	2.4	4.7
НЦ 53	605.01	17.0	97473.3	28.7	161.1	4538.5	32.9	7.5	4.7
ЧИСТЕ	1320.88	37.1	216031.2	63.7	163.6	9576.2	69.4	7.2	4.4
10176321	26.34	0.7	1260.7	0.4	47.9	44.6	0.3	1.7	3.5
10196212	39.11	1.1	5718.5	1.7	146.2	165.3	1.2	4.2	2.9
10196312	9.27	0.3	1098.3	0.3	118.5	37.4	0.3	4.0	3.4
10214242	1.15	0.0	72.4		63.0	2.2		2.0	3.1
10215212	151.46	4.3	24259.0	7.1	160.2	900.0	6.5	5.9	3.7
10270212	1.16	0.0	76.9		66.3	3.2		2.7	4.1
10307311	123.23	3.5	13948.2	4.1	113.2	464.7	3.4	3.8	3.3
10325212	2.38	0.1							
10326212	3.13	0.1	18.2		5.8	1.0		0.3	5.5
10353411	2.72	0.1	402.0	0.1	147.8	9.6	0.1	3.5	2.4
10361411	40.03	1.1	5358.6	1.6	133.9	165.2	1.2	4.1	3.1
10361421	45.92	1.3	7426.2	2.2	161.7	210.1	1.5	4.6	2.8
10382212	1.16	0.0							
10469212	0.27	0.0	7.0	0.0	26.0	0.3	0.0	1.0	3.7
10475212	1.92	0.1	384.7	0.1	200.4	21.7	0.2	11.3	5.6
10476311	31.42	0.9	6278.3	1.9	199.8	421.5	3.1	13.4	6.7
10477311	2.14	0.1	141.9	0.0	66.3	10.7	0.1	5.0	7.5
10478311	24.58	0.7	7630.7	2.2	310.4	417.7	3.0	17.0	5.5
НЦ 10	507.39	14.2	74081.6	21.8	146.0	2875.0	20.8	5.7	3.9
26177321	1.20	0.0	59.3	0.0	49.4	0.7	0.0	0.6	1.2
26197212	24.27	0.7	925.1	0.3	38.1	10.4	0.1	0.4	1.1
26216212	259.78	7.3	9666.7	2.8	37.2	114.1	0.8	0.4	1.2
26308311	83.08	2.3	3461.5	1.0	41.7	39.7	0.3	0.5	1.1
26329212	0.08		3.8		48.0			0.6	1.2
26362421	6.62	0.2	214.8	0.1	32.4	2.4		0.4	1.1
26482212	4.64	0.1	141.7		30.5	1.7		0.4	1.2
26482311	3.46	0.1	87.7		25.3	1.0		0.3	1.1
НЦ 26	383.13	10.8	14560.5	4.3	38.0	170.0	1.2	0.4	1.2
52176321	46.22	1.3	1234.1	0.4	26.7	40.5	0.3	0.9	3.3
52177321	15.55	0.4	431.2	0.1	27.7	4.5		0.3	1.0

Мешовитост састојина	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
52307311	2.11	0.1	268.0	0.1	127.0	8.7	0.1	4.1	3.3
52308311	5.14	0.1	124.2		24.2	1.4		0.3	1.2
52326212	18.75	0.5	1979.7	0.6	105.6	95.8	0.7	5.1	4.8
52329212	3.67	0.1	128.4		35.0	1.5		0.4	1.2
52334421	2.55	0.1	259.1	0.1	101.6	7.5	0.1	2.9	2.9
52360421	4.94	0.1	1049.0	0.3	212.3	27.8	0.2	5.6	2.7
52361421	120.47	3.4	11991.2	3.5	99.5	354.5	2.6	2.9	3.0
52362421	16.98	0.5	816.8	0.2	48.1	9.1	0.1	0.5	1.1
52471421	24.87	0.7	3687.1	1.1	148.3	171.1	1.2	6.9	4.6
52475311	2.47	0.1	252.0	0.1	102.0	13.5	0.1	5.5	5.4
52476311	5.78	0.2	827.6	0.2	143.2	57.1	0.4	9.9	6.9
52482311	3.87	0.1	92.7		23.9	1.0		0.3	1.1
НЦ 52	273.37	7.7	23141.0	6.8	84.7	794.1	5.8	2.9	3.4
53176321	19.86	0.6	1575.1	0.5	79.3	43.8	0.3	2.2	2.8
53177321	0.21		9.4		45.0	0.1		0.5	1.2
53196212	1.85	0.1	137.8		74.5	4.0		2.2	2.9
53197212	5.71	0.2	266.0	0.1	46.6	3.1		0.5	1.2
53215212	3.26	0.1	506.2	0.1	155.3	16.2	0.1	5.0	3.2
53216212	12.04	0.3	360.9	0.1	30.0	3.7		0.3	1.0
53236235	0.19		14.3		75.3	0.5		2.6	3.5
53271212	0.06		0.7		11.0			0.1	1.1
53289421	0.99		52.5		53.0	0.6		0.6	1.2
53307311	11.81	0.3	1933.9	0.6	163.8	61.4	0.4	5.2	3.2
53308311	7.10	0.2	251.3	0.1	35.4	3.0		0.4	1.2
53325212	6.70	0.2							
53326212	37.41	1.1	256.0	0.1	6.8	12.2	0.1	0.3	4.8
53329212	2.71	0.1	42.4		15.6	0.4		0.2	1.0
53338311	1.84	0.1	148.8		80.9	7.0	0.1	3.8	4.7
53361421	26.22	0.7	2946.9	0.9	112.4	80.4	0.6	3.1	2.7
53362421	1.17		20.4		17.4	0.2		0.2	1.2
53469321	0.08		16.0		200.4	0.1		1.7	0.8
53476311	17.52	0.5	2342.8	0.7	133.7	132.1	1.0	7.5	5.6
53479311			71.1		323.1	1.6		7.5	2.3
53482311	22.38	0.6	527.5	0.2	23.6	5.9		0.3	1.1
НЦ 53	179.33	5.0	11480.1	3.4	64.0	376.4	2.7	2.1	3.3
МЕШОВИТЕ	1343.22	37.7	123263.3	36.3	91.8	4215.5	30.6	3.1	3.4
26266241	301.29	8.5							
52266241	348.83	9.8							
53266241	139.95	3.9							
Шикаре	790.07	22.2							
52267241	94.56	2.7							
53267242	9.12	0.3							
66267242	3.05	0.1							
Шибљаци	106.73	3.0							
Рекапитулација по мешовитости									
НЦ 10	407.85	11.5	66862.4	19.7	163.9	3338.3	24.2	8.2	5.0
НЦ 26	64.32	1.8	3874.1	1.1	60.2	179.5	1.3	2.8	4.6
НЦ 52	243.70	6.8	47821.3	14.1	196.2	1519.8	11.0	6.2	3.2

Мешовитост састојина	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
НЦ 53	605.01	17.0	97473.3	28.7	161.1	4538.5	32.9	7.5	4.7
Чисте	1320.88	37.1	216031.2	63.7	163.6	9576.2	69.4	7.2	4.4
НЦ 10	507.39	14.2	74081.6	21.8	146.0	2875.0	20.8	5.7	3.9
НЦ 26	383.13	10.8	14560.5	4.3	38.0	170.0	1.2	0.4	1.2
НЦ 52	273.37	7.7	23141.0	6.8	84.7	794.1	5.8	2.9	3.4
НЦ 53	179.33	5.0	11480.1	3.4	64.0	376.4	2.7	2.1	3.3
Мешовите	1343.22	37.7	123263.3	36.3	91.8	4215.5	30.6	3.1	3.4
Шикаре	790.07	22.2							
Шибљаци	106.73	3.0							
УКУПНО ГЈ	3560.90	100	339294.5	100.0	95.3	13791.7	100	3.9	4.1

Анализом података из претходне табеле закључује се да је, на површини ове газдинске јединице, однос чистих и мешовитих састојина благо превагњује на страну мешовитих. Учешће мешовитих састојина у погледу површине износи 37,7 %, од чега је у оквиру наменске целине 10 - Производња техничког дрвета 14,2 %, у оквиру наменске целине 26 - Заштита земљишта од ерозије 10,8 %, у оквиру наменске целине 52 – Парк природе II степен заштите и 53 – Парк природе III степен заштите износи 7.7 односно 5.0.

Чисте састојине у газдинској јединици заузимају 37,1 % обраде површине и то у оквиру наменске целине 53 – Парк природе III степен заштите 17,0 %, у оквиру наменске целине 10 - Производња техничког дрвета 11,5 %, у оквиру наменске целине 52 – Парк природе II степен заштите 6,8 % и у оквиру наменске целине 26 - Заштита земљишта од ерозије заступљене су на 1,8 %.

Остатак површине заузимају шикаре, на 22,2 %, односно шибљаци на 3,0 % укупне површине.

У највећој мери мешовите састојине чине буква, сладун, китњак и граб, којима се придружују још и цер, млеч, јавор, бели јасен, дивља трешња, липе...

Овакво стање састојина по мешовитости, као и мноштво газдинских класа, јасно указује да се ради о подручју изузетног дендролошког богатства.

На крају, треба имати у виду да је богатство дрвенастих врста још и веће, јер су овде приказане само дендрометријском инвентуром обухваћене врсте.

5.5. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ВРСТАМА ДРВЕЋА

У дендролошком смислу, ово подручје је врло богато, што се из приложених табела може и закључити. Овакво богатство врста је условљено знатном висинском разликом и разновршношћу станишних прилика. Заступљеност појединих врста дрвећа у укупној запремини и запреминском прирасту дата је у следећој табели.

Табела бр.14 Стање састојина по врстама дрвећа

Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
	м ³	%	м ³	%
Буква	88670.3	26.1	2100.3	15.2
Сладун	37670.5	11.1	1229.7	8.9
Китњак	23882.5	7.0	716.8	5.2
Цер	18736.5	5.5	511.7	3.7

Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
	м ³	%	м ³	%
Граб	8345.7	2.5	234.3	1.7
Багрем	3737.9	1.1	166.1	1.2
Ц. Јасен	3426.2	1.0	116.2	0.8
Грабић	2112.6	0.6	76.2	0.6
Трешња	1113.2	0.3	0.3	
Ср. липа	1043.2	0.3	29.4	0.2
ОТЛ	947.9	0.3	35.2	0.3
Клен	781.6	0.2	22.6	0.2
Јавор	605.0	0.2	18.2	0.1
Јасика	494.7	0.1	17.0	0.1
Б. Јасен	431.8	0.1	12.4	0.1
Млеч	345.4	0.1	10.1	0.1
Брекиња	259.7	0.1		
Бреза	129.9		4.0	
ОМЛ	94.5			
М. Леска	62.2		2.6	
Медунац	16.0		0.6	
орак	10.7			
Б. топола	10.0		0.1	
Ц. јова	9.1		0.2	
Б. Врба	0.2			
Лишћари:	192937.2	56.9	5303.8	38.5
Црни бор	132664.2	39.1	7799.4	56.6
Бели бор	10327.8	3.0	546.8	4.0
Смрча	3322.6	1.0	141.8	1.0
Четинари:	146314.5	43.1	8488.0	61.5
УКУПНО ГЈ:	339294.5	100.0	13791.8	100.0

Табелом су приказане само врсте дрвећа које су констатоване дендрометријским премером, тако да треба имати у виду да је број дрвенастих врста већи од приказаног. Из табеле се може видети да доминантно учешће у укупној запремини ове газдинске јединице има Црни бор, са 39,1 %. На другом месту, налази се буква, са 26,1 %, док су још једино вредни помена, сладун са 11,1 %, китњак са 7,0 %, цер 5,5 %, бели бор са 3,0 % и граб 2,5 %. Учешће осталих побројаних врста је свуда у износу око 1% или мањем од 1 %. У укупном запреминском прирасту, Црни бор такође доминира са 56,6 %, буква учествује са 15,2 %, сладун са 8,9 %, китњак учествује са 5,2%, бели бор са 4,0 % и цер са 3,7 %, док је учешће осталих занемарљиво.

Лишћарске врсте учествују са 57,8 % у укупној запремини и са 39,5 % у укупном запреминском прирасту газдинске јединице, док на четинаре долази 42,2 % запремене и 60,5 % запреминског прираста.

5.6. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО ДЕБЉИНСКОЈ СТРУКТУРИ

Табела бр.15 Табела стања састојина по дебљинској структури

Газдинска класа	Површина	Свега м ³	Запремина по дебљинским разредима (cm)										Запре м. прирас т м ³	
			do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90		
			О	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX		
10321311	0.17	7.2		1.9	5.3									0.2
10351411	1.61	307.0		13.5	22.5	47.1	102.7	94.2		27.1				6.2
10353411	2.72	402.0	6.0	46.3	99.7	50.3	100.5	99.3						9.6
10382212	1.16													
10383311	0.43													
НЦ 10	6.09	716.2	6.0	61.7	127.5	97.4	203.1	193.5		27.1				16.0
26385311	0.84													
НЦ 26	0.84													
52351421	10.74	3914.5		46.9	413.0	881.4	1042.9	631.7	638.0	105.0	155.5			71.4
НЦ 52	10.74	3914.5		46.9	413.0	881.4	1042.9	631.7	638.0	105.0	155.5			71.4
53351421	28.18	8082.9	7.8	188.2	910.0	1826.8	1873.0	1482.2	1181.4	467.1	97.3	49.1		148.8
НЦ 53	28.18	8082.9	7.8	188.2	910.0	1826.8	1873.0	1482.2	1181.4	467.1	97.3	49.1		148.8
ВИСОКЕ	45.85	12713.6	13.8	296.9	1450.5	2805.6	3119.0	2307.4	1819.4	599.2	252.8	49.1		236.3
10176321	26.34	1260.7	197.9	765.5	272.8	21.6	3.0							44.6
10196212	39.11	5718.5	110.4	1602.2	2569.5	990.9	291.0	65.6	88.7					165.3
10196312	9.27	1098.3	48.4	564.0	474.3	11.5								37.4
10214212	81.34	10448.4	1396.1	6634.0	2407.3	11.0								394.1
10214242	15.33	2381.3	231.1	1489.5	660.8									89.8
10215212	151.46	24259.0	2826.4	15791.6	4936.8	557.7	142.5			4.1				900.0
10123144	1.38	203.7		103.7	90.0	10.0								8.0
10270212	1.66	76.9	33.3	42.6	1.0									3.2
10306311	29.73	3199.2	97.8	1305.6	1541.8	254.0								103.9
10307311	123.23	13948.2	835.3	6436.3	5798.0	878.7								464.7
10325212	27.58	26.0	10.2	15.8										1.7
10326212	3.13	18.2	3.9	13.2	1.1									1.0
10360411	27.80	4752.8	39.5	361.8	1283.8	1838.2	921.6	256.6	14.5	36.8				113.3

Газдинска класа	Површина	Свега м ³	Запремина по дебљинским разредима (cm)										Запрема прираса м ³	
			do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90		
			О	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX		
10360421	39.54	6943.9	93.7	1340.6	2851.2	2249.2	409.2							179.7
10361411	40.03	5358.6	233.6	2131.5	2409.2	477.0	107.3							165.2
10361421	45.92	7426.2	120.4	1927.3	3473.1	1659.9	185.9	59.6						210.1
ИЦ 10	662.85	87119.9	6277.9	40525.2	28770.8	8959.6	2060.4	381.8	103.2	41.0				2882.0
26177321	1.20	59.2	59.3											0.7
26197212	25.14	951.9	951.9											10.7
26216212	262.77	9776.5	9774.1	0.5	2.0									115.4
26271212	0.03	0.8	0.8											0.0
26308311	104.28	4208.8	4208.8											47.5
26329212	0.08	3.8	3.8											0.0
26362421	11.47	365.6	365.6											4.3
ИЦ 26	404.97	15366.7	15364.2	0.5	2.0									178.7
52176321	46.22	1234.1	153.2	606.4	359.9	57.0	28.2	29.4						40.5
52177321	16.32	442.7	442.8											4.6
52270411	0.17	10.2	0.0	6.5	3.6									0.1
52306311	0.33	24.4	0.5	4.1	10.6	9.2								0.7
52307311	2.11	268.0	34.3	123.0	62.4	15.8	32.5							8.7
52308311	10.27	303.7	303.8											3.6
52325212	1.56													
52326212	18.75	1979.7	206.1	1212.9	560.7									95.8
52329212	3.67	128.5	128.5											1.5
52334421	2.55	259.1	15.8	117.9	112.2	13.2								7.5
52360421	128.77	28847.5	114.4	2477.4	9663.9	11517.6	4295.7	683.0	39.5	42.1	14.0			626.5
52361421	120.47	11991.2	1357.6	4536.1	2900.2	1900.7	799.0	342.0	155.6					354.5
52362421	45.96	1506.9	1506.9											17.4
ИЦ 52	397.15	46996.1	4263.8	9084.3	13673.5	13513.4	5155.5	1054.4	195.1	42.1	14.0			1161.3
53175321	0.42													
53176321	19.86	1575.1	57.7	613.8	649.4	239.9	14.3							43.8
53177321	0.21	9.4	9.5											0.1
53196212	1.85	137.8	15.6	43.7	56.7	20.4	1.4							4.0

Газдинска класа	Површина	Свега м ³	Запремина по дебљинским разредима (cm)										Запрема прираса м ³	
			do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90		
			О	І	ІІ	ІІІ	ІV	V	VI	VII	VIII	IX		
53197212	7.76	317.3	317.1	0.1		0.1								3.7
53214212	0.46	26.1	4.0	18.4	3.7									1.0
53215212	3.26	506.2	24.1	200.6	247.1	34.4								16.2
53216212	12.04	360.9	360.9											3.7
53235235	0.09	7.9	2.0	5.9										0.3
53236235	0.19	14.3	2.5	7.5	4.3									0.5
53271212	0.06	0.7	0.7											0.0
53289421	0.99	52.5	52.5											0.6
53306311	19.29	1741.9	89.4	731.5	383.1	271.9	175.5	90.4						62.5
53307311	11.81	1933.9	56.2	721.0	883.5	194.7	59.9	18.8						61.4
53308311	9.39	306.3	306.3											3.6
53325212	29.86	5.2	1.2	3.3	0.7									0.3
53326212	37.41	256.0	48.9	140.4	45.4	21.4								12.2
53329212	2.92	43.7	43.7											0.4
53338311	1.84	148.8	28.9	92.7	27.3									7.0
53360421	86.37	14599.9	302.9	3126.8	4465.8	3968.1	1707.2	759.0	270.1					390.9
53361421	26.22	2946.9	46.8	798.8	1005.6	739.7	223.8	132.2						80.4
53362421	39.83	1292.3	1292.3											13.9
НЦ 26	312.13	26283.1	3062.9	6504.3	7772.6	5490.7	2182.1	1000.4	270.1					706.5
ИЗДАНАЧКЕ	1777.10	175765.9	28968.9	56114.4	50218.8	27963.7	9398.0	2436.6	568.5	83.0	14.0			4928.5
10469212	2.95	7.0		4.0	3.0									0.3
НЦ 10	2.95	7.0		4.0	3.0									0.3
53469321	21.93	16.0		1.2	5.7	4.8	4.2							0.1
НЦ 53	21.93	16.0		1.2	5.7	4.8	4.2							0.1
ВЕШТАЧКЕ ЛИШЋАРИ	24.88	23.1		5.2	8.8	4.8	4.2							0.4
10470421	4.03													
10475212	65.03	16863.2		5541.9	9727.1	1543.2	51.0							997.7
10475311	99.09	18690.4		9818.0	7791.8	1066.0	14.6							1260.9
10476311	34.52	7155.3		4894.2	2251.3	9.9								476.9
10477311	15.42	2685.0		1792.4	892.6									157.4

Газдинска класа	Површина	Свега м ³	Запремина по дебљинским разредима (cm)										Запрема прираса м ³	
			do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90		
			О	И	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX		
10478311	25.26	7706.9		4207.6	3499.2									422.2
НЦ10	243.35	53100.8		26254.2	24162.0	2619.0	65.6							3315.0
26482212	10.04	356.5	326.8	2.7	11.2	15.9								5.3
26482311	31.60	2711.5	303.0	829.1	1253.6	325.8								165.5
НЦ 26	41.64	3068.0	629.8	831.8	1264.8	341.7								170.8
52471421	24.87	3687.1		2092.9	1310.1	104.5	179.6							171.1
52475311	64.54	14992.6		4396.1	7212.6	2680.6	703.3							830.2
52476311	6.79	1140.1		817.7	322.4									77.5
52482311	12.98	231.9	231.9											2.4
НЦ 52	109.18	20051.8	231.9	7306.7	8845.2	2785.1	882.9							1081.2
53470421	4.36	1057.7		579.9	477.8									44.3
53475311	241.46	63631.2		22504.3	25659.5	11566.7	3729.0	171.8						3550.4
53476311	17.52	2342.8		1454.5	557.8	240.4	90.2							132.1
53477212	0.98	57.3		18.3	29.7	9.3								3.1
53479311	0.22	71.1		41.1	30.0									1.6
53482311	157.56	7411.3	3128.5	2541.9	1688.9	52.0								327.9
НЦ 53	422.10	74571.4	3128.5	27140.0	28443.6	11868.4	3819.1	171.8						4059.5
ВЕШТАЧКЕ ЧЕТИНАРА	816.27	150791.9	3990.2	61532.6	62715.5	17614.2	4767.6	171.8						8626.5
26266241	301.29													
НЦ 26	301.29													
52266241	348.83													
НЦ 52	348.83													
53266241	139.95													
НЦ 53	139.95													
ШИКАРА	790.07													
52267241	94.56													
НЦ 52	94.56													
53267242	9.12													
НЦ 53	9.12													

Газдинска класа	Површина	Свега м ³	Запремина по дебљинским разредима (cm)										Запрема прираса м ³	
			do 10 cm	11 do 20	21 do 30	31 do 40	41 do 50	51 do 60	61 do 70	71 do 80	81 do 90	iznad 90		
			О	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX		
66267242	3.05													
НЦ 66	3.05													
ШИБЉАК	106.73													
УКУПНО ГЈ	3560.90	339294.5	32972.9	117949.1	114393.7	48388.4	17288.8	4915.8	2387.9	682.2	266.8	49.1	13791.8	

У газдинској јединици „Заглавак I” заступљени су сви дебљински разреди, од најтањих, па закључно са IX дебљинским разредом. Састојине на овом подручју одликују се нешто већим присуством средње јаког материјала, у односу на тањи и јаки материјал. Појединачно најзаступљенији је I дебљински разред (11-20 cm), са учешћем у запремини од 34,8 %, следе II, III, O, IV, V, VI, VII, VIII и IX дебљински разред. Треба још напоменути да је Програм за израду Основа газдовања шумама, који је коришћен приликом израде ове Основе, сву процењену запремину девастираних састојина сврстао у O дебљински разред (до 10 cm).

Заступљеност танког материјала (дебљине до 30 cm) је 78,2 %, средње јаког материјала (дебљине од 31 до 50 cm) 19,4 % и јаког материјала (дебљине преко 50 cm) 2,4 %.

Табела бр.16 Табела стања састојина по дебљинској структури најзначајнијих газдинских класа

Врста/порекло	Газдинска класа	танак материјал		средње јак материјал		јак материјал	
		м3	%	м3	%	м3	%
Изданачка мешовита шума сладуна	10215212	23554.8	80.3	5637	19.2	142.5	0.5
Изданачка шума букве	52360421	12255.7	28.7	25477.2	59.6	5018.2	11.7
ИЗДАНАЧКЕ		35810.5	49.7	31114.2	43.2	5160.7	7.2
Вештачки подигнута састојина црног бора	53475311	48163.8	53.9	40955.2	45.9	171.8	0.2
ВЕШТАЧКЕ		48163.8	53.9	40955.2	45.9	171.8	0.2
УКУПНО ГЈ		113302.4	53.8	86750.4	41.2	10471.7	5.0

Из претходне табеле може се видети, да код изданачких састојина, однос танког, средње јаког и јаког материјала, одговара оваквом односу на нивоу целе газдинске јединице. Исто важи и за најзаступљенију газдинску класу вештачки подигнутих састојина четинара.

На основу напред приказаног може се уочити да постоје реалне могућности коришћења. Укупно доминантна заступљеност танког и средње јаког материјала указује на највеће присуство средњедобних састојина, па ће сходно томе коришћење сечивог етата пре свега остваривати као претходни принос. Главни принос је планиран у обиму који одговара стању састојина.

5.7. СТАЊЕ САСТОЈИНА ПО СТАРОСТИ

Стање шума по старости састојина приказано је тако што су састојине груписане у зависности од ширине добних разреда.

Ширина добних разреда утврђена је Правилником у односу на висину опходње (трајање производног процеса), а у конкретном случају ширина добних разреда износи:

- за високе шуме тврдих лишћара 20 година;
- за високе шуме меких лишћара 10 година;
- за изданачке шуме тврдих лишћара 10 година;
- за вештачки подигнуте састојине 10 година;
- за шуме багрема 5 година.

Табела бр.17 Високе шуме (ширина добног разреда 20 година)

Газдинска класа	Податак	Добни разред						Свега	
		I		II	III	IV	V		VI
		Слабо обр.	Добро обр.						
10321311	P			0.17					0.17
	V			7.20					7.20
	Zv			0.25					0.25
10351411	P							1.61	1.61
	V							307.00	307.00
	Zv							6.25	6.25
10353411	P						2.34	0.38	2.72
	V						329.78	72.27	402.05
	Zv						8.14	1.42	9.55
10382212	P	1.16							1.16
	V								
	Zv								
10383311	P								0.43
	V								
	Zv								
26385311	P	0.84							0.84
	V								
	Zv								
52351421	P							10.74	10.74
	V							3914.49	3914.49
	Zv							71.45	71.45
	P						22.93	5.25	28.18

Газдинска класа	Податак	Добни разред						Свега	
		I		II	III	IV	V		VI
		Слабо обр.	Добро обр.						
53351421	V						6140.98	1941.93	8082.92
	Zv						117.92	30.88	148.80
Високе састојине	P	2.00		0.17			25.27	17.98	45.85
	V			7.20			6470.76	6235.69	12713.65
	Zv			0.25			126.06	109.99	236.29

Стање по добним разредима, за високе шуме тврдих лишћара и четинара (ширина добних разреда 20/10 година), јасно указује на недостатак младих, као и млађих средњедобних састојина. Сав материјал је груписан у V и VI добном разреду. Најзаступљенији је V добни разред (25,27 ха). Уочљив је недостатак III и IV добног разреда.

График бр.1



Најзаступљенија газдинска класа ширине добних разреда од 20 година, 53351421- Висока шума букве на станишту шуме планинске букве, показује ненормалност размера добних разреда, тј. знатно присуство старијих дозревајућих састојина док се зреле састојине налазе на површини приближној нормалној, уз потпун изостанак површина под младим и средњедобним састојинама.

Табела бр.18 Издавачке састојине опходње 80 година (ширина добног разреда 10 година)

Газдинска класа	Пода так	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слабо обр.	Добро обр.								
10123144	P				1.34					0.04	1.38
	V				193.76					9.98	203.74
	Zv				7.88					0.12	8.00
10176321	P		0.40	5.26	18.84	0.02	1.80	0.02			26.34
	V				996.23	1.29	260.05	3.14			1260.72
	Zv				37.43	0.06	7.03	0.03			44.55
10196212	P		2.61	2.99	0.32		1.27	15.36	11.06	5.50	39.11
	V				13.52		184.87	1798.66	2239.62	1481.80	5718.46
	Zv				0.64		6.49	51.89	69.45	36.80	165.27
10196312	P					2.26	3.01	4.00			9.27
	V					205.07	377.91	515.33			1098.30
	Zv					7.74	14.18	15.53			37.44
10214212	P		0.00	6.60	1.25	43.21	25.05	5.23			81.34
	V				75.32	6990.75	2553.98	828.37			10448.42
	Zv				3.39	274.57	90.07	26.04			394.07
10214242	P					6.88	8.45				15.33
	V					1007.69	1373.64				2381.33
	Zv					36.31	53.53				89.85
10215212	P			2.00	1.53	32.85	92.65	19.81	1.02	1.60	151.46
	V				174.43	4775.17	15237.16	3497.96	154.21	420.07	24259.01
	Zv				7.51	192.64	577.40	105.75	4.93	11.73	899.95
10270212	P		0.39	0.11	1.12		0.04				1.66
	V				75.45		1.43				76.88
	Zv				3.14		0.03				3.17
10306311	P						10.10	19.63			29.73
	V						976.89	2222.31			3199.19
	Zv						36.77	67.13			103.90
10307311	P				0.08		49.19	73.95		0.01	123.23
	V				5.16		6671.04	7271.57		0.46	13948.22
	Zv				0.22		231.63	232.83		0.01	464.69
10325212	P			0.22	7.57	19.28	0.43	0.08			27.58
	V						23.84	2.20			26.05
	Zv						1.58	0.14			1.72
10326212	P			0.03	0.12	2.68	0.23	0.07			3.13
	V						12.00	6.18			18.18
	Zv						0.69	0.31			1.00
10360411	P						0.50	0.14	6.87	20.29	27.80
	V						34.66	9.54	1606.00	3102.61	4752.81
	Zv						1.30	0.26	35.46	76.32	113.34
10360421	P					0.32	4.71	4.50	16.62	13.39	39.54
	V					21.45	423.96	588.79	3813.49	2096.20	6943.89

Газдинска класа	Пода так	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слаб о обр.	Добр о обр.								
	Zv					0.92	13.26	19.47	98.96	47.11	179.72
10361411	P					0.34	25.88	4.87	8.94		40.03
	V					28.94	3141.30	595.74	1592.59		5358.58
	Zv					1.08	104.30	18.18	41.69		165.24
10361421	P	1.75	0.00	1.36			17.08	13.58	5.15	7.00	45.92
	V						3041.84	2119.38	1017.01	1247.93	7426.15
	Zv						87.81	70.57	26.15	25.56	210.10
26177321	P			0.03				1.17			1.20
	V			0.75				58.50			59.25
	Zv			0.01				0.70			0.71
26197212	P				0.15	3.58	19.47	1.22	0.72		25.14
	V				4.50	120.37	749.13	55.56	22.32		951.88
	Zv				0.05	1.43	8.30	0.65	0.26		10.70
26216212	P			9.22	126.67	90.33	29.70	6.83	0.02		262.77
	V			139.70	5146.19	3281.47	998.03	210.24	0.90		9776.53
	Zv			1.68	61.60	37.77	11.83	2.55	0.01		115.44
26271212	P				0.03						0.03
	V				0.75						0.75
	Zv				0.01						0.01
26308311	P				0.31	22.14	33.68	48.15			104.28
	V				6.20	979.60	1473.92	1749.09			4208.81
	Zv				0.06	11.52	15.22	20.73			47.53
26329212	P					0.08					0.08
	V					3.84					3.84
	Zv					0.05					0.05
26362421	P					0.47	0.69	8.30	2.01		11.47
	V					18.80	33.75	240.58	72.50		365.63
	Zv					0.34	0.40	2.69	0.87		4.30
52176321	P			37.46	3.98	0.98		3.80			46.22
	V				539.13	100.11		594.88			1234.12
	Zv				19.14	3.84		17.52			40.50
52177321	P				1.76	4.46	10.10				16.32
	V				41.25	111.50	290.00				442.75
	Zv				0.41	1.11	3.08				4.61
52270411	P						0.17				0.17
	V						10.18				10.18
	Zv						0.08				0.08
52306311	P						0.33				0.33
	V						24.43				24.43
	Zv						0.66				0.66
52307311	P							0.34	1.77		2.11
	V							50.85	217.12		267.97

Газдинска класа	Пода так	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слаб о обр.	Добр о обр.								
	Zv							1.77	6.94		8.71
52308311	P							0.86	5.13	4.28	10.27
	V							17.20	179.55	107.00	303.75
	Zv							0.21	2.15	1.24	3.60
52325212	P				0.30	1.26					1.56
	V										
	Zv										
52326212	P					3.08	2.88	12.79			18.75
	V					460.92	414.10	1104.64			1979.66
	Zv					21.89	18.47	55.46			95.81
52329212	P								3.67		3.67
	V								128.45		128.45
	Zv								1.50		1.50
52334421	P			0.46	0.51			1.58			2.55
	V				78.74			180.40			259.15
	Zv				2.40			5.09			7.49
52360421	P					0.67	1.81	8.63	69.27	48.39	128.77
	V					86.46	200.41	1242.48	13642.67	13675.47	28847.50
	Zv					2.90	6.23	34.48	319.14	263.70	626.45
52361421	P	24.19	0.00	18.50	35.59	0.11	4.75	14.86	7.92	14.55	120.47
	V				5292.46	18.96	796.99	1826.60	1080.67	2975.56	11991.23
	Zv				181.55	0.89	25.55	55.69	29.53	61.29	354.49
52362421	P				0.22		2.42	32.83		10.49	45.96
	V				4.40		72.60	997.25		432.67	1506.92
	Zv				0.05		0.73	11.41		5.17	17.36
53175321	P			0.42							0.42
	V										
	Zv										
53176321	P			0.76		1.22		17.88			19.86
	V					125.17		1449.98			1575.15
	Zv					5.25		38.52			43.77
53177321	P						0.21				0.21
	V						9.45				9.45
	Zv						0.11				0.11
53196212	P					0.13	0.37		1.21	0.14	1.85
	V					3.95	33.55		85.78	14.50	137.79
	Zv					0.18	0.95		2.48	0.39	3.99
53197212	P					0.51	2.73	4.52			7.76
	V					7.68	85.25	224.36			317.29
	Zv					0.10	0.94	2.69			3.73
53214212	P						0.46				0.46
	V						26.13				26.13

Газдинска класа	Пода так	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слаб о обр.	Добр о обр.								
	Zv						0.97				0.97
53215212	P			0.02			2.40	0.75		0.09	3.26
	V						343.16	149.47		13.53	506.17
	Zv						11.48	4.41		0.33	16.22
53216212	P				10.41		1.48	0.08	0.07		12.04
	V				312.30		45.90	1.28	1.40		360.88
	Zv				3.12		0.55	0.01	0.02		3.71
53235235	P						0.09				0.09
	V						7.90				7.90
	Zv						0.33				0.33
53236235	P					0.02	0.17				0.19
	V					0.45	13.86				14.31
	Zv					0.02	0.48				0.50
53271212	P						0.06				0.06
	V						0.66				0.66
	Zv						0.01				0.01
53289421	P									0.99	0.99
	V									52.47	52.47
	Zv									0.62	0.62
53306311	P					2.08	15.71	0.84	0.66		19.29
	V					110.46	1474.72	99.83	56.86		1741.88
	Zv					4.45	53.10	3.22	1.70		62.48
53307311	P						4.08	6.19	1.54		11.81
	V						594.76	1093.49	245.65		1933.90
	Zv						19.46	34.90	7.03		61.38
53308311	P						2.60	6.01	0.78		9.39
	V						71.04	211.85	23.40		306.29
	Zv						0.75	2.54	0.28		3.58
53325212	P			2.16	12.72	14.85	0.04	0.09			29.86
	V						2.72	2.48			5.20
	Zv						0.15	0.16			0.31
53326212	P			0.75	15.41	16.19	1.20	2.85	1.01		37.41
	V						97.17	120.08	38.76		256.01
	Zv						3.50	6.88	1.87		12.24
53329212	P					1.86		1.06			2.92
	V					1.30		42.40			43.70
	Zv					0.02		0.42			0.44
53338311	P					1.84					1.84
	V					148.83					148.83
	Zv					7.00					7.00
53360421	P	7.22		0.78		9.40	21.52	4.86	17.97	24.62	86.37
	V					822.16	3020.52	783.44	3948.82	6024.92	14599.86

Газдинска класа	Пода так	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слаб о обр.	Добр о обр.								
	Zv					29.75	91.52	23.51	100.11	146.00	390.90
53361421	P	1.05		0.85		0.22	5.14	1.21	1.17	16.58	26.22
	V					19.32	935.91	99.52	114.05	1778.15	2946.95
	Zv					0.80	29.47	3.96	3.47	42.67	80.38
53362421	P					0.94	6.55	13.91	18.43		39.83
	V					20.40	299.90	584.45	387.56		1292.31
	Zv					0.24	3.08	6.46	4.09		13.88
Изданачке састојине	P	34.21	3.40	89.98	240.23	284.26	411.20	362.85	183.01	167.96	1777.10
	V	0.00	0.00	140.45	12959.80	19472.12	46440.73	32650.07	30669.40	33433.30	175765.86
	Zv	0.00	0.00	1.68	328.61	642.86	1533.45	944.78	758.10	719.06	4928.55

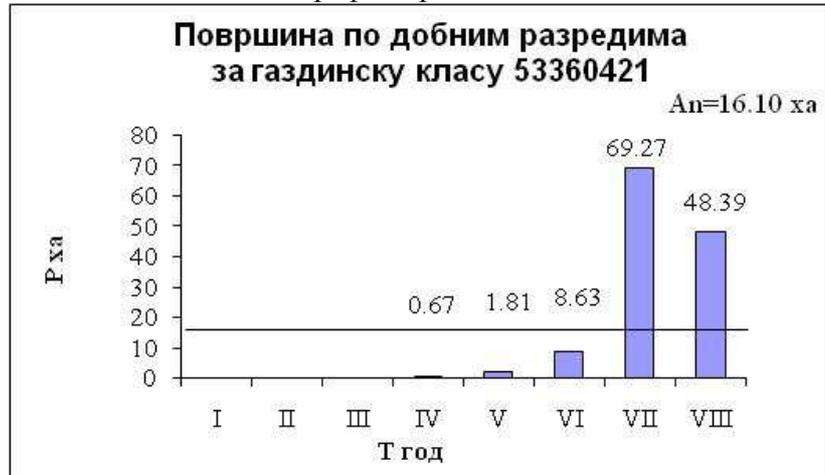
Код изданачких састојина опходње 80 година (ширина добних разреда 10 година), најзаступљенији су V и VI добни разреда, а за њима следе IV, III, VII, VIII, II, и I добни разред.

График бр.2



Најбитнија газдинска класа ширине добних разреда од 10 година, 10215212 – изданачка мешовита шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера показује највеће присуство средњедобних састојина (састојина у оптималној фази), Најзаступљенија и уједно присутна далеко изнад нормалне површине је у V добном разреду, затим долази IV добни разред па VI који је око нормале. Док II, III, VII и VIII добни разреда заузимају незнатне површине, а I добни разред изостаје у потпуности.

График бр.3



Газдинска класа 53360421 – изданацка шума букве на станишту планинске шуме букве показује огрмно присуство далеко изнад нормалне површине у VII и VIII добном разреду. Добни разреди VI, V и IV су испод нормале, док I, II, III и VIII добни разреди изостају у потпуности.

График бр.4



Газдинска класа 52360421 – изданацка шума букве на станишту планинске шуме букве показује огрмно присуство далеко изнад нормалне површине у I, II, и III добном разреду, док у VI и VIII добном разреду је приближно око нормале. У V и VII добном разреду су испод нормале, док у IV добном разреду изостаје у потпуности.

Неопходно је напоменути да је по површини најзаступљенија газдинска класа ширине добних разреда од 10 година 26216212 – Девастирана шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цара.

Табела бр.19 Вештачки подигнуте састојине (ширина добног разреда 10 година)

Газдинска класа	Податак	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слабо обр.	Добро обр.								
10470421	P	4.03									4.03
	V										
	Zv										
10475212	P	1.29		0.03	0.57	20.62	42.52				65.03
	V				37.31	3919.74	12906.16				16863.21
	Zv				3.20	246.87	747.61				997.68
10475311	P	17.97				28.12	47.82	4.95	0.23		99.09
	V					4929.71	12773.23	923.48	63.97		18690.38
	Zv					340.10	859.43	58.93	2.43		1260.89
10476311	P	1.01				0.45	33.06				34.52
	V					29.87	7125.43				7155.30
	Zv					1.37	475.51				476.88
10477311	P	2.65			2.14	10.63					15.42
	V				141.88	2543.12					2685.00
	Zv				10.68	146.70					157.37
10478311	P					14.02	11.24				25.26
	V					3839.07	3867.81				7706.87
	Zv					202.71	219.51				422.22
26482212	P					8.01	1.13	0.85	0.05		10.04
	V					279.90	23.51	51.64	1.50		356.55
	Zv					3.35	0.27	1.61	0.02		5.26
26482311	P			6.80		5.95	18.85				31.60
	V					145.25	2566.20				2711.45
	Zv					1.62	163.90				165.52
52471421	P				3.73	20.81	0.33				24.87
	V				395.37	3256.77	34.95				3687.08
	Zv				16.98	152.89	1.21				171.07
52475311	P					12.05	28.95	18.35	5.19		64.54
	V					2025.39	5299.08	6180.25	1487.91		14992.63
	Zv					145.99	313.86	310.53	59.80		830.18
52476311	P					6.42	0.37				6.79
	V					1111.57	28.56				1140.13
	Zv					76.08	1.45				77.53
52482311	P					5.85	7.13				12.98
	V					122.20	109.71				231.91
	Zv					1.31	1.12				2.43
53470421	P				1.24	3.12					4.36
	V				260.71	797.00					1057.71
	Zv				11.20	33.14					44.34
	P	6.00				31.75	80.51	102.36	20.84		241.46

Газдинска класа	Податак	Добни разред									Свега
		I		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
		Слабо обр.	Добро обр.								
53475311	V					9052.25	21333.10	24005.66	9240.17		63631.17
	Zv					617.44	1355.20	1226.91	350.88		3550.43
53476311	P	3.51			4.11	7.13	1.24	1.53			17.52
	V				952.62	907.58	186.05	296.60			2342.85
53477212	Zv				63.16	53.05	5.40	10.48			132.09
	P						0.98				0.98
	V						57.30				57.30
53479311	Zv						3.09				3.09
	P							0.22			0.22
	V							71.08			71.08
53482311	Zv							1.65			1.65
	P				3.84	113.67	21.34	18.71			157.56
	V				72.96	2816.83	3571.58	949.93			7411.30
10469212	Zv				0.73	33.51	247.84	45.83			327.91
	P				0.10	2.68			0.17		2.95
	V								7.03		7.03
53469321	Zv								0.26		0.26
	P			1.02	10.67	10.16		0.08			21.93
	V							16.03			16.03
Вештачки Подигнуте састојине	Zv							0.13			0.13
	P	36.46		7.85	26.40	301.44	295.47	147.05	26.48		841.15
	V			0.00	1860.85	35776.24	69882.65	32494.67	10800.57		150814.99

График бр.5



Код вештачки подигнутих састојина најзаступљенија газдинска класа је 53475311 – вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме брдске букве показује огрмоно присуство далеко изнад нормалне површине у V и VI добном разреду, док у III добном разреду

је приближно око нормале. У I, II, IV, и VII добном разреду су испод нормале, док у VIII добном разреду изостаје у потпуности.

Вештачки подигнуте састојине опходње 80 година (ширина добних разреда 10 година) се налазе на знатној површини и показују највеће присуство средњедобних и дозревајућих састојина. Најзаступљеније су шуме у IV, V и VI добном разреду. Поред њега, присутни су још VII, III, II и I добни разред, док у VIII добном разреду изостаје у потпуности.

Имајући у виду занемарљиву површину под високим састојинама (3,88 ха) у овој газдинској јединици, разматрање размера добних разреда би имало смисла, једино у циљу стварања пројекције превођења изданаčkih састојина у високе. У вези с тим, из актуелног размера добних разреда изданаčkih састојина, ове газдинске јединице, а имајући у виду опште стање ових састојина и квалитете њихових станишта, може се видети да ће главна оријентација у овом уређајном периоду бити нека средњедобних и „дозревајућих“ састојина (састојина у оптималној фази за изданаčke састојине) ове групације, како би се створили услови за превођење истих у виши узгојни облик, у наредним уређајним периодима.

5.8. СТАЊЕ ВЕШТАЧКИ ПОДИГНУТИХ САСТОЈИНА

Табела бр.20 Стање вештачки подигнутих састојина

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
Вештачки подигнуте састојине до 20. година									
10469212	2.78	0.3							
НЦ10	2.78	0.3							
53469321	21.85	2.6							
НЦ53	21.85	2.6							
Веш. Лишћари	24.63	5.9							
10470421	4.03	0.5							
10475212	1.32	0.2							
10475311	17.97	2.1							
10476311	1.01	0.1							
10477311	2.65	0.3							
НЦ10	26.98	3.2							
26482311	6.80	0.8							
НЦ26	6.80	0.7							
53475311	6.00	0.7							
53476311	3.51	0.4							
НЦ53	9.51	1.1							
Веш. Четинара	43.29	5.1							
Укупно до 20. год.	67.92	8.1							
Вештачки подигнуте састојине преко 20. година									
10469212	0.17	0.0	7.0	0.0	41.4	0.3	0.0	1.5	3.7

Газдинска класа	Површина		Запремина			Запремински прираст			
	ха	%	м ³	%	м ³ /ха	м ³	%	м ³ /ха	% Iv
НЦ10	0.17	0.0	7.0	0.0	41.4	0.3	0.0	1.5	3.7
53469321	0.08	0.0	16.0	0.0	200.4	0.1	0.0	1.7	0.8
НЦ53	0.08	0.0	16.0	0.0	200.4	0.1	0.0	1.7	0.8
Веш. Лишћари	0.25	0.0	23.1	0.0	92.2	0.4	0.0	1.6	1.7
10475212	63.71	7.6	16863.2	11.2	264.7	997.7	11.6	15.7	5.9
10475311	81.12	9.6	18690.4	12.4	230.4	1260.9	14.6	15.5	6.7
10476311	33.51	4.0	7155.3	4.7	213.5	476.9	5.5	14.2	6.7
10477311	12.77	3.0	2685.0	1.8	210.3	157.4	1.8	12.3	5.9
10478311	25.26	3.0	7706.9	5.1	305.1	422.2	4.9	16.7	5.5
НЦ10	216.37	25.7	53100.8	35.2	245.4	3315.0	38.4	15.3	6.2
26482212	10.04	1.2	356.5	0.2	35.5	5.3	0.1	0.5	1.5
26482311	24.8	2.9	2711.5	1.8	109.3	165.5	1.9	6.7	6.1
НЦ 26	34.84	4.1	3068.0	2.0	88.1	170.8	2.0	4.9	5.6
52471421	24.87	3.0	3687.1	2.4	148.3	171.1	2.0	6.9	4.6
52475311	64.54	7.7	14992.6	9.9	232.3	830.2	9.6	12.9	5.5
52476311	6.79	0.8	1140.1	0.8	167.9	77.5	0.9	11.4	6.8
52482311	12.98	1.5	231.9	13.3	17.9	2.4	0.0	0.2	1.0
НЦ 52	109.18	13.0	20051.8	13.3	183.7	1081.2	12.5	9.9	5.4
53470421	4.36	0.5	1057.7	42.2	242.6	44.3	0.5	10.2	4.2
53475311	235.46	28.0	63631.2	42.2	270.2	3550.4	41.2	15.1	5.6
53476311	14.01	1.7	2342.8	1.6	167.2	132.1	1.5	9.4	5.6
53477212	0.98	0.1	57.3	0.0	58.5	3.1	0.0	3.1	5.4
53479311	0.22	0.0	71.1	0.0	323.1	1.6	0.0	7.5	2.3
53482311	157.56	18.7	7411.3	4.9	47.0	327.9	3.8	2.1	4.4
НЦ 53	412.59	49.1	74571.4	49.4	180.7	4059.5	47.1	9.8	5.4
Веш. Чегинара	772.98	91.9	150791.9	100.0	195.1	8626.5	100.0	11.2	5.7
Укупно преко 20. год.	773.23	91.9	150815.0	100.0	195.0	8626.9	100.0	11.2	5.7
Веш. Подигнуте ГЈ	841.15	23.6	150815.0	44.4	179.3	8626.9	62.6	10.3	5.7
УКУПНО ГЈ	3560.90	100	339294.5	100	95.3	13791.7	100	3.9	4.1

Вештачки подигнуте састојине у овој газдинској јединици налазе се на површини од 841,15 ха, што чини 23,6 % удела у укупној обраслој површини газдинске јединице.

Вештачки подигнуте састојине остварују просечну запремину по јединици површине од 179,3 м³ и запремински прираст од 10,3 м³/ха.

Културе су евидентирание у овој Основи на укупној површини од 67,92 ха, што представља свега 8,1% удела у укупној обраслој површини газдинске јединице.

Најзаступљеније газдинске класе у оквиру вештачки подигнутих састојина су 53475311 – вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме брдске букве (28,0 % укупне обрасле површине) и 53482311 – вештачки подигнуте девастиране састојине четинара на станишту шуме китњака (18,7 % укупне обрасле површине), док су остале газдинске класе вештачки подигнутих састојина присутне на још мањим површинама. Са вештачким подизањем састојина треба наставити и у наредним уређајним периодима нарочито на местима где је то најнеопходније (пошумљавање пожаришта, реконструкција девастираних четинарских шума и др.).

5.9. ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ САСТОЈИНА

У периоду важења претходне Основе нису евидентирани пожари. Ледоломи из 2014. године, забележени су у мањој мери, у овој газдинској јединици.

Што се тиче ентомолошких градација нису евидентирани.

Фитопатолошка обољења, нису констатована, у већој мери, у овој газдинској јединици, а мере борбе против појаве фитопатолошких обољења су предузете, прописивањем мера санације у оштећеним састојинама.

Укупна површина газдинске јединице „Заглавак I“ без неплодног земљишта је 3681,53 ха, према степенима угрожености од пожара које је дао др М. Васић,

- I степен угрожености: Састојине и културе борова,
- II степен угрожености: Састојине и културе смрче, јеле и других четинара,
- III степен угрожености: Мешовите састојине и културе четинара и лишћара,
- IV степен угрожености: Састојине храста и граба,
- V степен угрожености: Састојине букве и других лишћара,
- VI степен угрожености: Шикаре и шибљаци и необрасло земљиште,

сврстана је на следећи начин:

Табела бр.21 Табела поделе површине по степенима угрожености од пожара

СТЕПЕНИ УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА											
I		II		III		IV		V		VI	
ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
573.26	16.1	220.57	6.2	24.87	0.7	1031.08	29.0	814.32	22.9	896.8	25.2

Према напред наведеном може се закључити да су шуме ове газдинске јединице у последњем периоду угрожене по шуму штетним утицајима и да се тренутно стање састојина креће у широком дијапазону, од средње до незнатно оштећених састојина. Сходно томе опрезност и превентива, не смеју да изостану у предстојећем уређајном периоду.

У састојинама у којима су евидентирани штете од пожара и ледолома, планиране су адекватне мере за отклањање последица у зависности од степена оштећења и самих састојинских и станишних прилика. Тако су у састојинама са мањим степеном оштећења планиране санитарне сече. У случајевима где су оштећења занемарљива, а стање саме састојине не захтева неки вид узгојне интервенције прописивано је прелазно газдовање. У састојинама где су штете знатније, а у зависности од конкретних прилика, планиране су сече природне обнове, или реконструкционе сече.

5.10. СТАЊЕ НЕОБРАСЛИХ ПОВРШИНА

Према исказу површина стање необраслих површина је следеће:

Табела бр.22 Стање необраслих површина

Врста земљишта	Површина (ха)	%	% Г .Ј.
Шумско земљиште	120.63	55.68	3.19
Неплодно	44.5	20.54	1.18
За остале сврхе	49.51	22.85	1.31
За остале сврхе - заузеће	2.02	0.93	0.05
Укупно необрасло:	216.66	100	5.74
УКУПНО ГЈ:	3777.56	-	-

Од укупне површине газдинске јединице, према исказу површина, на необрасле површине долази укупно 216.66 ха, односно 5.74 % учешћа у укупној површини газдинске јединице.

Највећи део необрасле површине чини шумско земљиште, учествујући са 55.68 % у необраслој површини односно са 3,19 % у укупној површини газдинске јединице.

Неплодно земљиште заузима 20.54 % необрасле површине, тј. 1,18 % у укупној површини газдинске јединице.

Земљиште за остале сврхе заузима 49,51 % необрасле површине, тј. 1,31 % укупне површине газдинске јединице.

Заузеће је присутно на веома малој површини од свега 2,02 ха.

5.11. ФОНД И СТАЊЕ ДИВЉАЧИ- УСЛОВИ И МОГУЋНОСТ ЗА РАЗВОЈ

На површини шума и шумског земљишта газдинске јединице „Заглавак I“ простиру се три ловишта која припадају ловној области и то:

Ловиште „Стара планина I“ којим газдује ЈП „Србијашуме“– Београд, ловиште „Тресибаба“, којим газдује Ловачки савез Србије преко корисника ловишта Л.У. ”Књажевац” и ловиште „Клисура“ којим газдује Ловачки савез Србије преко корисника ловишта Л.У. ”Минићево“.

Део Ловишта „Стара планина I“ заузима источне делове газдинске јединице дуж државне границе, ловиште „Клисура“ заузима северни део газдинске јединице, док ловиште „Тресибаба“, заузима јужне делове газдинске јединице.

Ловиште „Стара Планина I“ установљено је 17.07.2006. године решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 324-02-4/17/06-10, а дато на газдовање 13.10.2006. године решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 324-02-8/37/06-10.

Ловиште се простира на површини од 2790 ха и налази се на подручју политичке општине Књажевац.

Газдинска јединица „Заглавак I” заузима мањи део укупне површине ловишта.

За ово ловиште урађена је ловна основа са важношћу 01.04.2017. до 31.03.2027. године у којој су обрађена сва питања из ове области, а овде ћемо дати најосновније податке.

За период важења ловне основе као главне врсте које се гаје у овом ловишту наведене су следеће:

Табела бр. 23 Главне врсте на подручју ловишта „Стара планина I“

Ред. бр.	Врста дивљачи	Ловно продуктивна површина (ha)
1.	Јелен европски– <i>Cervus elaphus</i> L.	2 000
2.	Срна – <i>Capreolus capreolus</i> L.	2 000
3.	Дивља свиња – <i>Sus scrofa</i> L.	2 000

Бројно стање главних врста дивљачи на површини ловишта „Стара планина I“ утврђено пролећним бројањем на дан 01.04.2021. године је следеће:

Табела бр. 24 Бројно стање дивљачи

Врста дивљачи	Л.П.П. (ha)	Бонитет	Бројно стање (ком)
Јелен европски– <i>Cervus elaphus</i> L.	2 000	II	40
Срна – <i>Capreolus capreolus</i> L.	2 000	III	84
Дивља свиња – <i>Sus scrofa</i> L.	2 000	I	24

Ловиште „Тресибаба“ установљено је 25.01.1995. године решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 324-02-000-84/3-94-06, а дато на газдовање 06.10.2005. године решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде број 324-02-000-95/16-05-10.

Ловиште се простире на површини од 68 242 ха и налази се на подручју политичке општине Књажевац.

Газдинска јединица „Тресибаба“ заузима мањи део укупне површине ловишта. За ово ловиште урађена је ловна основа са важношћу 01.04.2019. до 31.03.2028. године у којој су обрађена сва питања из ове области, а овде ћемо дати најосновније податке. За период важења ловне основе као главне врсте које се гаје у овом ловишту наведене су следеће:

Табела бр. 25 Главне врсте дивљачи „Тресибаба“

Ред. бр.	Врста дивљачи	Ловно продуктивна површина (ha)
1.	Јелен европски– <i>Cervus elaphus</i> L.	5 000
2.	Срна – <i>Capreolus capreolus</i> L.	25 000
3.	Дивља свиња – <i>Sus scrofa</i> L.	35 000
4.	Зеца - <i>Lepus europeus</i> Pall	25 000
5.	Фазан– <i>Phasianus colchicus</i> L.	10500
6.	Пољска јаребица - <i>Perdix perdix</i> L.	8500

Бројно стање главних врста дивљачи на површини ловишта „Тресибаба“ утврђено пролећним бројањем на дан 01.04.2021. године је следеће:

Табела бр.26 Бројно стање дивљачи

Врста дивљачи	Л.П.П. (ha)	Бонитет	Бројно стање (ком)
Јелен европски– <i>Cervus elaphus</i> L.	5000	IV	50
Срна – <i>Capreolus capreolus</i> L.	25000	III	1200

Дивља свиња – <i>Sus scrofa</i> L.	35000	I	350
Зец - <i>Lepus europeus</i> Pall	25000	III	1800
Фазан– <i>Phasianus colchicus</i> L.	10500	III	1250
Пољска јаребица - <i>Perdix perdix</i> L.	8500	III	1200

Ловиште „Клисура” установљено је решењем, Министра пољопривреде, шумарства и водопривреде број: 324-02-00095/16-05-10, објављеног у „Сл.гл.Р.С.бр.85/05“, од 06.10.2005.године. а дато је на газдовање Ловачком савезу Србије, Уговором између Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и ЛСС број 324-02-8/5/06-10 од 21.03.2006 године, којим су одређена права и обавезе коршћења ловишта, којим ће ловиштем „Клисура“ газдовати преко Ловачког удружења „Минићево” из Минићева, сходно уговору потписаним између ЛСС и ЛУ број 512/05 од 20.04.2005 године на који је дата сагласност Министарства број 324-02129/3/05-10 од 18.10.2005 године.

Ловиште се простире на површини од 20 206 ха и налази се на подручју политичке општине Књажевац.

Газдинска јединица „Заглавак I” заузима мањи део укупне површине ловишта. За ово ловиште урађена је ловна основа са важношћу 01.04.2016. до 31.03.2026. године у којој су обрађена сва питања из ове области, а овде ћемо дати најосновније податке. За период важења ловне основе као главне врсте које се гаје у овом ловишту наведене су следеће:

Табела бр.27 Главне врсте дивљачи ловишта „Клисура“

Ред. бр.	Врста дивљачи	Lovno produktivna површина (ha)
1.	Јелен европски– <i>Cervus elaphus</i> L.	2 000
2.	Срна – <i>Capreolus capreolus</i> L.	12 000
3.	Дивља свиња – <i>Sus scrofa</i> L.	10 000
4.	Зец - <i>Lepus europeus</i> Pall	12 000
5.	Фазан– <i>Phasianus colchicus</i> L.	3 000
6.	Пољска јаребица - <i>Perdix perdix</i> L.	4 000

Бројно стање главних врста дивљачи на површини ловишта „Клисура“ утврђено пролећним бројањем на дан 01.04.2021. године је следеће.

Табела бр.28 Бројно стање дивљачи

Врста дивљачи	Л.П.П. (ha)	Бонитет	Бројно стање (ком)
Јелен европски– <i>Cervus elaphus</i> L.	2 000	II	30
Срна – <i>Capreolus capreolus</i> L.	12 000	III	390
Дивља свиња – <i>Sus scrofa</i> L.	10 000	II	140
Зец - <i>Lepus europeus</i> Pall	12 000	III	760
Фазан– <i>Phasianus colchicus</i> L.	3 000	II	102
Пољска јаребица - <i>Perdix perdix</i> L.	4 000	III	736

Поред наведених главних врста дивљачи у ловишту су заступљене и друге врсте дивљачи: зец (*Lepus europeus*), јазавац (*Meles meles*), лисица (*Vulpes vulpes* L.), вук (*Canis lupus*

L.), дивља мачка (*Felix silvestris* L.), твop (*Putorius putorius* L), куне (*Martes* sp.), шакал (*Canis aureus* L), грлица (*Streptopelia turtur*), препелица (*Coturnix coturnix*), шљука шумска (*Scolopax rusticola*), голуб гривнаш (*Columba palumbus*).

5.12. СТАЊЕ ОСТАЛИХ ПРОИЗВОДА ШУМА

Шуме и шумска станишта ове газдинске јединице пружају значајне могућности у погледу продукције осталих производа шума, пре свега гљива, лековитог биља и других шумских плодова.

У буковим и храстовим шумама су веома повољни услови за раст јестивих гљива нарочито вргања (*Boletus* sp.), буковаче (*Pleurotus ostreatus*), лисичаре (*Cantharellus cubarius*) и сунчанице (*Macrolepiota procera*). У претходном уређајном периоду није вршен откуп споредних шумских производа, па у том смислу податак о претпостављеном приносу јестивих гљива није потврђен.

На овом простору, условљено станишним приликама, јављају се купина (*Rubus hirtus*) и дивља малина (*Rubus ideus*). Од лековитог биља које расте на овом подручју издваја се хајдучка трава (*Achillea millefolium*), мајчина душица (*Thymus* sp.), камилица (*Matricaria chamomilla*), кантарион (*Hypericum perforatum*) и др. Такође, је могуће сакупити знатне количине плодова глога и шипурка, а интересовање влада иза цветом зове. Процену количина ових недрвних производа немогуће је прецизније дати, јер не постоји никакав основ за то, с’ обзиром да се откуп ових производа са простора газдинске јединице „Заглавак I” није вршио у претходном уређајном периоду.

Накнада за пашу стоке у претходном уређајном периоду није убирана са простора ове газдинске јединице.

На територији газдинске јединице постоје каменоломи, па сходно томе постоје могућности за коришћење камена, али по испуњењу законских процедура које томе претходе.

5.13. СТАЊЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДЕЛОВА ПРИРОДЕ

Влада Републике Србије, у складу са Законом о заштити природе („Сл. гласник РС“, број 36/09, 88/20, 91/10- исправка, 14/16 и 95/18 - др.закон), донела је Уредбу о заштити Парка природе „Стара планина“ („Сл. гласник РС“, број 23/2009), којом је део подручја Старе планине, од гребена Видлич на југу до граничног камена бр. 403 код Вршке Чуке, ставила под заштиту као Парк природе „Стара планина“ и сврстала га у I категорију заштите, као природно добро од изузетног значаја.

Парк природе „Стара планина“ је највеће заштићено подручје у Републици Србији. Површина Парка природе „Стара планина“ је 114.332 хектара, налази се на деловима територија градова Зајечар и Пирот и општина Књажевац и Димитровград и у обухвату је еколошки значајног подручја под називом „Стара планина“ еколошке мреже Републике Србије.

Управљање овим заштићеним подручјем поверено је Јавном предузећу за газдовање шумама „Србијашуме“ - Београд. Непосредно управљање на терену спроводе шумска газдинства „Тимочке шуме“ Бољевац и „Пирот“.

Радна јединица „Парк природе Стара планина“ у чији састав улазе: управник парка, руководиоци чуварске службе и чувари парка, запослени у оба газдинства, спроводи Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби и контролише активности у парку.

У парку је дефинисан тростепени режим заштите. Забрањене активности у појединим степенима заштите, као и ограничене активности, које су дозвољене уз услове заштите природе које издаје Завод за заштиту природе Србије, дефинисане су Уредбом о заштити Парка природе

„Стара планина“, члан 5. и 6., Законом о заштити природе, члан 35., Уредбом о режимима заштите („Сл. гласник РС“, број 31/12) и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби Парка природе „Стара планина“ („Сл. гласник РС“, број 27/11).

Газдинска јединица „Заглавак I“ се налази у северном делу парка и целом својом површином је обухваћена Парком природе „Стара планина“. На простору ове газдинске јединице издвојена два режима заштите: II и III степен заштите. Одељења која у целости припадају под III степен заштите су: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 и 31/б. су у целости потпала под II степен заштите. Одељења 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113 и 114. Одсеци који припадају III степену заштите су следећи: 1/ф, 1/и, 2/х, 14/ф, 14/г, 31/а, 43/к, 43/у, 43/х, 44/о, 44/р, 44/м, 44/И, 44/г, 44/ј, 44/к, 44/г, 44/м, 44/о, 44/Л, 44/с, 44/к, 44/х, 44/Л, 51/х, 55/в, 55/у, 55/в, 57/а, 57/б, 57/с, 57/д, 57/е, 57/ф, 57/г, 57/х, 57/и, 57/ј, 57/к, 57/Л, 57/м, 57/н, 57/о, 57/к, 57/г, 57/с, 57/т, 57/у, 57/у, 57/з, 82/ј, 82/к, 82/Л, 82/м, 82/д, 82/х, 82/о, 82/р, 82/г, 82/с, 82/т, 94/м, 94/Л, 94/б, 94/д, 94/а, 94/с, 94/ј, 94/к, и 99/а,

Парк природе „Стара планина“ је стављен под заштиту, да би се у интересу науке, образовања и унапређења културе и одрживог привредног и демографског развоја очували: изузетна разноврсност дивљег биљног и животињског света, аутохтоне расе и сорте домаћих животиња и биљних култура, места која изражавају изузетну геолошку разноликост подручја, лепота и разноликост предела, културне вредности (манастири, објекти народног градитељства, традиционални занати и обичаји локалног становништва).

По својим стратиграфским, петролошким, палеонтолошким и геотектонским одликама Стара планина представља изузетну ризницу „докумената“ о историји развитка земљине коре, сложености геолошких процеса и променама палеоеколошких услова. Примарну морфолошку одредницу чини маркантни планински гребен, чија се висина повећава од севера ка југу, достижући на Миџору 2169 м.н.в., при чему је још један врх виши од 2000 м.н.в. (Дупљак), а десетак врхова (Сребрна глава, Копрен, Три чуке, Вражја глава, Голема глава, Големи камен и др.) су у висинској зони 1900 - 2000 м.н.в.

Флора Парка природе „Стара планина“ је представљена са око 1200 таксона (врста и подврста), сврстаних у 455 родова и 33 фамилије биљака. Око 150 биљних таксона су у одређеној категорији угрожености. На Европској цревеној листи флоре налази се 48 биљака Старе планине

У богатом фонду животињског света посебно се истиче фауна птица са 203 регистроване врсте, од којих 154 представљају гнездарнице. Териофауна, односно фауна сисара представљена је са око 30 врста. Херпетофауна је заступљена са укупно 18 врста, од којих је 15 установљено за природну реткост, чини 6 врста водоземаца и 12 гмизаваца. Ихтиофауна рибарског подручја „Стара планина“ представљена је са 27 врста, при чему је читаво подручје Старе планине салмонидни регион. Од инсеката, најбоље је истражена фауна дневних лептира која броји око 120 врсти.

Значајне природне вредности које се налазе у окружењу газдинске јединице „ Заглавак I“ су:

- **Новокоритска синклинала и зона „глама“**, објекат геонаслеђа – репрезентативан облик геотектонских структура.
- **Црновришка, Стањанска, Алдиначка, Радичевачка и Коритска река** – значајна притока Трговишког тимока
- **Суводолско врело** каптирано у облику јавне чесме – представља једно од ретких јаких крашких врела на Старој планини

- **Водопад Бигар код манастира Суводол**, са моћном бигреном акумулацијом, представља изузетан хидролошки објекат
- **Реликтне полидоминантне заједнице код манастира Суводол**: храста, мечије леске и др. врсти (*Quercus - colurnetum mixtum*) и јасена, мечије леске и др. врсти (*Fraxino - colurnetum mixtum*)
- **Подручје од посебног значаја за орнитофауну Јаношица – Ветрен**
- **Ретке, рањиве и угрожене врсте флоре и фауне** – списак дат у поглављу 5.14.

Простор на коме се распростире газдинска јединица обухвата део Еколошки значајног подручја Републике Србије, односно јединствене Еколошке мреже, која дефинисана Законом о заштити природе (Сл.гласник РС бр.36/2009, 88/2010 и 91/2010) и Уредбом о еколошкој мрежи (Сл.гласник РС бр.102/2010), а представља скуп функционално повезаних, или просторно блиских еколошки значајних подручја коју чини међународно препозната подручја: Емералд мрежа, европска еколошка мрежа за очување дивље флоре и фауне и њихових природних станишта - Кучајске планине, РС0000055.

Ова основа газдовања шумама је урађена у складу са свим препорукама и условима заштите које је дао Завод за заштиту природе, као и по FSC стандарду по којем послује ШГ „Тимочке шуме“.

5.14. СТАЊЕ РЕТКИХ, РАЊИВИХ И УГРОЖЕНИХ ВРСТА (PTE)

На територији распрострањења ове газдинске јединице од стране људства ШГ „Тимочке шуме“ примећене су следеће заштићене, ретке, рањиве и угрожене врсте:

Табела бр.29 Табела заштићених, ретких, рањивих и угрожених врста

ПОДАЦИ О ВРСТИ			ЛОКАЦИЈА
шифра	латински назив	народни назив	одељење
155	<i>Cuculus canorus</i>	Обична кукавица	4,11,15,23,23,31,32,56,58,59,62,63,70,75,82,94.
351	<i>Bubo bubo</i>	Буљина	4,11,26, 28,62,75,84,89,108,109.
374	<i>Vipera beru</i>	Шарка	3,4,13,14,15,47,88,90.
1740	<i>Capreolus capreolus</i>	Срна	1-109
1742	<i>Sus skrofa</i>	Дивља свиња	7,18,23,27,28,39,40,61,95,96,97,108,109,114.
1743	<i>Canis lupus</i>	Вук	20,26,27,28,29,105,106.107,108,109,112,113.
1744	<i>Canis aureus</i>	Шакал	31,32,56-77
1745	<i>Vulpes vulpes</i>	Лисица	1-36,40, 57-70,
1746	<i>Felis silvestris</i>	Дивља мачка	9,16,44,46,58,62, 105
1747	<i>Martes foina</i>	Куна белица	12,44,54,59
1750	<i>Mustela nivalis</i>	Ласица	4,5,8,61
1753	<i>Lepus europaeus</i>	Зец	3,4,10-13,36,38,56,61-75
1762	<i>Sciurus vulgaris</i>	Веверица	61-65,82
1785	<i>Columba palumbus</i>	Голуб гривнаш	20-28,105-109
1794	<i>Corvus corax</i>	Гавран	6-10, 105-107
1804	<i>Testudo hermanni</i>	Шумска корњача	25,26,58-75
1805	<i>Vipera ammodytes</i>	Поскок	1
2001	<i>Boletus edulis</i> Bull.	Вргањ	3-75
2005	<i>Cantharellus cibarius</i>	Лисичарка	3-75
2427	<i>Rubus frukticocus</i>	Купина	37,38,42,43,46,47,48,52

ПОДАЦИ О ВРСТИ			ЛОКАЦИЈА
шифра	латински назив	народни назив	одељење
2428	Rubus ideaus	Малина	43,46,52,55,61

На простору газдинске јединице су у оквиру редовног праћења ретких, рањивих и угрожених врста, по последњем извештају, констатоване поменуте врсте, али треба имати у виду да је присуство врста из ове категорије и веће.

5.15. СТАЊЕ ШУМСКИХ САОБРАЋАЈНИЦА

Опште је познато да шума без путева представља мртав капитал. Ако се жели да шума постане привредни објект она поред дрвне масе мора имати одговарајућу мрежу путева. Путеви у шуми не служе само за експлоатацију зрелих дрвних маса, већ служе, првенствено, за свеобухватно газдовање шумама. Стога је вреднија она шума у којој је мрежа путева развијена тако да је омогућено интензивније газдовање.

Ова газдинска јединица одликује се незадовољавајућом отвореношћу, што је приказано у следећој табели:

Табела бр.30 Отвореност ГЈ "Заглавак I":

Нум. шифра	Назив пута	Категорија путева				Отв. шума путевима м/ха	Отвара одељења
		Пут без коловоз. конструкције (м)		Свега (м)			
		Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ		
П1505100	Ошљане - Иванска река		3.544		3.544		24, 26, 27, 28 и 30
П1505200	Петруша - Смиловица	5.679	4.454	5.679	4.454		38, 39, 41, 42, 43, 46, 47, 49 и 50
П1505300	Алдинац-Витоњина	0.988	0.904	0.988	0.904		95, 96 и 97
П1505310	кроз 95 и 97	1.057	0.207	1.057	0.207		95 и 97
УКУПНО		7.724	9.109	7.724	9.109	2.04	/

Јавни путеви који су од виталног значаја за газдовање овом газдинском јединицом су, магистрални пут Ниш - Књажевац, са скретањем на локални пут ка селима Ошљане, Радичевац, Алдинац. Меки путеви су употребљиви у већем делу године, нарочито у сушном и прелазном периоду.

Једино су неупотребљиви су у периоду интензивних падавина у јесењем и пролећном делу године, као и зими. Након престанка падавина они се просушују и поново постају употребљиви за транспорт.

Укупна дужина путева који пролазе кроз газдинску јединицу је 7,72 км, а укупна отвореност газдинске јединице „Заглавак I“ је 2,04 м/ха. Актуелна отвореност путевима је незадовољавајућа као и квалитет самих путних праваца.

5.16. ОПШТИ ОСВРТ НА ЗАТЕЧЕНО СТАЊЕ ШУМА

На основу приказаног стања у претходним поглављима, стање шума ове газдинске јединице у основи карактерише следеће:

1. Према еколошкој заступљености доминирају састојине брдске букве и планинске букве.
2. Шуме ове газдинске јединице имају вишенаменске функције, с’ тим што је у погледу површине најзаступљенија наменска целина **52 – Парк природе II степен заштите** са учешћем од 27,0 %, наменска целина **53 – Парк природе III степен заштите** учествује са 26,2 % у укупној обраслој површини, наменска целина **10 – Производња техничког дрвета** налази се на 25,7 %, а наменска целина **26 – Заштита земљишта од ерозије** налази се на површини од 21,0 % и наменска целина **66 – стална заштита шума (изван газдинског третмана)** заступљена је на свега 0.1 %.
3. У погледу запремине и запреминског прираста најзаступљенија је наменска целина **10 - Производња техничког дрвета** учествује у укупној запремини са 41,5 %, односно 154,0 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 45,1 %, односно 6,8 м³/ха, са процентом прираста од 4,4 %. Учешће наменске целине **53 – Парк природе III степен заштите** у укупној запремини у оквиру газдинске јединице је 32,1 %, са 116,7 м³/ха, а учешће у укупном запреминском прирасту је 35,6 %, односно 5,3 м³/ха, са процентом прираста од 4,5 %. Наменска целина **52 – Парк природе II степен заштите**, у укупној запремини учествује са свега 20,9 %, односно 73,9 м³/ха, а у запреминском прирасту са 16,8 %, односно 2,4 м³/ха и процентом прираста 3,3 %. Наменска целина **26 – Заштита земљишта од ерозије**, у укупној запремини учествује са свега 5,4 %, односно 24,6 м³/ха, а у запреминском прирасту са 2,5 %, односно 0,5 м³/ха и процентом прираста 1,9 %. . Наменска целина **66 – стална заштита шума (изван газдинског третмана)** је без формалног учешћа у запремини и запреминском прирасту.
4. Најзаступљенија газдинска класа у газдинској јединици је 52266241 – шикара на станишту шума грабића (*Carpinion orientalis moesiicum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима, чије је учешће у укупној обраслој површини износи 9,8 %, а за њом следе: газдинска класа 26266241 – шикара на станишту шума грабића (*Carpinion orientalis moesiicum*) на црницама и различитим еродираним земљиштима, чије учешће у укупно обраслој површини износи 8,5 %, затим газдинска класа 26216212 – девастирана шума сладуна на станишту типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris turicum*) на смеђим лесивираним земљиштима, која учествује са 7,4 % и 53475311 – вештачки подигнута састојина црног бора на станишту шуме брдске букве (*Fagetum moesiicae submontanum*) на киселим смеђим и другим земљиштима која учествује са 6,8 % у укупно обраслој површини.
5. Што се тиче разврставања састојина по очуваности, највећи део обрасле површине газдинске јединице је под разређеним шумама (34,1 %), док су девастиране састојине присутне на 21,6 % површине. Очуване заузимају 19,2 % обрасле површине, шикаре 22,2 %, а шибљаци 3,0 % обрасле површине.
6. По пореклу су најзаступљеније изданачке, са 49,9 % учешћа у обраслој површини, и учешћем у запремини са 51,8 %, а 35,7 % у запреминском прирасту. Следе вештачки подигнуте састојине четинара и лишћара које заузимају површину од 23,6 %, са учешћем у укупној запремини од 44,4 % и запреминском прирасту од 62,6 %. Високе састојине заузимају 1,3 %, односно 3,7 % укупне запремине 1,7 % запреминског прираста.
7. Највеће учешће у укупној дрвној запремини има средње јак материјал.

8. Старосну структуру, у најзначајнијим газдинским класама високих састојина 53351421-, карактерише највеће учешће дозревајућих и зрелих састојина. У изданацким састојинама газдинска класа 10215212 средњедобне и дозревајуће састојине. Код вештачки подигнутих састојина најзаступљенија газдинска класа је 53475311 показује огромно присуство средњедобних и дозревајућих састојина.
9. Од укупне површине газдинске јединице на необрасле површине отпада укупно 216,66 ха, односно 5,74 %, од чега шумко земљиште чини 149,14 ха, тј. 3,95 % њене укупне површине.
10. Здравствено стање шума на подручју газдинске јединице „Заглавак I“ је угрожено, пре свега, ледоломима.
11. Главне врсте дивљачи на подручју газдинске јединице „Заглавак I“ су дивље свиње и срнећа дивљач.
12. Укупна отвореност газдинске јединице „Заглавак I“ је 2,04 м/ха.

Овакво стање шума на подручју газдинске јединице "Заглавак I" показује и одређене проблеме:

- велика површина састојина неадекватног узгојног облика, тј. изданацких састојина насупрот високим,
- знатна присурност разређених и дозревајућих састојина,
- ненормалност размера добних разреда, уз нарочито изражен мањак младих састојина,
- присуство девастираних састојина,
- велико присуство шикара и шибљака,
- незадовољавајућа отвореност и неадекватан квалитет шумских путева.

Напред наведене чињенице јасно указују на стање шума ове газдинске јединице и могућност даљег унапређивања стања ових састојина. Сходно наведеном биће планирани одговарајући узгојни и заштитни радови, односно радови на коришћењу шума.

6.0. ДОСАДАШЊЕ ГАЗДОВАЊЕ ШУМАМА

6.1. ПРОМЕНА ШУМСКОГ ФОНДА

6.1.1. Промена шумског фонда по површини

Табела бр.31 Табела промене шумског фонда по површини

ГОДИНА	ШУМЕ	ШУМСКЕ КУЛТУРЕ	ШУМСКО ЗЕМЉ.	ОСТАЛО ЗЕМЉИШТЕ		ЗАУЗЕЊЕ	УКУПНА ПОВРШИНА	ТУЋЕ
				НЕПЛОДНО	ОСТАЛО			
2012	3110.07	7.18	202.30	37.79	24.77	0.00	3382.11	219.91
2021	3492.98	67.92	120.63	44.5	49.5	2.02	3777.56	34.75
РАЗЛИКА	382.91	60.74	-81.67	6.71	24.73	2.02	395.45	-185.16

Из табеле се види да се укупна површина ове газдинске јединице увећала, у односу на површину газдинске јединице из претходног уређајног периода, за 395,45 ха. До оваквог повећања површине је дошло додавањем већег броја парцела, катастарском списку парцела ове газдинске јединице. Највећи део укупног броја придодатих парцела, односи се на парцеле којима су газдовале некадашње задруге „Напредак“ и „Заглавак“.

Површина под шумом се у односу на претходни уређајни период повећала за 382,91 ха, док се је шумско земљиште, смањило за 81,67 ха. Повећање површине под шумом је пре свега последица укупног повећања површине газдинске јединице, али је делом и у корелацији са смањењем површине под шумским земљиштем, односно оснивањем култура на површини од 45,33 ха.

Објашњење за увећање површине у категорији осталог земљишта, такође се налази у укупном умањењу површине шумског земљишта, односно делу површине некадашњег шумског земљишта, у овој Основи дефинисаног као земљиште за остале сврхе.

Површина под заузећем у овом уређајном периоду константована је на 2,02 ха.

Површина туђег земљишта у оквиру државног поседа се умањила за 185,16 ха, као резултат избацивања приватних парцела (приватних енклава) из ове Основе.

6.1.2. Промена шумског фонда по запремини и запреминском прирасту

Табела бр.32 Табела промене шумског фонда по запремини и запреминском прирасту

Врсте дрвећа	2012 .год.		Реализо-вани принос за 10. год.	2021. год.		
	Укупна запреми.	Укупан 10.год. запремин. прираст		Очекив. запремин. 2020. год.	Ук.запр. добијена премером	Разлика укупне и очекиване
	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³	м ³
Буква	91463.8	21712	11570.69	101605.11	88670.3	-12934.9
Китњак	20555.3	5810	114.73	26250.57	23882.5	-2368.1
Граб	4087.8	1107	1.35	5193.45	8345.7	3152.2
Цер	16296.9	4666	9.86	20953.04	18736.5	-2216.5
Млеч	27.2	7		34.2	345.4	311.2
Јавор	49.7	15		64.7	605.0	540.3

Врсте дрвећа	2012 .год.		Реализо-вани принос за 10. год.	2021. год.		
	Укупна запреми.	Укупан 10.год. запремин. прираст		Очекив. запремин. 2020. год.	Ук.запр. добијена премером	Разлика укупне и очекиване
Багрем	3802	2105		5907	3737.9	-2169.1
Сладун	25207.5	8646	92.04	33761.46	37670.5	3909.1
Ц. јасен	1868	712		2580	3426.2	846.2
Трешња	221.9		4.61	217.29	1113.2	896.0
Бели јасен	14.7	3		17.7		-17.7
Клен	310.5	108		418.5	781.6	363.1
Ср. Липа	889.9	248		1137.9		-1137.9
Брекиња	227.1	0		227.1	259.7	32.6
Јасика	61.4	18		79.4		-79.4
Бреза	9.8	3		12.8	129.9	117.1
Бели јасен	14.7	3		17.7	431.8	414.1
Грабић	1482.5	480		1962.5	2112.6	150.1
Мечја леска	33.5	15		48.5	62.2	13.7
ОТЛ	188.8	67		255.8	947.9	692.1
Ср. Липа	134.6	58		192.6	1043.2	850.6
Ситх. Липа	24.5	7		31.5		-31.5
Јасика					494.7	494.7
ОМЛ					94.5	94.5
Б. топола					10.0	10.0
Ц. јова					9.1	9.1
Бела врба					0.2	0.2
Медунац					16.0	16.0
Орах	6.5			6.5	10.7	4.2
П. јасен	0.4			0.4		-0.4
Ц. јова	0.2		4.7	-4.5		4.5
Смрча	829.2	414		1243.2	3322.6	2079.4
Ариш		0			42.8	42.8
Црни бор	82518.3	52466	10992.3	123992	132664.2	8672.2
Бели бор	6195.8	3321		9516.8	10327.8	811.0
Боровац	163.3	137		300.3		-300.3
Укупно	256685.8	102128.0	22790.3	336023.5	339294.5	3271.0

На основу података о укупној висини дрвног фонда према посебној основи из 2012. године (256685,8 м³), десетогодишњег запреминског прираста (102128,0 м³) и укупног обима извршених сеча који је у протеклом уређајном периоду износио 22790,3 м³, очекивана запремина приликом уређивања 2022. године требало би да буде 336023,5 м³. Премером добијена (остварена) запремина износи 339294,5 м³.

Разлика између премером добијене и очекиване запремине износи 3271,0 м³. Укупна разлика између премером добијене и очекиване запремине је 1,0 %.

6.2. ОДНОС ПЛАНИРАНИХ И ОСТВАРЕНИХ РАДОВА У ДОСАДАШЊЕМ ПЕРИОДУ**6.2.1. Досадашњи радови на обнови и гајењу шума**

Табела бр.33 Табела досадашњих радовина обнови и гајењу шума

Врста рада	Планирано		Остварено		Извршење
	ха	ком.сад	ха	ком.сад.	%
П Л А Н И Р А Н И Р А Д О В И					
Проста репродукција					
Прореди у ниским шумама	400.9				
Прореди у вештачким шумама	289.4		66.43		23.0
Санитарне прореди	68.4				
Обнављање прир. путем оплод. сеч.	23.4				
Прореди и обнова шума	782.1		66.43		8.5
Санирање пожаришта	36.8				
Вештачко пош. садњ.	104.5	261300	45.33	113325	43.4
Вештачко пош. Тополе	0.88	488			
Обнављ. багр. вегетат. путем	2.44				
Попуњ. вешт. обновљ. површ. садњ.	21.1	52358	5.25		24.9
Сеча избој. и уклањ. корова ручно	107.6				
Окопавање и прашење у културама	210.72		10.63		5.0
Чишћење у млад. прир. састојинама	175.29				
Подизање нових шума и Нега шума (без прореда)	659.33	314146	61.21	126450	9.3
Укупно планирани радови	1441.43	314146	127.64	126450	8.9
Н Е П Л А Н И Р А Н И Р А Д О В И					
Случајни принос			122.16		
Укупно непланирани радови			122.16		
Укупно планирани и непланирани радови	1441.43	314146	249.80	126450	17.3

Упоредном анализом Плана гајења шума и евиденцијом извршених радова по наведеном плану, евидентно је неиспуњење планираног у претходном уређајном периоду.

Од укупно планиране површине од 1441,43 ха, планирани радови на гајењу остварени су на 127,64 ха, односно са 8,9 %.

Прореди су реализоване у вештачки подигнутим састојинама, са 23,0 %, док у изданацким састојинама нису реализоване уопште. Узгојно санитарне сече у претходном уређајном периоду такође нису извођене.

План обнављања природним путем оплодним сечама није извршаван.

Санирање пожаришта није вршено, вештачко пошумљавање и попуњавање садњом, реализовани су са 43,4%, односно 24,9 %, док предвиђено вештачко пошумљавање тополлом и обнављање багрема вегетативним путем нису вршени уопште.

У току важења претходне ПОГШ, евидентиран је случајни принос на површини од 122,16 ха (санирање последица ледолома).

Разлог оваквог испуњења плана је последица преоријентације газдинства на решавање проблема насталих појавом ледолома на ширем подручју. Тада је целокупни план шумског газдинства прилагођен и усмерен на отклањање последица ледолома који се десио 2014. године.

6.2.2. Досадашњи радови на заштити шума

Законом о шумама корисници шума дужни су да предузму мере ради заштите шума од пожара и других елементарних непогода, биљних болести, штеточина и других штета.

План заштите шума од пожара је урађен за цело газдинство, тако да је у њега укључена и ова газдинска јединица. У плану су детаљно разрађени против пожарни путеви и препреке, као и организација службе гашења пожара.

Послове опажања и обавештавања вршило је техничко особље и то првенствено чувари шума, нарочито у току пролећа и лета, у месецима када су шумски пожари најчешћи и када постоји могућност појаве каламитета појединих штетних инсеката.

У периоду важења претходне Основе догађај који је најзначајнији по питању утицаја на шуме је катастрофални ледолом који је крајем новембра и почетком децембра 2014. године захватио источну Србију, тако да је и газдинска јединица „ Заглавак I“ захваћена овом невољом. Штете које су се десиле на простору ове газдинске јединице констатоване су и уграђене у Акциони план санације оштећених шума у државном и приватном власништву за период 2015-2018. годину.

У периоду важења претходне ПОГШ није било евидентираних пожара.

Фитопатолошка обољења су констатована у овој газдинској јединици и мере борбе против појаве фитопатолошких обољења су предузете, прописивањем мера санације у оштећеним састојинама.

6.2.3. Досадашњи радови на коришћењу шума

Табела бр.34 Табела досадашњих радова на коришћењу шума

Врста дрвећа	Планирани принос						Остварени принос										Процент остварења плана (м3) %	Процент остварења плана (ха) %
	Редовне сече				Укупно (м ³)	Укупно (ха)	Редовне сече (м ³)				Случајни принос (м ³)	Случајни принос (ха)	Ванредни принос (м ³)	Ванредни принос (ха)	Укупно (м ³)	Укупно (ха)		
	Главни (м3)	Главни (ха)	Проредни (м3)	Проредни (ха)			Главни (м3)	Главни (ха)	Проредни (м3)	Проредни (ха)								
Црни бор	11.18		9847.63		9858.81			3738.4			10992.3				14730.71		149.42	
Буква	7340.53		9603.07		16943.60						11570.69				11570.69		68.29	
Б. бор	103.53		872.03		975.56												0.00	
Сладун	1541.97		845.73		2387.70						92.04				92.04		3.85	
Цер	1294.80		441.91		1736.71						9.86				9.86		0.57	
Китњак	205.17		389.99		595.16						114.73				114.73		19.28	
Фраб	9.45		346.71		356.16						1.35				1.35		0.38	
Ц, јасен	53.63		187.52		241.15													
Смрча			127.64		127.64						4.7				4.70		3.68	
Грабић	26.44		40.08		66.52													
Ср. липа	18.23		31.24		49.47													
Багрем	199.32		26.24		225.56													
Боровац			18.63		18.63													
Клен			6.18		6.18													
Трешња	20.27		3.14		23.41						4.61				4.61		19.69	
Млеч			2.06		2.06													
ОГЛ	15.29		1.48		16.77													
Јасика	20.27				20.27													
Јавор																		
Брекиња																		
Укупно:	10860.10	124.5	22791.28	211.1	33651.38	335.5		3738.4	26.8	22790.28	156.7			26528.69	183.5	78.83	54.7	

Укупно планирана и непланирана сеча, за претходно уређајно раздобље, остварени су са 78,8 % по запремини. Планиране сече обнове уопште нису извођене, док су прореди извршене са 16,4 % планиране запремине. Остатак до укупног извршења сеча, чини случајни принос, који су у претходном уређајном периоду чинили радови на санацији ледолома, као и бесправне сече.

6.2.4. Досадашњи радови на изградњи шумских саобраћајница

Претходном Посебном основном газдовања шумама није планирана изградња нових путева, већ само реконструкција и одржавање постојећих путних праваца.

Редовно одржавање је вршено на путним правцима, П1505200 Петруша – Смиловица, у дужини од око 12000 метара и П1505100 Ошљане – Иванска Река, у дужини од око 4000 метара.

6.2.5. Досадашњи радови на коришћењу осталих шумских производа

У претходном уређајном периоду на подручју газдинске јединице „Заглавак I” није организован откуп, нити било какво коришћење осталих шумских производа. У наредном уређајном периоду би требало више пажње посветити коришћењу потенцијала које пружају шуме овог подручја, а везано за коришћење осталих производа шума.

6.2.6. Преглед извршених бесправних сеча у периоду 2012 – 2021. године

На подручју газдинске јединице „Заглавак I” бесправне сече су извршене у следећим одељењима:

Табела бр. 34 Табела извршених бесправних сеча у периоду 2012-2021. године

Одељење /одсек	Врста дрвећа	Врста сортименга			Укупно (м3)
		Техничко дрво (м3)	Просторно дрво (м3)	Отпад (м3)	
21/б	буква		2.29		2.29
21/а	храст		4.44		4.44
39/а	храст		27.82		27.82
41/б	храст		1.38		1.38
63/а	храст		34.71		34.71
67/ц	храст		4.93		4.93
64/а	храст		5.87		5.87
69/ц	храст		3.17		3.17
69/а	храст		12.66		12.66
66/д	храст		2.01		2.01
72/а	храст		0.51		0.51
67/а	храст		35.07		35.07
54/б	буква		2.33		2.33
55/а	буква		2.73		2.73
78/а	храст		22.95		22.95
51/б	буква		5.92		5.92
64/б	храст		11.32		11.32
51/а	храст		42.30		42.30
79/а	буква		18.45		18.45
79/а	храст		4.75		4.75

Одељење /одсек	Врста дрвећа	Врста сортимената			Укупно (м3)
		Техничко дрво (м3)	Просторно дрво (м3)	Отпад (м3)	
41/а	буква		7.13		7.13
81/а	трешња		4.61		4.61
81/а	буква		8.64		8.64
70/а	храст		5.38		5.38
53/а	храст		8.92		8.92
58/а	црни бор		6.90		6.90
58/а	храст		2.21		2.21
108/х	смрча		4.70		4.70
59/а	буква		1.34		1.34
60/а	буква		4.95		4.95
68/а	храст		1.44		1.44
68/а	буква		6.41		6.41
65/а	црни бор		15.78		15.78
12/а	буква		7.60		7.60
70/б	храст		11.37		11.37
70/б	црни бор		19.19		19.19
107/б	буква		4.27		4.27
13/а	буква		4.28		4.28
44/а	буква		2.15		2.15
71/а	храст		0.83		0.83
44/е	граб		1.35		1.35
20/а	буква		6.32		6.32
Укупно			381.38		381.38

Укупно је бесправним сечама посечено 381,38 м³ дрвних сортимената. Пријаве за почињене бесправне сече поднете су против познатих и непознатих починиоца и процесуиране преко П.У. Књажевц.

6.2.7. Општи осврт на досадашње газдовање шумама - оцена утицаја за садашње стање

Процењујући извршене радове у протеклом уређајном раздобљу, у односу на оне који су планирани Основном за газдовање шумама, може се констатовати да план гајења, као ни план коришћења, нису извршени у потребном обиму, а све то као последица прилагођавању новонасталој ситуацији условљеној катастрофалним ледоломом, у току претходног уређајног периода, на ширем подручју ШГ „Тимочке шуме“.

Процењујући садашње стање и узгојне потребе састојина на делу површина ове газдинске јединице може се констатовати да је потребно приступити процесу обнове у дозревајућим и зрелим састојинама, а негу средњедобних састојина, прилагодити затеченом стању.

У овом уређајном периоду, кад су у питању састојине газдинске јединице „Заглавак I“, главни акценат би требало ставити на негу средњедобних изданаčkih састојина (у оптималној фази за изданаčke састојине), као и на даље побољшање свеукупног стања састојина. Обим радова у овој газдинској јединици ће бити планиран према потребама самих састојина и у

Одсек за израду основа – Зајечар

Основа газдовања шумама ГЈ „Заглавак I”

складу са Законом о шумама, али и узимајући у обзир и приоритете у радовима који се намећу пред саму ШУ Књажевац, као и пред ШГ Тимочке шуме.

7.0. ПЛАНИРАЊЕ УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ОПТИМАЛНОГ КОРИШЋЕЊА ШУМА

Поглавље планирања унапређивања стања и оптималног коришћења шума биће ближе образложено у ставкама:

- могући степен и динамика унапређивања стања и функција шума;
- циљеви газдовања шумама;
- мере за постизање циљева газдовања шумама;
- планови газдовања.

Савремена схватања планирања газдовања шумама полазе од начела Устава Републике Србије да је шума добро од општег друштвеног интереса и одредаба Закона о шумама. Шуме се морају одржавати, обнављати и користити тако да се очува њихова вредност, обезбеди трајност и стално повећање прираста и приноса и њихове општекорисне функције.

Планирање газдовања, односно врста, обим, рок и начин извођења радова на газдовању шумама зависе од низа чиниоца. Поред чисто биолошких чиниоца значајан утицај имају и функције шума, које су посебно обрађене, али и организациони и економски чиниоци. Основно је да планирани радови буду оствариви, односно реални.

Динамика и рок извођења радова се одређује поштујући приоритете и динамику коју је одредила ова основа. Сигурно је да ће се приоритет у газдовању, с’ обзиром на стање састојина, дати радовима на обнови и нези постојећих састојина, подстицању подмлађивања у састојинама које су ушле у процес обнављања, чишћењу и ослобађању подмладка.

Извршење планова газдовања шумама је обавезно, међутим, радови у окиру самог одсека нису детаљно разрађени, те се код реализације планова као нужност јавља израда извођачког пројекта газдовања (што је и законска обавеза) у коме ће сви планови бити детаљно разрађени на мање површине, радна поља у оквиру одсека.

Даља детаљна разрада планова, на нивоу одсека, је задатак реверног инжењера, који ће радити на реализацији ове основе.

Главни задатак ове Основе газдовања је да се на основу одређених циљева газдовања, одреди неопходан и реалан обим узгојних радова којима би се постављени циљеви и остварили.

7.1. МОГУЋИ СТЕПЕН И ДИНАМИКА УНАПРЕЂИВАЊА СТАЊА И ФУНКЦИЈА ШУМА У ТОКУ УРЕЂАЈНОГ ПЕРИОДА (ПРОГНОЗА ЗА 2 - 3 ПЕРИОДА)

Анализирајући садашње и будуће потребе и захтеве у односу на ове шуме, и у том контексту, карактеристике и потенцијале ових шума, треба планирати основне правце развоја овог шумског подручја, који подједнако задовољавају потребе и интересе друштвене заједнице и предузећа које газдује овим шумама.

Утврђивању могућег степена и динамике унапређивања стања претходи, логично утврђивање стања шума, њихове основне намене, а тиме и циљева газдовања шумама.

- знатна површина под шикарама и шибљацима,
- велика површина изданачких шума, са малим присуством високих,
- знатно присуство девастираних састојина,
- присутност разређених средњедобних и дозревајућих састојина, где као последица разбијености склопа јавља се закоровљеност што отежава обнављање истих,

- ненормалност размера добних разреда, нарочито изражен мањком младих састојина,
- неадекватан квалитет шумских путева, односно мала заступљеност тврних путева и недовољна отвореност газдинске јединице.

Приоритетни задаци су:

- обнављање презрелих и зрелих састојина и уз то повећање површине састојина пожељног узгојног облика,
- нега младих и средњедобних састојина,
- реконструкција дела девастираних састојина,
- поправљање старосне структуре, односно размера добних разреда (смањење површине зрелих и презрелих састојина, а повећавање површине младих састојина),
- побољшање квалитета путне мреже,
- заштита Парка природе „Стара планина“.

Извршење планираних радова је неопходно како би се састојине довеле у такво стање које ће омогућити максимално коришћење природних потенцијала и истовремено испуниле основну функцију шуме.

7.2. ЦИЉЕВИ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Циљеви газдовања шумама представљају основно опредељење и полазни елемент у планирању. Полазећи од положаја ове газдинске јединице, као и од многобројних потреба, садашњих и будућих, утврђују се следећи циљеви газдовања шумама.

7.2.1. Циљеви газдовања

Наменска целина 10 – Производња техничког дрвета

- Постепено довођење састојина у оптималну биолошко–узгојну и производну кондицију, да у потпуности користе производне потенцијале станишта за постизање највећег могућег прираста и приноса, како по количини, тако и по вредности, уз стално очување и јачање производне снаге земљишта.
- Производња најквалитетнијег техничког дрвета у конкретним састојинским условима,
- Заштита земљишта од ерозије,
- Поправка здравственог стања,
- Поправка старосне структуре,
- Поправка инфраструктуре.

Наменска целина 26 – Заштита земљишта од ерозије

- Приоритетни циљ за ову наменску целину условљен је основном наменом ових површина, а то је заштита земљишта од ерозије. Основни циљ ових састојина је очување и поправка станишних услова, а самим тим и спречавање појаве ерозивних процеса. Узгојним мерама обезбедити заштиту земљишта од ерозионих процеса, добру обраслост

у датим условима и услове за несметан развој стаблима наовољнијих особина да би се сачувала и увећала продукциона способност станишта.

- Производња најквалитетнијег техничког дрвета у конкретним састојинским условима уз испуњавање првог приоритета на овим површинама, а то је заштита земљишта од ерозије,
- Поправка здравственог стања,
- Поправка старосне структуре,
- Поправка инфраструктуре.

Наменска целина 52 - Парк природе II степен заштите

- Обележавање заштићеног природног добра и његових граница на за то прописан начин. Постављање информативних табли, путоказа и ознака упозорења за поштовање успостављеног реда и начина понашања на заштићеном простору (у свим газдинским класама састојина које улазе у наменску целину 52),
- Заштита издвојеног Парка природе и његових вредности,
- Обезбеђивање услова за организовање туристичких посета Парку природе који се налазе на простору газдинске јединице,
- Постепено довођење састојина у оптималну биолошко - узгојну и производну кондицију, да у потпуности користе производне потенцијале станишта за постизање највећег могућег прираста и приноса, како по количини, тако и по вредности, уз стално очување и јачање производне снаге земљишта,
- Производња најквалитетнијег техничког дрвета у конкретним састојинским условима,
- Заштита земљишта од ерозије,
- Поправка здравственог стања,
- Поправка старосне структуре,
- Поправка инфраструктуре.

Наменска целина 53 - Парк природе III степен заштите

- Обележавање заштићеног природног добра и његових граница на за то прописан начин. Постављање информативних табли, путоказа и ознака упозорења за поштовање успостављеног реда и начина понашања на заштићеном простору (у свим газдинским класама састојина које улазе у наменску целину 53),
- Заштита издвојеног Парка природе и његових вредности,
- Обезбеђивање услова за организовање туристичких посета Парку природе који се налазе на простору газдинске јединице,
- Постепено довођење састојина у оптималну биолошко - узгојну и производну кондицију, да у потпуности користе производне потенцијале станишта за постизање највећег могућег прираста и приноса, како по количини, тако и по вредности, уз стално очување и јачање производне снаге земљишта,
- Производња најквалитетнијег техничког дрвета у конкретним састојинским условима,
- Заштита земљишта од ерозије,
- Поправка здравственог стања,
- Поправка старосне структуре,
- Поправка инфраструктуре.

Наменска целина 66 – Стална заштита шума (изван газдинског третмана)

- Заштита земљишта од ерозије.

7.2.2. Циљеви газдовања у одређеним узгојним фазама

Полазећи од општих циљева, а уважавајући познате критеријуме за оцену еколошких вредности и карактеристика простора и полазећи од садашњег затеченог стања шума, дефинисани су следећи циљеви газдовања.

Фаза подмлатка [Н до 3 m]

- очување и унапређење здравственог стања,
- подржавање најквалитетнијег подмлатка,
- подржавање густог склопа како би се потенцијална стабла будућности што боље очистила од доњих грана,
- подржавање жељеног састава и смесе врста (горски јавор, бели јасен, дивља трешња, храст китњак, сладун, јела, смрча, дуглазија),
- уклањање пионирских брзорастућих врста (бреза, јасика, ива)
- регулисање порекла.

Фаза раног младика [Н>3 - 12 m]

- очување и унапређење здравственог стања.
- очување густог склопа како би се потенцијална стабла будућности што боље очистила од доњих грана,
- регулисање/очување и подржавање мешовитости са другим врстама дрвећа (горски јавор , бели јасен, дивља трешња, храст китњак, сладун, јела, смрча, дуглазија).

Фаза касног младика [Н > 12-17 m]

- очување и унапређење здравственог стања,
- избор стабала будућности код примешаних врста (четинари, јавор, јасен , трешња),
- очување густог склопа како би се потенцијална стабла будућности што боље очистила од доњих грана,
- регулисање/очување и подржавање мешовитости са другим врстама дрвећа (регулисање смесе путем очувања група (четинара, јавора, јасена, трешње, храста),
- очување и унапређење здравственог стања.

Фаза средњедобних састојина [Н >17-25 m]

- избор, обележавање и нега стабала будућности у циљу развоја крошњи стабала ради одржавања дебљинског прираста на жељеном нивоу,
- интензивирање дебљинског прираста кроз правовремене прореди одговарајуће јачине захвата,
- постизање адекватних димензија крошњи најквалитетнијих стабла (растојање између стабала будућности 12-14 м; 10-12 м и 8-10 м).
- унапређење/неговање постојеће запремине.

Фаза дозревања [H > 25 – 30 m]

- наставак неге стабала будућности у циљу развоја крошњи стабала ради одржавања дебљинског прираста на жељеном нивоу,
- унапређење/неговање постојеће запремине

Фаза зрелости [H > 30 m]

- сеча стабала која су достигла циљни пречник и стабала лошијег квалитета,
- праћење појаве „керна” у зависности од динамике раста и старости и сходно томе кориговање (увећати или смањити) циљних пречника,
- осигурати природно подмлађивање,
- осигурати (уношењем или природно) подмладак осталих врста у састојинама букве (горски јавор, бели јасен, дивља трешња, храст китњак, сладун, јела, смрча, дуглазија),
- максимално смањити штете на подмлатку приликом спровођења сече обнављања.

7.2.3. Циљеви заштите, уређења и коришћења Парка природе „Стара планина“

Концепт заштите ПП „Стара планина“ заснива се на:

- очувању и унапређивању укупних природних вредности и ресурса;
- очувању предеоних одлика;
- очувању културно - историјског наслеђа;
- одрживом коришћењу природних ресурса (пољопривредног земљишта, шума, вода, минералних сировина);
- обезбеђењу услова за органску пољопривреду и унапређење стања;
- планском уређењу и изградњи;
- развоју рекреације и туризма, укључивању заштићеног подручја у функцији рекреације, туризма и образовања и уређењу простора ради обезбеђења наведених активности;
- развоју научно - истраживачког рада;
- промоцији природних вредности и особености подручја;
- стварању услова за бољи живот локалног становништва на територији ПП „Стара планина“ и околине;
- усклађеном развоју привредних активности са заштитом природе и потребама које се намећу након детаљног вредновања природних и људским радом створених вредности. усклађеном развоју привредних активности са заштитом природе и потребама које се намећу након детаљног вредновања природних и људским радом створених вредности,

како би ПП „Стара планина“ могао да буде номинован за програм „Човек и биосфера“ (UNESCO - MAB).

Циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог развоја ПП „Стара планина“ су:

- просторно дефинисање посебних природних и створених вредности;
- успостављање еколошке мреже;
- припремне активности да ПП „Стара планина“ добије статус Резервата биосфере;
- припремне активности на номиновању ПП „Стара планина“ за добијање статуса геопарка;
- мониторинг строго заштићених и заштићених биљних и животињских врста;
- очување и заштита рибљег фонда (фауна: риба, мекушаца, ракова и осталих акватичних организама);
- заштита свих елемената животне средине по високим или највише могућим еколошким стандардима;
- стимулисање одрживог развоја;

стварање услова за испуњење научно - истраживачке, образовне, васпитне и општекултурне функције заштићеног подручја.

7.3. МЕРЕ ЗА ПОСТИЗАЊЕ ЦИЉЕВА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Ради остваривања општих и посебних циљева газдовања шумама утврђују се мере које треба да омогуће најбоље коришћење производних могућности станишта и састојина.

7.3.1. Узгојне мере

Избор система газдовања

Систем газдовања шумама дефинисан је одабраним начином сече и обнављања старе састојине. На основу састојинских прилика у газдинској јединици и досадашњег газдовања, а уважавајући биолошке особине врсте дрвећа, усвојен је следећи систем газдовања:

Састојинско газдовање - оплодна сеча кратког подмладног раздобља (до 20 година) – примењиваће се у једнодобним високим и изданачким састојинама ове газдинске јединице.

Састојинско газдовање – чиста сеча – примењиваће се у девастираним шумама, као и у шумама неадекватног стања и здравственог стања (преко 40 % оштећених стабала), где ће се обнова обезбеђивати природним (вегетативним), или вештачким путем.

Избор узгојног облика

Високи узгојни облик гајења остаје као главна одредница у даљем газдовању, а када је ова газдинска јединица у питању, као тежња за задржавањем и повећањем површине шума у високом узгојном облику.

Изданачке састојине конверзијом преводити у високи узгојни облик. На местима где је станиште добро, а постојеће изданачке састојине добро користе тај потенцијал, задржати их до

краја опходње и путем конверзије их превести у високи узгојни облик. За овакве састојине, у овој газдинској јединици, опходња се продужава на 100 година. Састојине које својим стањем не оправдавају своје постојање на квалитетном станишту, превести у високи узгојни облик, пре истека опходње. Због повећаног обима послова на обнови зрелих и презрелих високих састојина, оправдано је одлагање конверзије у делу састојина изданачког порекла зрелих за обнову.

Избор врсте дрвећа

Избор врсте дрвећа на подручју газдинске јединице. „Заглавак I” треба да се ослања на еколошку (типолошку) припадност самих састојина. Еколошка припадност одређена је са задња три броја у ознаци газдинске класе. Узгојним мерама треба помагати повећање учешћа свих аутохтоних биолошки и привредно вредних врста као што су: мечја леска, бели јасен, горски јавор, млеч, дивља трешња, липе, планински брест и др. Код избора врсте дрвећа и размера смесе у циљу што потпунијег коришћења производних потенцијала земљишта, али и што потпунијег осигурања свих осталих функција шума треба се придржавати правила „с в а к а в р с т а н а с в о ј е с т а н и ш т е”. Од овог принципа одступати једино, када не постоји начин да се коришћењем локално заступљених врста постигне успех у враћању аутохтоне вегетације на одређене површине, али никако не користити врсте које се не јављају од природе на ширем подручју и врсте које би својим присуством могле да угрозе биолошке вредности овог подручја.

Избор начина сече (обнављања, коришћења и неге)

Проредне сече ће се користити као основни начин којим се врши нега средњедобних и дозревајућих састојина.

Санитарне сече ће се изводити у састојинама на местима где ће се санирати постојеће последице угрожавајућих фактора, као и уколико дође до појаве сушења, или других по састојине штетних последица.

Основни начин обнављања шума ове газдинске јединице је путем оплодних сеча кратког периода за обнављање (до 20 година), применом припремног, оплодног, накнадног и завршног сека са природним подмлађивањем (евентуално са вештачким потпомагањем – комплетирањем подмлатка). При томе се комбинује више врста узгојних интервенција у зависности од узгојног облика и конкретног стања састојине.

Чисте сече ће се користити приликом реконструкције оштећених и девастираних састојина, где нема оправдања за њихово задржавање до краја опходње.

Избор начина неге

Нега састојина ове газдинске јединице у овом уређајном периоду обухвата следеће радове:

- попуњавање вештачки подигнутих култура садњом,
- окопавање и прашење у културама,
- осветљавање подмлатка,
- чишћење у младим природним састојинама,
- прореди у вештачким шумама
- селективне прореди у изданачким и високим састојинама,
- сеча и збојака и уклањање корова,
- санитарне сече.

7.3.2. Уређајне мере

Мере уређајне природе у конкретним састојинским приликама су: избор опходње и дужине подмладног раздобља код високих једнодобних шума, опходње, конверзионог, реконструкционог и подмладног раздобља код изданачких и девастираних шума и избор периода за постизање оптималне обраслости (односа обрасле и необрасле површине).

а) Одређивање опходње и дужине подмладног раздобља

- За високе једнодобне састојине букве, високе састојине храстова и високе састојине племенитих лишћара одређује се опходња од 120 година, а дужина подмладног раздобља у трајању од 20 година.
- За вештачки подигнуте састојине четинара и тврдих лишћара, одређује се опходња од 80 година.
- За изданачке састојине тврдих лишћара одређује се опходња од 80 година, а дужина подмладног раздобља од 10 година. **Код изданачких састојина које су на добром станишту и које добро користе тај потенцијал оправдано је продужење опходње до достизања жељених сортимената.**
- За изданачке састојине меких лишћара одређује се опходња од 60 година, а дужина подмладног раздобља од 10 година. Код изданачких састојина меких лишћара које су на добром станишту и које добро користе тај потенцијал оправдано је продужење опходње.
- За изданачке састојине липе и састојине меких лишћара одређује се опходња од 60 година.
- За састојине багрема одређује се опходња од 30 година.
- За састојине које су испуниле производне циљеве пре истека опходње оправдано је скраћење опходње, као и продужење опходње, ако по истеку опходње још увек нису испуњени производни циљеви, а исплативо је сачекати одређен временски период за испуњење истог, као и када постоје потребе за тим ради остваривања трајности прихода и приноса (ово се пре свега односи на зреле високе и изданачке састојине које су изостале из плана сеча обнављања- видети поглавље 7.4.3.1. Привремени план сеча).

б) Избор реконструкционог раздобља

За девастиране састојине на простору ГЈ „Заглавак I” одређен је временски период у којем ће се извршити реконструкција свих девастираних састојина – реконструкционо раздобље од 75 година, с’ обзиром на старост најмлађе састојине ове групације, укупну површинску заступљеност ових састојина, као и стање станишта и састојина свих девастираних састојина.

в) Избор конверзионог раздобља

За превођење изданачких састојина у виши узгојни облик путем конверзије, имајући у виду старост најмлађе састојине ове групације, станишне и састојинске карактеристике изданачких шума ове газдинске јединице, као и површинску заступљеност изданачких шума, одређено је конверзионо раздобље од 74 година.

г) Одређивање оптималне шумовитости

Површина шумског земљишта је 120,63 ха по постојећем исказу површина. Обраслост, односно тренутна шумовитост ове газдинске јединице износи 94,26 %. Имајући у виду да

површина шумског земљишта није велика и с обзиром на то да се ова газдинска јединица налази у оквиру заштићеног природног добра и отворених ловишта, где се очекује нормалан развој и заступљеност дивљачи, необрасле површине је потребно задржати у одређеном обиму, па је препорука да се ова необрасла површина задржи као таква у овом уређајном периоду.

7.4. ПЛАНОВИ ГАЗДОВАЊА

7.4.1. План гајења шума

Снимањем и анализом затеченог стања састојина истовремено су оцењене потребе и могућности примене шумско - узгојних радова у наредном уређајном раздобљу, а у циљу одржавања и побољшања затеченог стања састојина.

Планом гајења шума ће се обухватити у целини:

- План обнављања и подизање нових шума,
- План расадничке производње (производња шумског семена и садног материјала),
- План неге шума.

7.4.1.1. План обнављања и подизања нових шума

На основу приказаног стања шума и констатованих главних проблема везаних за ову газдинску јединицу, приоритетни задатак у овом уређајном периоду ће бити обнављање зрелих и презрелих састојина, као и нега средњедобних састојина.

Знатно оштећене вештачки подигнуте састојине, без природног подмлатка, или могућности да се појави у задовољавајућем обиму, ће се санирати директном реконструкцијом. У састојинама где постоји природни подмладак, или могућност за његову појаву користиће се делимична реконструкција. Користећи постојећи подмладак и потенцијал плодносећих стабла ове састојине ће се обновити природним путем, уз евентуално комплетирање природног подмлатка, (више о овоме у глави 8.0. Смернице за спровођење планова газдовања).

На делу површине где ће девастиране састојине четинара бити уклоњене, извршиће се пошумљавање адекватном врстом.

На основу стања шума, циљева газдовања шумама и утврђених мера за остварење тих циљева, овом Основом планирано је следеће:

Табела бр.35 План обнављања и подизања нових шума

ГК	Комплетна припрема терен за пошумљавање		Обнављање багрема вегетативним путем		Вештачко пошумљавање садњом		Обнављање природним путем оплодним сечама		Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом		Укупно	
	Површ.	Радна Површ.	Површ	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.
	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха
10351411							1.4	1.4			1.4	1.4
10353411							0.35	0.35			0.35	0.35
10360411							6.32	6.32			6.32	6.32
10470421	4.03	2.4							4.03	2.0	8.06	4.44

ГК	Комплетна припрема терен за пошумљавање		Обнављање багрема вегетативним путем		Вештачко пошумљавање садњом		Обнављање природним путем оплодним сечама		Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом		Укупно	
	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.	Површ.	Радна Површ.
	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха
10475311	17.97	10.8							17.97	10.8	35.94	21.56
10477311	2.65	1.3									2.65	1.33
26482212	0.39	0.4			0.39	0.4			2.65	1.3	3.43	2.11
26482311	21.30	17.9			14.50	14.5			6.80	3.4	42.6	35.8
52351421							10.74	10.74			10.74	10.74
52360421							20.33	20.33			20.33	20.33
52361421							5.56	5.56			5.56	5.56
52475311	2.62	2.6			2.62	2.6					5.24	5.24
52482311	2.49	2.5			2.49	2.5					4.98	4.98
53351421							2.69	2.69			2.69	2.69
53360421							5.32	5.32			5.32	5.32
53475311	6.00	3.0							6.00	3.0	12	6
53482311	32.91	26.9			32.91	26.93					65.82	53.86
52326212			11.39	11.39							11.39	11.39
53326212			2.80	2.8							2.8	2.8
53329212			1.06	1.1							1.06	1.06
Укупно:	90.36	67.86	15.25	15.25	52.91	46.93	52.71	52.71	37.45	20.53	248.68	203.28

Анализом претходне табеле закључује се да је планом обнављања и подизања нових шума предвиђено следеће:

- Комплетна припрема терена за пошумљавање је планирана на радној површини од 67,86 ха,
- Обнављање багрема вегетативним путем планирано је на 15,25 ха,
- Вештачко пошумљавање садњом планирано је на површини од 46,93 ха,
- Обнављање оплодним сечама планирано је на површини на 52,71 ха,
- Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом на 20,53 ха.

Вештачко пошумљавање садњом планирано је на местима, чистом сечом уклоњених, вештачки подигнутих девастираних састојина четинара.

Детаљнија разрада начина на који ће се извести превођење ових површина пожељном виду вегетације налази се у 8. глави, Смернице за спровођење планова газдовања.

Обнављање оплодним сечама треба наставити на укупној површини од 52.71 ха. Како би се дошло до оправданог плана обнављања за ову газдинску јединицу сагледано је стање, пре свега, високих букових састојина за ову газдинску јединицу, али и шире, стање ових састојина на нивоу шумског подручја (детаљније у поглављу 7.4.3.1. План сече обнављања једнодобних шума).

7.4.1.2. План расадничке производње

За испуњење плана пошумљавања за газдинску јединицу „ Заглавак I” су предвиђене саднице китњака, дуглазије, смрче и црног бора. Саднице за испуњење, у овом случају плана пошумљавања, или плана попуњавања обезбедиће се из расадника „Селиште“, али и из алтернативних расадника који постоје у ЈП „Србијашуме“, уколико у расаднику „Селиште“ не постоји одговарајући садни материјал. Такође, се може искористити и постојећи подмладак из семенских састојина. За испуњење плана пошумљавања неопходно је произвести 198656 комада садница, од чега саднице китњака 60050 комада, саднице дуглазије 99113 комада, саднице смрче 5038 комада и саднице црног бора 34455 комада .

Табела бр.36 Семе и саднице предвиђене за радове на пошумљавању

Врста дрвећа	Попуњавање вестачких култура садњом	Вештачко пошумљавање садњом
	кг	ком
Китњак	60050	
Дуглазија	87300	11813
Смрча		5038
Црни бор		34455
Укупно	147350	51306

Треба имати у виду да коначна количина садница потребног за овај уређајни период зависи од самог стања и развоја обновљених површина, тако да може доћи до његовог смањења, или повећања, у зависности од појаве природног подмлатка на тим површинама, као и од успеха планираног пошумљавања и попуњавања (детаљније у смерницама 8.1.).

Опредељење да се у овом уређајном периоду предвиђени радови изврше садњом је последица стања самих површина предвиђених за рад, односно мере у којој су оне закоровљене.

Уколико у тренутку пошумљавања, или попуњавања не постоји одговарајућа количина, или врста садница на лагеру могуће је планирану врсту за пошумљавање заменити другом погодном врстом. Сходно чињеници да се за пошумљавање планирају површине на буковом-китњаковом станишту, алтернативне врсте за планирана пошумљавања на тим стаништима могу бити млеч, горски јавор, бели јасен, смрча, јела, црни бор и друге прилагођено конкретним станишним ситуацијама.

7.4.1.3. План неге шума

Овај план обухвата све радове на неги шума од момента подизања нове састојине па до зрелости за сечу.

Табела бр.37 План неге шума

ГК	Окопавање и прашење у културама		Сеча избојака и уклањање корова ручно		Чишћење у културама		Чишћење у младим природним састојинама		Осветљ. подмлатка		Прореди у вештачким састојинама		Прореди у изданачким састојинама		Прореди у високим састојинама		Санитарне сече		Укупно			
	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.		
	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха		
10196212													10.41	10.4			1.01	1.01	11.42	11.42		
10214212													25.92	25.92					25.92	25.92		
10214242													7.3	7.3					7.3	7.3		
10215212													61.61	61.61			2.83	2.8	64.44	64.44		
10307311													5.95	6					5.95	5.95		
10351411							1.4	1.4											1.4	1.4		
10360411													14.44	14.44			1.68	1.68	16.12	16.12		
10360421																	16.47	16.47	16.47	16.47		
10361411													0.75	0.8					0.75	0.75		
10361421																	3.66	3.7	3.66	3.66		
10383311					0.43	0.4													0.43	0.43		
10470421	4.03	4	4.03	4															8.06	8.06		
10475212												24.55	24.55						7.49	7.49	32.04	32.04
10475311	17.9 7	21.6	17.97	18								33.82	33.82						10.34	10.34	80.1	83.69
10476311												23.06	23.06						1.75	1.8	24.81	24.81
10477311	2.65	2.7	2.65	2.7								8.91	8.91								14.21	14.21
10478311												20.88	20.88						0.68	0.7	21.56	21.56
26482212	0.39	0.8																			0.39	0.78
26482311	21.3	35.8	21.69	21.69																	42.99	57.49

ГК	Окопавање и прашење у културама		Сеча избојака и уклањање корова ручно		Чишћење у културама		Чишћење у младим природним састојинама		Осветљ. подмлатка		Прореди у вештачким састојинама		Прореди у изданачким састојинама		Прореди у високим састојинама		Санитарне сече		Укупно	
	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.	Пов.	Рад. Пов.
	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха	ха
52351421									10.74	3.6									10.74	3.61
52360421							2.63	2.63	13.14	12.14									15.77	14.77
52361421									5.56	5.56			45.7	45.7					51.26	51.26
52475311	2.62	5.2	2.6	2.6							29.69	29.69					0.51	0.5	35.44	38.06
52476311											2.34	2.34							2.34	2.34
52482311	2.49	5	2.5	2.5															4.98	7.47
53306311													1.81	1.81					1.81	1.81
53307311													5.65	5.65					5.65	5.65
53351421									2.69	2.7					3.88	3.9			6.57	6.57
53360421							0.85	0.85					21.97	21.97					22.82	22.82
53361421													0.42	0.4					0.42	0.42
53470421											2.32	2.32							2.32	2.32
53475311	6	6	6	6							142.8	142.8					22.27	22.27	177.09	177.09
53476311											4.01	4.01							4.01	4.01
53482311	32.9	53.86	24.72	24.72															57.63	78.58
Укупно:	90.7	135.68	82.17	82.17	0.43	0.43	4.88	4.88	32.13	24	292.4	292.4	201.9	201.9	3.88	3.88	68.69	68.69	777.26	814.06

Планом неге шума у газдинској јединици „Заглавак I” планирани су следећи радови:

- Окопавање и прашење у културама (518) потребно је извршити на радној површини од 135.68 ха,
- Сеча избојака и уклањање корова ручно (513) потребно је извршити на радној површини од 82.17 ха,
- Чишћење у културама (527) планирано је на 0.43 ха,
- Чишћење у младим природним састојинама (526) планирано је на 4.88 ха,
- Осветљавање подмлатка (511) планирано је на 24.00 ха,
- Прореди у вештачким састојинама (532) је потребно извршити на 292.4 ха,
- Прореди у високим састојинама (534) је потребно извршити на 3.88 ха,
- Проредне сече у изданачким састојинама (533) су планиране на 204.90 ха,
- Санитарне сече (535) планиране на површини од 58.69 ха.

Укупан план неге шума у газдинској јединици „Заглавак I” износи 777.26 ха, односно 814.06 ха радне површине.

Окопавање и прашење је планирано као вид неге новоформираних младих култура, насталих садницама.

Проредне сече су у овом уређајном периоду планиране у састојинама у којима је била потребна ова мера.

Санитарне сече су планиране у састојинама са нешто већим оштећењима (11-25 % и више), где је узгојна компонента у другом плану, а превасходни задатак санирање насталих оштећења.

Сви радови су детаљније објашњени у 8. глави (Смернице за спровођење планова газдовања) и морају се детаљно планирати у извођачким плановима.

7.4.2. План заштите шума

Законом о шумама ("Сл. гласник РС", бр. 30/10) прописано је да су корисници шума дужни да предузму мере ради заштите од пожара и других елементарних непогода, инсекатских каламитета, биљних болести, штеточина и других штета. За овај уређајни период, у циљу превентивне заштите планирају се следеће мере:

- Праћење и заштита шума од пожара, посебно у критичним месецима (у току лета), постављање знакова забране ложења ватре и организовање у циљу благовременог интервенисања потребно је спровести на целој површини газдинске јединице;
- Чување шума од бесправног коришћења и злоупотребе потребно је спровести на целој површини газдинске јединице;
- Забрана пашарења где је започето природно обнављање (одсеци где је планирано обнављање у овом уређајном периоду могу се видети у табеларном делу ове Основе);
- Праћење евентуалне појаве сушења шума и градације штетних инсеката, те у складу појавом истих благовремено обавештавање специјалистичких служби ради постављања тачних дијагноза и одређивања мера за њихово сузбијање потребно је спровести на целој површини газдинске јединице;
- Потребно је успоставити заштитне шумске зоне дуж и око река и потока састављених од аутохтоних врста дрвећа, тако да у тим ситуацијама и на таквим местима са посебном пажњом треба спроводити планиране мере како би се на тим површинама обезбедио континуитет шумске вегетације. Мерама неге учинити постојеће састојине виталнијим како би постојаније могле да одговоре задатој функцији. Приликом обнове ових површина служити се продужавањем опходње (најмање за једну ширину добног разреда) уз вођење рачуна да састојине не пређу биолошку зрелост (додатно објашњено у Смерницама, поглавље 8.1.);
- Успостављање шумског реда након извршених сеча.

У овом уређајном периоду је овом Основом газдовања шумама планирано санирање састојина које су претрпеле штете од ледолома и пожара у ранијим периодима, а које нису саниране до овог тренутка (детаљније у поглављу 7.4.3. План коришћења шума).

С' обзиром да се знатан део површина газдинске јединице налази у оквиру Парка природе „Стара планина“ потребно је са нарочитом пажњом пратити стање састојина овог заштићеног добра. Уколико дође до неког већег погоршања стања састојина у оквиру газдинске јединице потребно је спровести адекватне шумарске мере, које нису могле бити планиране овом Основом, а уз сагласност Завода за заштиту природе и ресорног Министарства.

7.4.3. План коришћења шума

План коришћења за ову газдинску јединицу је подређен решавању главних планских циљева, а то је обнављање зрелих и презрелих састојина, нега средњедобних и дозревајућих шума, као и побољшање здравственог стања дела састојине.

7.4.3.1. План сеча обнављања једнодобних шума

Сама калкулација приноса (главни принос) се ослања на позитивна одређења утврђена методом умерено – састојинског газдовања прилагођеног општим и посебним карактеристикама овог комплекса шума.

Пре формирања коначног плана сеча формира се тзв. привремени план сеча, који служи као помоћно средство у методичном планирању сеча у једнодобним састојинама. Он се у овој газдинској јединици у целисти односи на **букове састојине** с'обзиром да оне чине гро шума ове газдинске јединице. У првој фази, везано за ову газдинску јединицу, су састојине подељене сходно површинском учешћу, као и по учешћу у укупној дрвној запремини на високе и изданачке букове састојине. У другој фази формирања привременог плана сеча, састојине се према зрелости за сечу групишу у три (четири) групе:

За високе букове састојине:

1. Одлучно зреле за сечу

- Зреле и презреле састојине (120 и више година) из чије старости произилази потреба што скоријег обнављања, као и састојине лошег здравственог стања, које немају више оправдања, да као такве заузимају животни простор,

2. Зреле за сечу

- Састојине које су достигле зрелост за сечу према одабраној опходњи (састојине старости 101-119 година),

3. Састојине на граници сечиве зрелости

- Састојине старости 81-100 година, које су по својој старости на прагу обнове,

(4). Састојине хитне за обнову због свог здравственог стања

- Састојине старости испод 81 године, које су због лошег здравственог стања хитне за санацију,

Привремени план сеча, није потребно израђивати за ову газдинску јединицу, имајући у виду невелику укупну површину под зрелим високим састојинама, као и продужетак опходње код већине изданачких састојина у фази разградње (у складу са њиховим општим стањем- квалитетне састојине на добром станишту), па је сходно томе, првобитан план сеча обнове, уједно и коначан.

Даље, одлучивајући које ће састојине ући по приоритету у план сеча разматрало се стање подмлатка (распрострањеност по површини, старост подмлатка и др), присуство оштећених стабала, склоп, обраст, па чак и закоровљеност и др.

У план сеча обнове су поред споменутих састојина ушле и састојине лошег здравственог стања, део девастираних састојина и престареле изданацке састојине.

Табела бр.38 План обнављања једнодобних састојина приказан по врстама сеча

ГАЗДИНСКА КЛАСА	ПЛАН СЕЧА ОБНАВЉАЊА - ЈЕДНОДОБНЕ ШУМЕ													
	П Р И Н О С													
	I полураздобље				II полураздобље				Укупно					
површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	Интензитет по V	Интензитет по Iv	
ЧИСТА СЕЧА														
26482212	14.89	2430.29	405.76	2836.05				14.89	2430.29	405.76	2836.05	116.70	69.89	
52326212	11.39	1104.4	135.64	1230.02				11.39	1104.4	135.64	1230.02	111.37	90.68	
52475311					2.62	314.7	124.3	439.0	2.62	314.71	124.27	438.98	139.49	35.32
52482311	2.49	59.8	1.7	61.4				2.49	59.8	1.7	61.4	102.78	370.00	
53326212					2.80	119.3	51.5	170.8	2.80	119.3	51.5	170.8	143.21	33.14
53329212	1.06	42.4	1.1	43.5				1.06	42.4	1.06	43.46	102.50	410.00	
53482311	32.91	4483.87	732.80	5207.92				32.91	4483.87	732.8	5207.92	116.15	71.07	
Укупно	62.74	8120.72	1276.92	9378.87	5.42	433.99	175.81	609.8	68.16	8554.71	1452.73	9988.67	116.76	68.76
ОПЛОДНА СЕЧА														
П Р И Н О С														
I полураздобље				II полураздобље				Укупно						
површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	Интензитет по V	Интензитет по Iv	
ПРИПРЕМНИ И ОПЛОДНИ СЕК														
52360421				4.56	923.2	142.0	426.1	4.56	923.2	142.0	426.1	46.2	30.0	
10353411	0.35	66.3	3.4	30.0				0.35	66.3	3.4	30.0	45.2	88.9	
10360411	6.32	1062.0	63.2	445.4				6.32	1062.0	63.2	445.4	41.9	70.5	
Укупно	6.67	1128.3	66.6	475.4	4.56	923.2	142.0	426.1	11.23	2051.5	208.6	901.5	43.9	43.2
НАКНАДНИ СЕК														
52351421	10.19	3699.6	168.9	1836.7				10.19	3699.6	168.9	1836.7	49.6	108.7	
52360421	0.72	179.0	8.8	146.5	0.72	191.0	27.7	93.3	1.44	370.0	36.5	239.8	64.8	65.7
52351421	0.00	0.0	0.0	0.0	0.55	214.9	29.2	99.6	0.55	214.9	29.2	99.6	46.4	34.1

ГАЗДИНСКА КЛАСА	ПЛАН СЕЧА ОБНАВЉАЊА - ЈЕДНОДОБНЕ ШУМЕ														
	П Р И Н О С														
	I полураздобље				II полураздобље				Укупно						
	површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	површина радова ха	запремина м3	прираст м3	принос м3	Интензитет по V	Интензитет по Iv	
53351421	2.69	1157.0	43.3	453.5					2.69	1157.0	43.3	453.5	39.2	104.7	
53360421	5.32	1071.1	69.2	956.1					5.32	1071.1	69.2	956.1	89.3	138.1	
Укупно	18.92	6106.7	290.3	3392.8	1.27	405.83	56.87	192.89	20.19	6512.5	347.1	3585.7	55.1	103.3	
ОПЛОДНИ И ЗАВРШНИ СЕК															
52361421	4.26	869	47	916	1.30	213.3	38.5	251.7	5.56	1082.7	85.0	1167.7	107.9	137.3	
52360421	11.70	2298	115	2410					11.7	2298.3	114.9	2409.7	104.8	209.7	
Укупно	15.96	3168	161	3326	1.30	213.3	38.5	251.7	17.26	3381.0	200.0	3577.4	105.8	178.9	
ЗАВРШНИ СЕК															
52360421	2.63	318.0	12.0	330.0					2.63	318.0	12.0	330.0	103.8	275.4	
10351411	1.40	243.2	12.2	255.4					1.40	243.2	12.2	255.4	105.0	210.0	
Укупно	4.03	561.2	24.1	585.3					4.03	561.2	24.1	585.3	104.3	242.5	
Укупно опл. сече	45.58	10963.9	542.5	7779.2	7.13	1542.3	237.4	870.7	52.71	12506.3	779.8	8649.9	69.2	110.9	
Укупно ГЈ	108.32	19084.7	1819.4	17158.1	12.55	1976.3	413.2	1480.5	120.87	21061.0	2232.5	18638.6	185.9	179.7	

РЕКАПИТУЛАЦИЈА ПО ВРСТАМА ДРВЕЋА									
Врста дрвећа	ПРИНОС								
	I полураздобље			II полураздобље			Укупно		
	запремина м3	прираст м3	принос м3	запремина м3	прираст м3	принос м3	запремина м3	прираст м3	принос м3
Буква	10348.0	501.7	7342.3	1451.7	217.3	768.7	11799.7	719.0	8111.0
Црни бор	6715.4	1119.8	7832.2	287.1	119.4	406.5	7002.5	1239.2	8238.7
Багрем	854.6	109.9	964.4	88.5	41.7	130.2	943.1	151.5	1094.6
Граб	402.3	23.9	334.6	76.5	17.4	92.6	478.8	41.3	427.3
Бели бор	220.8	27.9	239.9				220.8	27.9	239.9
Грабић	164.7	16.5	181.1	0.7	0.2	0.9	165.3	16.7	182.0
Млеч	81.3	5.0	76.1	1.4	0.4	1.9	82.7	5.5	78.0
Клен	64.5	3.9	49.0	19.6	6.6	24.5	84.1	10.5	73.5
Црни јасен	63.3	2.7	63.0	13.5	3.7	17.2	76.8	6.4	80.2
ОТЛ	43.0	3.2	26.8	1.3	0.4	1.8	44.3	3.6	28.6
Китњак	42.5	1.6	31.6	5.5	1.1	6.6	47.9	2.7	38.1
Јавор	27.8	1.1		0.2	0.1	0.3	28.0	1.2	0.3
Ср. липа	16.4	0.5	16.9				16.4	0.5	16.9
Трешња	11.6						11.6		
Сладун	10.2	0.7		25.3	4.2	29.5	35.5	4.9	29.5
М. Леска	9.1	0.9					9.1	0.9	
Брекиња	7.5		0.2				7.5		0.2
Јасика	1.9	0.2					1.9	0.2	
УКУПНО	19084.7	1819.4	17158.1	1976.3	413.2	1480.5	21061.0	2232.5	18638.6

У овом уређајном периоду планирана је чиста сеча на укупној површини од 68,16 ха и то у циљу реконструкције девастираних састојина вештачки подигнутих четинара. Детаљније о свему овоме објашњење у 8. глави.

Оплодне сече кратког периода за обнављање су планиране на 52,71 ха и то, припремно оплодни сек на 11,23 ха, накнадни сек на 20,19 ха, оплодно завршни сек на 17,26 ха, и завршни сек на 4,03 ха.

Планом сеча обнављања, у овом уређајном периоду, предвиђен је принос од 11658,3 м³.

Спровођењем завршног сека, као и чистих сеча добијамо 72,19 ха младих састојина.

У овој газдинској јединици највећу заступљеност у процесу обнављања имају изданацке састојине букве и вештачки подигнути црни бор и девастирани вештачки четинари. У план сеча обнове ушле су одлучно зреле састојине, али и зреле и дозревајуће састојине ако су знатније оштећене, или се у тим састојинама јавио пожељни подмладак на већој површини. У делу зрелих и дозревајућих састојина које су својим стањем већ ушле у процес обнове, или су на прагу истог, пролонгиране су сече за наредне уређајне периоде, како би план у овом уређајном периоду био реалан, а трајност приноса и прихода обезбеђена.

Из свега изложеног се може констатовати знатна површина састојина у процесу обнове код изданацких букових састојина и вештачки подигнутих састојина црног бора као и вештачких девастираних састојина, што представља главни проблем на нивоу ове газдинске јединице. Све планиране сече имају за циљ поправку стања састојина и успостављање нормалнијег размера добних разреда главних газдинских класа на нивоу газдинске јединице, али и шумског подручја (шумског газдинства).

7.4.3.2. План проредних сеча шума

Претходни принос је у овом уређајном периоду заступљен пре свега кроз сече неге и санитарне сече. Специфичност и један од главних проблема када је ова газдинска јединица у питању је велико присуство вештачки подигнутих састојина четинара као и изданацких састојина у оптималној и фази разградње. Имајући у виду квалитет оваквих састојина, као и квалитет земљишта на коме се налазе, одређено је, овом Основом, продужавање опходње на 100 година код изданацких састојина. Као резултат овога, произлази да ће претходни принос, односно нега таквих састојина, бити главна оријентација у овом уређајном периоду. Санитарне сече су планиране у састојинама у којима је узгојна компонента у другом плану, а превасходни задатак санирање оштећења.

Табела бр.39 План проредних (санитарних) сеча

Газдинска класа	Површина ха	Запремина м ³ /ха	Прираст м ³ /ха	Сеча (м ³)		Интезитет прореде	Интезитет по IV
				/ ха	Укупно		
10-Узгојно санитарне сече							
10196212	1.01	168.1	4.8	36.6	36.9	21.7	76.3
10215212	2.83	131.8	5.1	48	135.8	36.4	94.1
10360411	1.68	212.7	5.2	45.6	76.6	21.4	87.7
10360421	16.47	188.2	4.6	42.5	699.9	22.6	92.4
10361421	3.66	165.3	5	20	73.2	12.1	40.0
10475212	7.49	201.4	12.8	36.8	275.5	18.3	28.8
10475311	10.34	281.2	17.8	81.1	839	28.9	45.6

Газдинска класа	Површина	Запремина	Прираст	Сеча (м ³)		Интензитет прореде	Интензитет по Iv
	ха	м ³ /ха	м ³ /ха	/ ха	Укупно		
10476311	1.75	246.3	14.1	37	64.8	15	26.2
10478311	0.68	112	6.7	10	6.8	8.9	14.9
52475311	0.51	380.3	27.1	56	28.6	14.7	20.7
53475311	22.27	292.8	21.2	53.7	1195.1	18.3	25.3
Укупно 10:	68.69	236.5	13.4	50.0	3432.1	19.6	37.4
25-Селективна прореда							
10196212	10.41	205.7	6.4	31	322.7	15.1	48.4
10214212	25.92	207.8	7.5	28.7	742.8	13.8	38.3
10214242	7.3	178.3	7	27	197.1	15.1	38.6
10215212	61.61	202.9	7.7	24.9	1536.4	12.3	32.3
10307311	5.95	118.3	4	15	89.3	12.7	37.5
10360411	4.42	238.1	5.8	47	207.7	19.7	81.0
10360421	10.02	192.1	5.1	27.9	279.9	14.5	54.7
10361411	0.75	159.2	4.9	25	18.8	15.7	51.0
10475212	24.55	351	19.2	51.6	1265.6	14.7	26.9
10475311	33.69	275.3	19.2	36.6	1233.2	13.3	19.1
10476311	23.06	236.5	16.4	34.6	797.9	14.6	21.1
10477311	8.91	262.6	15.4	36.5	325	13.9	23.7
10478311	20.88	329.2	18.2	35	730.8	10.6	19.2
52360421	36.64	368.6	7.2	74.2	2719.2	20.1	103.1
52361421	9.06	193	4.9	28.2	255.8	14.6	57.6
52475311	29.69	297.3	16	61.8	1834.2	20.8	38.6
52476311	2.34	260.7	17.7	39.9	93.4	15.3	22.5
53306311	1.81	108.2	3.7	16	29	14.8	43.2
53307311	5.65	164.1	5.3	25	141.4	15.3	47.2
53351421	3.88	291.7	6.3	58	225	19.9	92.1
53360421	21.97	263.8	6.5	45.7	1004.4	17.3	70.3
53361421	0.42	173.5	6.4	20	8.4	16.5	31.3
53470421	2.32	259.5	10.4	40.6	94.2	14.3	39.0
53475311	142.82	298.6	16.5	49.2	7031.6	15.5	29.8
53476311	4.01	286.8	18.5	41	164.4	15.1	22.2
Укупно 25:	498.07	270.8	12.8	42.9	21348.1	15.8	33.4
УКУПНО ГЈ	566.8	266.7	12.9	43.7	24780.3	16.4	33.9

Као што се може видети из наведене табеле планом проредних и санитарних, сеча у овом уређајном периоду планирано је 24780,3 м³, што представља 57,1 % укупног планираног етата. Одабрани интензитет сеча у пуној мери зависи од сваке конкретне састојине тако да је просечни интензитет прореда за целу газдинску јединицу 15,1 % по запремини, односно 33,9 % у односу на запремински прираст.

Табела бр.40 Укупан принос

Газдинска класа	Стање шума					Главни принос	Проре. и сани. принос	Укупан принос	Интезитет сече	
	Површ.	Запремина		Запремински прираст					Запр.	При- раст
		ха	м ³	м ³ /ха	м ³					
10196212	39.11	5718.5	146.21	165.3	4.2		359.6	359.6	6.3	21.8
10214212	81.34	10448.4	128.45	394.1	4.8		742.8	742.8	7.1	18.8
10214242	15.33	2381.3	155.34	89.8	5.9		197.1	197.1	8.3	21.9
10215212	151.46	24259.0	160.17	900.0	5.9		1672.2	1672.2	6.9	18.6
10307311	123.23	13948.2	113.19	464.7	3.8		89.3	89.3	0.6	1.9
10351411	1.61	307.0	190.68	6.2	3.9	255.4		255.4	83.2	408.6
10353411	2.72	402.0	147.81	9.6	3.5	30.0		30.0	7.4	31.4
10360411	27.80	4752.8	170.96	113.3	4.1	445.4	284.3	729.7	15.4	64.4
10360421	39.54	6943.9	175.62	179.7	4.5		979.8	979.8	14.1	54.5
10361411	40.03	5358.6	133.86	165.2	4.1		18.8	18.8	0.3	1.1
10361421	45.92	7426.2	161.72	210.1	4.6		73.2	73.2	1.0	3.5
10475212	65.03	16863.2	259.31	997.7	15.3		1541.1	1541.1	9.1	15.4
10475311	99.09	18690.4	188.62	1260.9	12.7		2072.2	2072.2	11.1	16.4
10476311	34.52	7155.3	207.28	476.9	13.8		862.6	862.6	12.1	18.1
10477311	15.42	2685.0	174.12	157.4	10.2		325.0	325.0	12.1	20.7
10478311	25.26	7706.9	305.10	422.2	16.7		737.6	737.6	9.6	17.5
НЦ 10	807.41	135046.7	2818.5	6013.1	118.2	730.8	9955.5	10686.3	7.9	17.8
26482212	10.04	356.5	35.51	5.3	0.5	22.5		22.5	6.3	42.8
26482311	31.60	2711.5	85.81	165.5	5.2	2813.6		2813.6	103.8	170.0
НЦ 26	41.64	3068.0	121.3	170.8	5.8	2836.0		2836.0	92.4	166.1
52326212	18.75	1979.7	105.58	95.8	5.1	1230.0		1230.0	62.1	128.4
52351421	10.74	3914.5	364.48	71.4	6.7	1936.3		1936.3	49.5	271.0
52360421	128.77	28847.5	224.02	626.5	4.9	3405.6	2719.2	6124.7	21.2	97.8
52361421	120.47	11991.2	99.54	354.5	2.9	1167.7	255.8	1423.5	11.9	40.2
52475311	64.54	14992.6	232.30	830.2	12.9	439.0	1862.7	2301.7	15.4	27.7
52476311	6.79	1140.1	167.91	77.5	11.4		93.4	93.4	8.2	12.0
52482311	12.98	231.9	17.87	2.4	0.2	61.4		61.4	26.5	252.9
НЦ 52	363.04	63097.5	1211.7	2058.3	44.0	8240.0	4931.1	13171.0	20.9	64.0
53306311	19.29	1741.9	90.30	62.5	3.2		29.0	29.0	1.7	4.6
53307311	11.81	1933.9	163.75	61.4	5.2		141.4	141.4	7.3	23.0
53326212	37.36	255.2	6.83	12.2	0.3	170.8		170.8	66.9	139.6
53329212	2.92	43.7	14.97	0.4	0.2	43.5		43.5	99.5	988.6
53351421	28.18	8082.9	286.83	148.8	5.3	453.5	225.0	678.6	8.4	45.6
53360421	86.37	14599.9	169.04	390.9	4.5	956.1	1004.4	1960.5	13.4	50.2
53361421	26.22	2946.9	112.39	80.4	3.1		8.4	8.4	0.3	1.0
53470421	4.36	1057.7	242.59	44.3	10.2		94.2	94.2	8.9	21.2
53475311	241.46	63631.2	263.53	3550.4	14.7		8226.8	8226.8	12.9	23.2
53476311	17.52	2342.8	133.72	132.1	7.5		164.4	164.4	7.0	12.4
53482311	157.56	7411.3	47.04	327.9	2.1	5207.9	0.0	5207.9	70.3	158.8

Газдинска класа	Стање шума					Главни принос м ³	Проре. и сани. принос м ³	Укупан принос м ³	Интезитет сече	
	Површ. ха	Запремина		Запремински прираст					Запр. %	Прираст %
		м ³	м ³ /ха	м ³	м ³ /ха					
НЦ 53	633.05	104047.4	1531.0	4811.4	56.3	6831.8	9893.7	16725.5	16.1	34.8
УКУПНО ГЈ:	1845.14	305259.7	5682.5	13053.6	224.2	18638.6	24780.3	43418.9	14.2	33.3

Укупан принос који ће се остварити од сеча шума за 10 година износи 43418,9 м³.

Главни принос (сече обнављања) планиране су у износу од 18638,6 м³ (42,9 %), а претходни принос (прореде и санитарне сече) у износу од 24780,3 м³ (57,1 %).

Укупан интензитет сече од 14,2 % удела у укупној запремини и 33,3 % удела у запреминском прирасту, представља реалан план, изводљив у предстојећем уређајном периоду.

7.4.3.4. План коришћења осталих шумских производа

Коришћењу осталих шумских производа (шумски плодови, лековито биље, печурке и др.) у наредном периоду мора се посветити далеко више пажње у смислу сакупљања и откупа истих. Полазећи од тога да се биодиверзитет и биолошки ресурси штите и користе на начин који омогућава њихов опстанак, разноврсност, обнављање и унапређивање, Влада Републике Србије донела је Уредбу о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне (Сл. Гл. РС. Бр. 31/2005). Сакупљање, коришћење и промет заштићених врста ставља се под контролу ради обезбеђивања њиховог одрживог коришћења спречавањем сакупљања тих врста из природних станишта у количинама и на начин којим би се угрозио њихов опстанак у будућности, структура и стабилност животних заједница. С тим у вези, евентуално организовање сакупљања и откупа осталих шумских производа мора бити у складу са постојећом законском регулативом у циљу спречавања прекомерног коришћења ових шумских производа.

Од јестивих гљива које се јављају у условима ове газдинске јединице треба издвојити вргањ (*Boletus* sp.), буковаче (*Pleurotus ostreatus*), лисичаре (*Cantharellus cibarius*) и сунчанице (*Macrolepiota procera*). Процењени приближни принос јестивих гљива (према Н. Бојацићу) за површине за које се претпоставља да су природна станишта поменутих врста гљива газдинске јединице „Заглавак I“, износи 50822,8 кг на годишњем нивоу (28,6 кг/ха x 3698,02 ха = 105763,4 кг). Сходно процењеној количини јестивих врста гљива на подручју газдинске јединице „Заглавак I“, претпоставка је да се уз поштовање свих законских обавеза и норми, са ове површине може искористити петина укупног процењеног приноса (96728, кг/год x 1/3 = 29018,4 кг/год), што за десет година износи 29018,4 кг (29018,4 кг/год x 10 год = 290180 кг).

На овом простору, условљено станишним приликама, јављају се купина (*Rubus hirtus*) и дивља малина (*Rubus idaeus*). Од лековитог биља које расте на овом подручју издваја се хајдучка трава (*Achillea millefolium*), мајчина душица (*Thymus* sp.), камилица (*Matricaria chamomilla*), кантарион (*Hypericum perforatum*) и др. Такође, је могуће сакупити знатне количине плодова глога и шипурка, а интересовање влада и за цветом зове. Процену количина ових недрвних производа немогуће је прецизније дати, јер не постоји никакав основ за то, с обзиром да се откуп ових производа са простора газдинске јединице „Заглавак I“ није вршио.

Овде се предлаже да се планиране количине искажу у годишњим плановима.

Такође, је потребно водити рачуна да се не сакупљају и користе врсте заштићене као природне реткости.

Остали производи шуме (шумски плодови, лековито биље), као и остали производни потенцијали повшина које су дате на газдовање „Србијашуме“ (пашњаци, каменоломи), део су концепта комплексног коришћења шума, а њихово коришћење и унапређење представља логичку компоненту комплексног газдовања потенцијалима шума, а нарочито као део концепта производње хране у брдско - планинском подручју, заустављање депопулације ових подручја, са свим повољним последицама које би се тиме постигле.

Паша

Питање паше је регулисано Законом о шумама. По том закону онај ко газдује шумама дужан је да одређује место и прописује услове за пашу, врсту и број грла као и надокнаду за пашу водећи рачуна о постављеним циљевима газдовања.

У условима ове газдинске јединице паша је забрањена у шумама у којима је у току природно и вештачко обнављање.

У претходном периоду није остварен приход од пашарења, нити је вршена евиденција броја и врсте стоке на подручју гј „Заглавак I“, тако да не постоје подаци који би могли бити коришћени у калкулацији прихода од пашарења.

7.4.4. План унапређивања стања ловне дивљачи

С' обзиром да се газдинска јединица „Заглавак I“ целом својом површином налази у оквиру два ловишта „Тресисаба“, „Клисура“ и „Стара планина I“, тако је и план унапређивања стања ловне дивљачи везан за ова ловишта. Имајући у виду природне услове, врсте дивљачи које се налазе на овом простору, као и могућности организовања ловног туризма посебни циљеви газдовања у овим ловиштима су:

- постизање броја јединки главних врста дивљачи до економског капацитета;
- постизање одговарајуће полне и старосне структуре главних врста дивљачи;
- постизање високе трофејне вредности гајених врста дивљачи;

Сходно зацртаним циљевима газдовања у овим ловиштима предвиђене су и адекватне мере за спровођење циљева у дело:

- прихрана дивљачи;
- побољшање услова станишта у ловишту;
- стална контрола и одржавање броја предатора у ловишту;
- одстрел.

Према ловно – продуктивним површинама и бонитетима за гајене врсте дивљачи утврђује се економски капацитет за поједина ловишта. У следећој табели су дати бонитети за поједина ловишта, као и ловно продуктивне површине:

Табела бр.41 Капацитет ловишта „Стара планина I“

Ред. бр.	Врста дивљачи	Ловно-продукт. површина (ха)	Бонитет ловишта
Ловиште „Стара планина I“			
1.	Европски јелен – <i>Cervus elaphus L.</i>	2000	III

Ред. бр.	Врста дивљачи	Ловно-продукт. површина (ха)	Бонитет ловишта
2.	Срна – <i>Capreolus capreolus L.</i>	2000	III
3.	Дивља свиња – <i>Sus scrofa L.</i>	2000	II

Табела бр.42 Капацитет ловишта „Тресибаба“

Ред. бр.	Врста дивљачи	Ловно-продукт. површина (ха)	Бонитет ловишта
Ловиште „Тресибаба“			
1.	Јелен европски– <i>Cervus elaphus L.</i>	6 000	IV
2.	Срна – <i>Capreolus capreolus L.</i>	40 000	III
3.	Дивља свиња – <i>Sus scrofa L.</i>	20 000	I
4.	Зеца - <i>Lepus europeus Pall</i>	50 000	III
5.	Фазан– <i>Phasianus colchicus L.</i>	10 000	IV
6.	Пољска јаребица - <i>Perdix perdix L.</i>	20 000	III
7.	Јаребица камењ. – <i>Alectoris graeca M.</i>	4 000	IV

Табела бр.43 Капацитет ловишта „Клисура“

Ред. бр.	Врста дивљачи	Ловно-продукт. површина (ха)	Бонитет ловишта
Ловиште „Клисура“			
1.	Јелен европски– <i>Cervus elaphus L.</i>	2 000	II
2.	Срна – <i>Capreolus capreolus L.</i>	12 000	III
3.	Дивља свиња – <i>Sus scrofa L.</i>	10 000	II
4.	Зеца - <i>Lepus europeus Pall</i>	12 000	III
5.	Фазан– <i>Phasianus colchicus L.</i>	3 000	II
6.	Пољска јаребица - <i>Perdix perdix L.</i>	4 000	III

Дивљач у шуми налази мир, заклон и природну храну. Приликом планирања радова у шуми у интересу је ловства да се предходно изврши анализа промена које ће у састојини настати након извршења тих радова, нарочито сеча, као и то колико ће ти радови проузроковати промену животних услова битних за живот и даљу репродукцију појединих врста дивљачи.

Детаљни план ловног газдовања је разрађен у ловним основама, а за сваку ловну годину је обавезна израда годишњих планова.

7.4.5. План изградње шумских саобраћајница и других објеката у шуми

У овом уређајном периоду, с' обзиром на постојећу отвореност ове газдинке јединице, планира се одржавање постојеће путне мреже.

Одржавање постојећих путних праваца планира се на свим осталим путним правцима ове газдинске јединице, односно на путевима који нису обухваћени планом реконструкције и планом новоградње путева.

Табела бр.44 Пuteви за одржавање

Ред. бр.	Назив пута	Категорија путева						За одржавање (м)
		Пут са коловоз. конструкцијом (м)		Пут без коловоз. конструкције (м)		Свега (м)		
		Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ	Кроз ГЈ	Ван ГЈ	
1.	Ошљане - Иванска река				3.544		3.544	3.544
2.	Петруша - Смиловица			5.679	4.454	5.679	4.454	10.133
3.	Алдинац- Витоњина			0.988	0.904	0.988	0.904	1.892
4.	пут кроз 95 и 97			1.057	0.207	1.057	0.207	1.264
УКУПНО				7.724	9.109	7.724	9.109	16.833

Изградња нових путних праваца и реконструкција постојећих путних праваца није планирана овом основом

За извршење свих радова на одржавању саобраћајница планирају се радници у режији. Детаљније о путевима у Програму отварања шума.

7.4.6. План заштите природних добара

Простор на коме се распростире газдинска јединица обухвата део Еколошки значајног подручја Републике Србије, односно јединствене Еколошке мреже, која дефинисана Законом о заштити природе (Сл.гласник РС бр.36/2009, 88/2010 и 91/2010) и Уредбом о еколошкој мрежи (Сл.гласник РС бр.102/2010), а представља скуп функционално повезаних, или просторно блиских еколошки значајних подручја коју чини међународно препозната подручја: Емералд мрежа, европска еколошка мрежа за очување дивље флоре и фауне и њихових природних станишта – Ђердап.

Шумско газдинство „Тимочке шуме“ поседује сертификат СГС - ФМ/ЦОЦ - 009244, тако да је ова Основа газдовања шумама израђена у складу и са тим. Наведене су вредне и заштићене врсте флоре и фауне у поглављу 5.14, као и друга литература где се могу наћи прецизнији подаци.

На крају треба рећи да су све планиране активности на простору газдинске јединице у складу са Условима заштите прописаних од стране Завода за заштиту природе Србије.

На подручју Парка природе „Стара планина“, а у оквиру постојећих режима заштите, прописују се следеће забране:

1. На површинама на којима је утврђен режим заштите III степена:

- изградња индустријских објеката, складишта индустријске и друге робе, великих објеката за узгој стоке и живине и других објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме или изгледом, прекомерном буком или на други начин могу нарушити природне и остале вредности заштићеног подручја, посебно лепоту предела, тресетишта, ретке и значајне врсте биљака и животиња и њихових станишта;

- изградња и реконструкција стамбених, економских и помоћних објеката пољопривредних домаћинства, викендица и привремених објеката изван грађевинских реона и грађевинског земљишта утврђених и проглашених у складу са законом, а до доношења одговарајућих

урбанистичких планова, изградња објеката пољопривредних домаћинстава може се вршити само у оквиру постојећих грађевинских парцела;

- експлоатација минералних сировина која није у складу са прописаним мерама заштите животне средине, природних вредности и културних добара;
- експлоатација тресета и други облици оштећивања и уништавања станишних условаи живог света тресетишта;
- узнемировање и уништавање птица, оштећивање и уништавање њихових гнезда, јаја и младунаца, присвајање и уништавање других дивљих врста животиња које су заштићене као природне реткости или су заштићене на други начин у складу са законом;
- одстрел дивљачи на утврђеним и обележеним стаништима и местима прихране птица и других животиња које су заштићене као природне реткости или заштићене на други начин у складу са законом;
- брање, оштећивање и уништавање биљака које су заштићене као природне реткости или су заштићене на други начин у складу са законом;
- крчење и чиста сеча шуме, осим када се ради о планској промени врсте дрвећа и узгојних облика шуме на малим површинама, изградњи шумских комуникација и објеката и планом утврђеној намени изградње и уређења простора у складу са законом;
- сеча, уништавање и оштећивање репрезентативних стабала дрвећа и примерака заштићених, ретких и у другом погледу значајних врста дрвећа и жбуња;
- садња, засејавање и насељавање дивљих врста биљака и животиња страних за изворни биљни и животињски свет источне Србије, осим планског и ограниченог уношења ловне дивљачи, пошумљавања и садње биљака на малим површинама и у строго контролисаним условима ради пејзажног уређења, заштите од водне ерозије и рекултивације деградираних површина;
- мелиорација пашњака и природних ливада, орање обрадивог земљишта и обављање других радњи на местима и на начин који могу изазвати процесе водне ерозије и неповољне промене изгледа предела;
- одлагање комуналног, индустријског и грађевинског отпада, амбалаже, расходованих моторних возила, других машина и апарата, осим комуналног и пољопривредног отпада пореклом са заштићеног подручја, који може да се одлаже на местима која су за то одређена и обележена;
- руковање хемијским материјама и нафтним дериватима у количинама и на начин који могу проузроковати загађивање земљишта и вода и изазвати тровање и друге неповољне последице по биљни и животињски свет;
- нерегулисано испуштање отпадних вода домаћинстава, привредних и других објеката, односно испуштање противно прописима из области водопривреде;
- складиштење стајског ђубрива на начин који нарушава животну средину, лепоту природних предела, насељених места и околине непокретних културних добара;
- разградња и други видови оштећивања и уништавања објеката који по својим архитектонско - грађевинским одликама, времену настанка и намени представљају репрезентативне примере народног градитељства или заштићена културна добра;
- запуштање и закоровљавање обрадивог пољопривредног земљишта, путева, водотока и места за рекреацију, народне светковине и друге скупове, као и земљишта у путном и водном појасу и у окружењу културних добара, историјских споменика и јавних чесми;

2. На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена:

На површинама на којима је утврђен режим заштите II степена, осим забрана које су установљене на површини под режимом заштите трећег степена, забрањује се:

- изградња, осим изградње објеката, уређења и опремања простора за потребе алпског и нордијског скијалишта, рекреације, очувања и приказивања вредности заштићеног подручја, грађења и реконструкције објеката саобраћајне и техничке инфраструктуре, стамбених и економских објеката пољопривредних домаћинстава у оквиру постојећих грађевинских парцела, реконструкције, доградње и одржавања електропривредних, водопривредних и шумарских објеката, непокретних културних добара, спомен обележја и јавних чесми;

- каптирање извора ради одвођења воде за водоснабдевање које није предвиђено одговарајућим планом односно програмом донетим у складу са законом;

- експлоатација минералних сировина и коришћење материјала из корита и са обала водотока, осим започетих радова на истраживању и експлоатацији минералних сировина за које су прибављена одобрења у складу са законом и привременог, просторно и количински ограниченог коришћења камена и дробине за потребе изградње и реконструкције објеката и уређења простора на подручју парка природе;

- преграђивање и регулација корита водотока;

- лов, осим планских активности на заштити и гајењу дивљачи;

- рибарство, осим планског порибљавања и излова у научно-истраживачке сврхе,

- ложење ватре, камповање, брање или сакупљање гљива, шумских плодова, биљака и животиња на земљишту у приватној својини лицима која нису власници или законити корисници тог земљишта, као и на земљишту у јавној и задружној својини лицима која за то немају одговарајуће одобрење.

У оквиру прописаних степена заштите потребно је обезбедити заштиту и праћење стања ретких биљака и животиња; очување популација заштићених врста; примену мера у газдовању шумама којима се осигурава побољшање стања шумских екосистема, очување репрезентативних шумских састојина и флористичке и фаунистичке разноврсности уз реинтродукцију врста за које подручје Старе планине представља аутохтоно станиште; научна истраживања; активности образовања; уређење, опремање и коришћење простора за туристичко- рекреативне активности; очување реткости и предеоног лика заштићеног природног добра; коришћење пољопривредног земљишта на устаљени традиционални начин; обнављање сезонских сточарских станишта и воденица у традиционалном архитектонско- грађевинском стилу и обнављање и одржавање пољских и шумских путева.

7.4.7. План уређивања шума

Ова Основа за газдовање шумама важи од 01.01.2022 до 31.12.2031. године. За израду нове основе треба почети са прикупљањем теренских података у лето 2030. године, како би се њеном изградом у пролеће 2031. године обезбедио континуитет планирања.

7.4.8. Очекивани ефекти газдовања шумама

Сви планови газдовања урађени су са циљем да се унапреди садашње стање, тј. постигну краткорочни циљеви газдовања који су у функцији постизања дугорочног општег циља, а то је оптимално стање шума на датом станишту, односно обезбеђење функционалне трајности.

На бази садашњег стања шума и шумског земљишта, а под претпоставком да се планирани радови реализују до краја уређајног периода, очекујемо следеће стање шума:

1. Извођењем завршног сека опходне сече у једнодобним шумама и реконструкцијом дела састојина неодговарајућег стања на крају уређајног периода добијамо 72,19 ха младих састојина, поправљамо старосну структуру и размер добних разреда.

2. Обнављањем зрелих и презрелих састојина ће се поправити размер добних разреда, а то ће посредно утицати и на стање састојина по очуваности.
3. Извођењем проредних сеча, као и класичних санитарних сеча у оштећеним састојинама, на површини од 566,90 ха обезбеђујемо већу биолошку стабилност тих састојина.
4. Извођењем мера неге шума: окопавање и прашење у културама (135,68 ха), осветљавање подмлатка (24,00 ха), сечом избојака и уклањању корова ручно (82,17 ха), чишћењем у културама односно младим природним састојинама на 0,43 односно 4,88 ха, као и проредним и санитарним сечама обезбеђујемо правилан развој и биолошку стабилност младих састојина.
5. Реализацијом планираних сеча (главних и претходних) од 43418,9 м³, на крају уређајног периода очекујемо дубећу запремину од 433785,6 м³, односно увећање запремине за 94491,1 м³ или за 27,8 % у односу на садашњу запремину.
6. Одржавањем постојећих путних праваца шуме ове газдинске јединице биће доступније за будуће газдовање,
7. Рационалним газдовањем ловном дивљачи очекује се постизање оптималне бројности дивљачи на овом подручју.
8. Коришћењем осталих шумских производа са простора ове газдинске јединице повећаће се укупни приходи.
9. Спровођење редовних (превентивних) и репресивних (у случају појаве штетних утицаја) мера заштите шума на подручју газдинске јединице „Заглавак I“ очекује се побољшање тренутног здравственог стања састојина.

8.0. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНОВА ГАЗДОВАЊА

8.1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ШУМСКО-УЗГОЈНИХ РАДОВА

Планови газдовања шумама, утврђени Основом газдовања шумама, детаљно се разрађују извођачким планом газдовања шумама по принципу из великог у мало, којом приликом се усклађује и технологија по фазама радова на гајењу и коришћењу шума.

У овом уређајном периоду у овој газдинској јединици пошумљавања су планирана садњом садница, док се при завршним сековима приликом природне обнове, у случају појављивања природног подмлатка препоручује комплетирање подмлатка сетвом семена под мотику.

Пошумљавање садњом

Пошумљавање садњом је у овом уређајном периоду планирано на повринама са којих су уклоњене оштећене састојине и у састојинама где је потребно попуњавање. У смислу конкретних врсти радова, у истим овим одсецима ће се обављати следеће: припрема терена за пошумљавање, садња класичним садницама у јаме и окопавање и прашење у културама.

У недостатку садница врсте планиране за пошумљавање и попуњавање, у овом уређајном периоду, исте је могуће заменити неком другом врстом, најпогоднијом за конкретне станишне услове. Евентуално пошумљавање, односно попуњавање, неком другом (алтернативном) врстом, треба вршити са 5000 садница по ха, уколико је у питању лишћарска врста, односно са 2500 садница по ха, ако је у питању четинарска алтернативна врста. Овај вид рада вршиће се у следећим одељењима: 24/с, 27/б, 40/б, 43/с, 77/д, 91/т, 95/м, 95/н, 97/и, 97/д и 99/к.

а. Припремање терена за пошумљавање

Потребно је извршити уклањање непожељне вегетације (трава, жбуње, коров) која својим присуством отежава извођење радова, а касније смета развоју културе. Уклањање се врши косирима, другим алаткама, или машински.

б. Манипулација садницама

У транспорту саднице треба заштитити од исушивања и промрзавања. Транспортно возило обавезно треба да има цираду, а пожељно је да канате буду обложене влажном маховином. У случају замрзавања садница, треба их сместити на неко не сувише топло место како би се постепено откравиле и тек онда их распаковати.

Садница се одмах по истовару утрапљују у близини површине која се пошумљава на месту заклоњеном од ветра и сунца, у ували, у шуми, по могућству у близини воде, ископа се ров дубине колика је дужина корена, саднице се распореде уз зид јарка тако да не прекривају једна другу. Затим се корен садница затрпава земљом која се добија копањем следећег јарка на 20 - 30 цм изнад првог, тако док се све саднице не утрапе. На крају се трап добро залије водом. У случају да нема друге заштите од сунца, трап се прекрије надстрешницом од грања. Пре садње саднице се пребирају, одстрањују се оштећене и дефектне, а затим се маказама или ножем одрезују екстемно дугачке и оштећене жиле и у свежњевима од 50 или 100 комада стављају се у посуде у којима се разносе по радилишту.

Издате саднице се посебно евидентирају.

Саднице се држе за време садње у посудама, кофама, са кореном и влажној маховини или у влажној хумусној земљи.

ц. Садња класичним садницама у јаме

Копање рупа врши се ашовом или крапом. Рупе су димензија 35 x 35 x 35 цм или веће у зависности од величине садница. Ако је земљиште затрављено, наре се одсеца травни бусен и одлаже на страну. Затим се откопава и посебно одлаже горњи хумусни слој земљишта, а посебно земљиште из доњег дела. Камење се такође посебно одлаже.

Када се рупа ископа приступа се садњи. У ископану рупу наре се врати мало ископане земље. Саднице се постави усправно на средину јаме, размести се коренов систем, а затим се у рупу враћа прво ситнија, хумозна земља, па потом она из доњег дела јаме, све време лагано притискајући прстима око жила. Затим се садница мало повуче на горе како би се коренов систем исправио, а околна земља благо загази ногама. На крају, на површину се ставља преврнут травни бусен и нагази. Садница мора битипосађена тако да врат корена (прелаз корена у стабаоце) буде у нивоу терена, а не испод, или изнад.

На нагнутим теренима садњу вршити израдом контра нагиба уз додавање земље из откопа са стране.

Припрема земљишта за природно обнављање - Уколико су отежани услови за природно обнављање шума услед разних фактора, потребно је приликом обнове истих изводити припрему земљишта да би се омогућило подмлађивање. У овој газдинској јединици се то односи на букове и храстове састојине у обнови, које су се прераним отварањем склопа закоровиле, тако да је потребно у извесној мери уклонити предраст непожељних врста, жбуње и призему вегетацију који ометају подмлађивање. Потребно је напоменути да би се радови уклањања корова и приземне вегетације, по могућству требало да покlope са годином обилног уroda семена, како би ефекат ових радова био максималан. Из тог разлога је битно пратити фенофазе састојина у којима су потребне овакве помоћне мере приликом обнове, нарочито фенофазу цветања и плодношења.

Попуњавање шумских култура и природно обновљених састојина - Са попуњавањем шумских култура почиње се у другој години живота састојине и то по правилу само онда када је проценат пропалих биљака већи од 20 %. Ако се испостави да број пропалих биљака износи од 10 - 20 % од укупног броја посађених и да је губитак равномерно распоређен по целој површини, попуњавање није обавезно. Ако се покаже да се биљке нису примиле у већем броју на појединим местима тако да се читаве "крпе" остале празне, култура се мора попунити, чак и ако је укупно пропало мање од 10 % засађених биљака. Исти принцип важи и за природно обновљене састојине, с'тим што се код природно обновљених састојина са попуњавањем почиње по уклањању материнске састојине.

Ако се при пошумљавању употреби мање од 2000 садница по хектару, тада се свака угинула биљка мора заменити новом. Садња приликом попуњавања се врши у јаме на претходно описан начин, док се попуњавање сетвом под мотику врши на парцелице димензија 30x30цм, претходно припремљеним са сетву, тако да једна парцела долази на 3 м² (2,0x1,5м). У сваку парцелицу, претходно обрађену на 20-30 цм, треба под мотику посејати 5 комада семена.

Када дође до попуњавања шумских култура, или природно обновљених састојина, применити адекватне мере неге у потребном обиму. Код попуњавања садницама потребно је у првим годинама урадити окопавање и прашење, а касније евентуално сечу избојка и уклањање корова, све прилагођено станишним и климатским условима. Код попуњавања семеном, с' обзиром да се на тај начин подржава природни начин обнављања, само у лошим станишним и

климатским условима се могу применити мере као и код попуњавања садницама. Ова мера вршиће се у следећим одсесима: 41/a, 41/g, 47/a, 49/c и 85/d.

Окопавање и прашење у културама - Прашење и окопавање се изводи након оснивања шумских култура, првенствено ради регулисања водног режима земљишта и уклањања конкуренције коровске вегетације тј. ради побољшања станишних услова за растење и развој младих шумских култура. Број окопавања и прашења треба применити по потреби, која се утврђујем константним праћењем пошумљене поврпине и износи просечно 3-4 пута у другој и 1-2 пута у трећој години после садње (основом предвиђено 1 пут). Сходно реченом, људство на терену треба пратити развој сађених, или сејаних биљчица, као и развој конкурентске вегетације и водне услове земљишта и према томе поступати. Сваки наврат при окопавању и прашењу евидентирати посебно у евиденцији газдовања.

Код сађених биљчица се окопавање и прашење изводи у непосредној близини саднице (минимум 50цм x 50цм), а код сетвом подигнутих састојина треба пронаћи парцелице на којима је вршено сејање семена и око никлих биљчица окопати и уклонити конкурентску вегетацију. У том смислу је пожељно парцелице на којима је вршена сетва семена видно обележити и држати се једног константног размака међу парцелицама.

Ако је година сунчана, број окопавања и прашења се повећава за 1-2 пута и обрнуто ако је година кишна. Неопходно је да се наведени број култивација у појасу хрстова повећа због неповољних станишних услова, али се зато може смањивати у појасу букве, где прилично повољни услови влажности обезбеђују добро преживљавање и пораст садница. Примарна радња код окопавања је уклањање корова, а код прашења рахљење површинског слоја земљишта, које постаје растресито и на тај начин спречава испаравање постојеће влаге. Наовољније време за прашење је непосредно после кише. Јун и јул су месеци када се прашење наотребније. Овај вид мере имамо у следећим одсесима: 24/c, 27/b, 40/b, 41/a, 41/g, 43/c, 47/a, 49/c, 77/d, 85/d, 91/t, 95/m, 95/n, 97/d, 97/i и 99/k.

Осветљавање подмлатка ручно - Овај вид рада ће се у овој газдинској јединици спроводити као помоћ при пошумљавању и реконструкцији састојина, код састојина где се врши завршни сек, а подмладак није старији од 10 година, али и код састојина које се обнављају природним путем, на местима где је подмладак жељене врсте угрожен од конкурентске вегетације. Ако у току важења ове Основе, а приликом природне обнове састојина у којима ова мера није предвиђена планом, дође до таквих услова да је потребно уклонити конкурентску вегетацију пожељном подмлатку, потребно је овај вид рада и спровести онолико пута колико је потребно. Сваки наврат при ослобађању подмлатка евидентирати посебно у евиденцији газдовања.

Овим сечама је основни циљ да се крунама младих биљака обезбеди довољно светлости. Изводе се у фази раног подмлатка, у старости 4 - 10 година, тј. у фази када се формира склоп и младе биљке из фазе појединачног живота прелазе у заједнички живот.

На местима где је неопходно помоћи подмлатку главне врсте у борби са конкурентским врстама (нарочито у састојинама хрстова) и на местима где је подмладак прегуст, па има потребе за проређивањем истог у оквиру неге подмлатка неопходно је применити следеће мере:

- ослобађање од корова и жбуња;
- уклањање оштећених јединки;
- регулисање састава и смеше;
- разређивање прегустог подмлатка.

Ослобађање од корова и жбуња је мера којом се, како је већ речено, мора подмлатку жељене врсте обезбедити живот са "откривеном главом" што је од одлучујуће важности за

будући развој састојине. На површинама где је подмладак редак, велику опасност представља бујни коров од разних корова, папрати, купине, павити и др. који може да угуши подмладак, па се мора уклањати. Истовремено велику сметњу представљају и друге пратеће врсте или избојци и изданци, који у почетку брже расту и засењују подмадак. Зато у овој фази треба сасецати и елиминисати конкуренте жељеном подмлатку и превести их у функцију подстицања правилног развоја, тако што ће бочном засеном чистити жељену врсту од доњих грана, а засењивањем земљишта одржавати потребну влагу.

Уклањање оштећених јединки је, такође, неопходна мера у обновљеним шумама. Извођењем сеча обнављања, приликом обарања стабала, извлачења посеченог материјала, може бити оштећен велики број младих индивидуа подмлатка. Исто тако треба уклонити и болесне, од инсеката оштећене јединке или од грчица и мишева оглодана стабла, као и од других оштећења.

Регулисање састава и смеше је један од веома важних задатака неге подмлатка. Нарочито је у мешовитим састојинама храста неопходно спровести ову меру јер се друге врсте као граб, грабић, црни јасен, и др. лакше обнављају због обилнијег и чешћег плодоношења и ситнијег семена. Као биолошки јаче врсте брже расту у висину, гуше и ометају нормалан развој храстовог подмлатка па се мора, у зависности од постављеног циља, регулисати жељена процентуална заступљеност врста и тип мешовитости. Са биолошког аспекта, за храст је повољнија стаблмична мешовитост. Исто тако у чистим храстовим састојинама број других врста треба редуковањем свести на одговарајућу жељену меру.

Разређивање прегустог подмлатка спада у најважније послове неге подмлатка, јер развој у прегустом склопу карактеришу вретенаст раст и редуковане круне. Пошто у младе биљке имају веома "меку кичму" може доћи до савијања под притиском снега, а због недостатка светлости долази до појаве фототропизма. С друге стране нагло, прејак и непажљиво разређивање склопа узрокује кривљење стабала. Да би се ове негативне последице избегле постоје два у пракси проверена начина:

- трајно одржавање умереног (потпуног) склопа,
- формирање подстојног спрата од примешаних врста, што омогућује извођење неопходних узгојних мера без опасности да се склоп прекине.

Сече осветљавања подмлатка изводе се по познатим принципима негативне селекције - посредним помагањем најбољим стаблима. Том приликом се идентификују и уклањају она стабла која имају негативне фенотипске карактеристике (рашљаста стабла, крива, деформисана, са превише развијеном круном и др.), болесна и оштећена стабла, изданци и избојци као и стабла предраста која се не могу складно уклопити у младу састојину. Такође су непожељна и стабла код којих се јављају летњи, тзв. ивандански избојци, јер често не стигну да одрвене, па их оштети мраз и то доводи до појаве рашљања на стаблима.

Непожељни избојци се доста успешно сузбијају превршавањем (косиром, српом или косом). Висина превршавања зависи од висине и близине подмлатка који се штити. Битно је да штићен подмладак има отворен простор за раст у висину, да их конкурентни избојци не наткриљују, нити му сувише стешњавају круне. Обично се избојци скраћују у првим годинама на 40 - 80 цм од земље, а касније на висини доње трећине до половине круне штићених садница. Сеча избојака или изданака на "чеп" (до дна приданка - избојка) погодује бујном расту нових шиба, те се не препоручује.

Битно је напоменути да се ова мера неге искористи и за помагање стаблима високог порекла, спутавајући стабла изданачког порекла, која су се појавила из пањева и жила уклоњених стабала. Ова мера ће се вршити у следећим одсецима: 2/а, 7/а, 12/а, 12/е, 16/д, 18/с, 27/а, 29/с, 38/е.

Приликом извршавања ових радова не смеју се уклањати, нити уништавати заштићене врсте биљака.

Сече чишћења - сече чишћења се врше када је састојина у периоду старијег подмладка или млађег младика. Чишћење се изводи када се сечама осветљавања постигну жељени циљеви и када се круне стабала поново склопе, односно када у састојини дође до једва приметног издвајања биљака по висини и дебљини. Циљ је да се природно одабирање усмери на помагање највреднијих индивидуа у састојини, у првом реду у горњем спрату састојине. Чишћење је мера неге која се у састојинама примењује по принципу негативне селекције. Основна улога чишћења, као шумско-узгојног захвата је, да се уклоне из састојине сва стабла лоших фенотипских особина, неодговарајућег порекла, сва болесна и оштећена стабла, а истовремено да се обезбеди најповољнији размер смесе, односно регулише састав састојине. Сечама чишћења се по правилу не вади превелик број стабала, да не би дошло до прекидања склопа. Код мешовитих састојина осим напред наведеног циља сеча је регулација размера смеше састојине. Две до четири године после изведене сече, састојину треба поново прегледати да би се установило да ли одабрана стабла нису притешњена околним стаблима, и уколико јесу сечу извести поново.

У циљу практичног извођења сеча чишћења, стабла у састојини можемо поделити у три категорије:

- најбоља фенотипска стабла,
 - стабла и жбуња која потпомажу развој најбољих стабала,
 - стабла која ометају развој стабала прве и друге категорије, затим болесна и суховрха стабла.
- Сечом чишћења из састојине се уклањају ова стабла треће категорије, тј. стабла која ометају нормалан развој одабраних стабала и стабала која из здравствених разлога морају бити уклоњена.

Битно је напоменути да се ова мера неге искористи за помагање стаблима високог порекла, спутавајући стабла изданачког порекла, изданке и избојке који се појављују после сеча.

Сече чишћења ће бити извршене у следећим одсецима: 17/д, 18/б, 38/г, 61/а и 85/с.

Сеча избојака и уклањање корова ручно - Овај вид рада ће се у овој газдинској јединици спроводити у састојинама које се обнављају природним путем, на местима где је подмладак жељене врсте угрожен од конкурентске вегетације. **Ако у току важења ове Основе, а приликом природне обнове састојина у којима ова мера није предвиђена планом, дође до таквих услова да је потребно уклонити конкурентску вегетацију пожељном подмлатку, потребно је овај вид рада и спровести онолико пута колико је потребно.** Сваки наврат при сечи избојака и уклањања корова евидентирати посебно у евиденцији газдовања.

Непожељни избојци се доста успешно сузбијају превршавањем (косиром, српом или косом). Висина превршавања зависи од висине и близине подмлатка који се штити. Битно је да штићен подмладак има отворен простор за раст у висину, да их конкурентни избојци не наткриљују, нити му сувише стешњавају круне. Обично се избојци скраћују у првим годинама на 40 - 80 цм од земље, а касније на висини доње трећине до половине круне штићених садница. Сеча избојака или изданака на "чеп" (до дна приданка - избојка) погодује бујном расту нових шиба, те се не препоручује.

Битно је напоменути да се ова мера неге искористи и за помагање стаблима високог порекла, спутавајући стабла изданачког порекла, која су се појавила из пањева и жила уклоњених стабала.

Приликом извршавање ових радова не смеју се уклањати, нити уништавати заштићене врсте биљака.

Овај вид рада је у овој газдинској јединици, уколико услови то дозволе, могуће спроводити машински. Ова мера је предвиђена у следећим одсецима: 24/с, 27/б, 41/а, 41/г, 43/с, 47/а, 49/с, 77/д, 85/д, 91/т, 95/м, 95/х, 97/д, 97/и, 99/к.

Начин извођења прореда - прореде код интензивног газдовања су основни вид неге шума и најдуже се примењују у састојинама с’ обзиром на дужину трајања производног процеса. Који вид прореда применити, начин извођења, интензитет и учесталост, најчешће зависи од затеченог стања састојина (оцењеног кроз структурне особине састојина - склопљеност и очуваност, здравствено стање), досадашњег начина неге и утицаја на затечено стање као и станишних услова у којима се нега изводи.

Основна особина прореде је да се њеном применом увећава вредност прираста, прираст се усмерава на најбоља, унапред одабрана стабла у састојини, а истовремено се осигурава биолошка стабилност састојине и одржава максимална производња и користи производни потенцијал земљишта.

Прореде ће се у овом шумском комплексу изводити на принципима селективног одабирања, прилагођено стању шума и основној намени сваке конкретне састојине.

У састојинама у којима прореде у досадашњем периоду нису извођене, треба примењивати начела негативне селекције, а у свим другим случајевима биће примењивана селективна прореда на принципима позитивне селекције.

У колико су састојине лошег здравственог стања, прво се морају извршити санитарне прореде, којима се уклањају сва сува и оштећена стабла.

Такође, је битно прво из састојина излучити стабла вегетативног порекла и на тај начин састојине мешовите по пореклу преводити у високи узгојни облик.

Селективне прореде се врше тек пошто су предходним ниским проредама из састојине уклоњена болесна и лоша стабла, а састојина је поново формирала склоп. Поступак за извођење селективне прореде је следећи:

У састојинама се одабира довољан број стабала будућности. У овој ГЈ је довољно издвојити 300 стабала по једном хектару у првим проредама. У каснијим проредним захватима број стабала будућности треба спустити на око 100 стабала. Ова стабла морају да имају одређене квалитетне особине као што су: високо порекло, нормална развијеност крошњи, добро здравствено стање и виталност и да су без механичких оштећења. У колико састојина и стабла у њој не могу да испуни све ове критеријуме, треба се држати принципа „најбоља стабла“, макар она била одабрана и међу лошим.

Пошто се идентификују стабла будућности, врши се дознака стабала за сечу која ометају развој стаблима будућности. Ова стабла се налазе на тај начин што се обиласком око стабала будућности проналазе стабла која својим положајем угрожавају развој одабраних стабала не водећи, при томе, рачуна којој класи и спрату припадају по свом биолошком положају. По правилу су то **једно до два стабла** која директно угрожавају развој стабала будућности, док се остала "индиферентна" стабла дозначују само ако су на неки начин толико оштећена да не могу сачекати следећу прореду.

Интервал прореда зависи од негованости састојина. У колико састојине до сада нису неговане прореде су планиране у два интервала, с’ тим што се друга прореда изводи 3-5 година након прве, односно када се оцени да је постигнут жељени ефекат.

Прореде у средњедобним и дозревајућим састојинама

Код прореда у фази средњедобних састојина најважнији је избор оптималног броја СБ и одржавање слободног простора за раст њихових крошњи, уклањањем најјачих конкурената (стабла будућности треба да расту без засене најјачих конкурената). Приликом претходних захвата у доба младика, препозната су потенцијална стабла будућности (ПСБ) и путем чишћења уклоњени су њихови први конкуренти. На тај начин, једним делом је просторни распоред будућних СБ већ одређен. У овој фази се, коначним одабиром СБ, коригују евентуалне „грешке“

(изгубљен статус доминантног стабла, оштећење, неправилан просторни распоред и слично), које су настале приликом одабира ПСБ.

Узгојни циљ:

- избор , обележавање и нега стабала будућности у циљу развоја крошњи стабала ради одржавања дебљнског прираста на жељеном нивоу,
- интензивирање дебљнског прираста кроз правовремене прореди одговарајуће јачине захвата,
- постизање адекватних димензија крошњи најквалитетнијих стабла (растојање између стабала будућности 12-14 м; 10-12 м и 8-10 м).
- унапређење /неговање постојеће запремине.

Мера за постизање циљева:

- нега састојине/ СБ - висока селективна прореда.

Узгојни радови:

- Буква, лишћари:
- коначан избор 60 до 80/ха (на лошијим бонитетима 80-100; 100-120) стабала будућности (СБ),
- удаљеност између стабала будућности 12 до 14 м (10-12; 8-10;),
- у састојинама у којима су квалитетна стабла (кандидати за стабла будућности) неравномерно распоређена по површини, могуће је издвајање стабала будућности у групама (2 до 4 стабла на минималном растојању од 3 - 5 м), а ако их нема, на делу површине изабрати за стабла будућности највиталнија/најквалитетнија стабла у кодоминантном спрату,
- уклањање главних кокурента СБ, уклања се 5-3 главна конкурента/СБ,
- на стрмијим теренима и локацијама на којима постоји угроженост од ветролома, снеголома и извала оставити по једног конкурента са горње стране или из смера дувања доминантног ветра, у циљу спречавања нежељених последица,
- интервенције (проредне захвате) изводити на бази динамике висинског прираста (повећања горњих висина за 3 м), оријентационо једном на лошијим, а два пута на бољим стаништима у једном уређајном периоду

Смернице за газдовање у развојној фази дозревања се не разликују значајно од смерница за газдовање средњедобним састојинама. Разлика је у томе, што дозревајуће састојине имају мањи број стабала свих врста по јединици површине и јачина захвата је по броју кокурента мања него код средњедобних састојина.

Узгојни циљ:

- наставак неге стабала будућности у циљу развоја крошњи стабала ради одржавања дебљнског прираста на жељеном нивоу,
- унапређење /неговање постојеће запремине.

Мера за постизање циљева:

- нега састојине/СБ - висока селективна прореда.

Узгојни радови:

- наставити „ослобађање ” СБ уклањањем главних конкурента,
- уклањање најмање 1 – 0,5 најјачих конкурента СБ, а по потреби и у наредном уређајном периоду наставити са негом СБ, уклањањем најмање 1-0,5 најјачих конкурента СБ,
- уклањање оштећених стабала (лошијег здравственог стања и квалитета) ради

побољшања квалитета и виталности састојине,

- почетак уклањања четинара који су достигли циљни пречник.

Прореди по овим принципима, у овој газдинској јединици, изводиће се како у високим, тако и у изданацким састојинама којима је опходња продужена, у складу са њиховом општим стањем (квалитетне састојине на добром станишту). Прореди у изданацким су предвиђене у следећим одсецима: 106/а, а у изданацким у следећим одсецима: 2/б, 10/е, 11/а, 11/с, 12/н, 19/б, 43/а, 53/с, 55/с, 55/е, 57/а, 64/д, 64/и, 65/а, 66/е, 66/б, 66/а, 69/с, 72/б, 75/а, 80/д, 81/д, 82/а, 82/ф, 82/с, 102/д, 102/е, 104/х, 105/е, 107/а, 107/д, 107/ј, 108/б, 108/г, 110/с и прореди у високим 106/а.

Прореди у шумским културама

У густо заснованим културама (са преко 3.000 стабала по хектару), висине до око 10 метара, прва прореди је изразито шематског карактера. Она се не бави селекцијом, већ јој је главни циљ разгушење и стабилизовање састојине простом репродукцијом броја стабала.

Ако је садња обављена у редове који теку приближно линијом главног пада терена, онда се проредом вади сваки други ред, при висини састојине до око 8. Метара и броју стабала изнад 4.000/ха, односно сваки четврти ред при већој висини. Ово важи само уколико је размак између редова мањи од 2м. При размаку редова од 2 до 3 метра, већ прва прореди је комбинованог типа. Вади се сваки 6-8 ред, а између просека спроводи се селективна прореди дознаком за сечу дефектних и физиолошки слабих стабала. Ако је размак редова 3м. и више, шематска прореди се не примењује, јер се између овако широких редова може кретати механизација. Зато се одмах извади селективна прореди са масовним одабирањем (вађењем лоших стабала).

Ако је висина стабала 10-12м. њихов број по хектару већи од око 2,500, спроводи се нека врста комбиноване прореди, то јест шематска прореди, вађењем сваког четвртог реда, односно просецањем просека ширине око 3м. са размаком три до шест пута већим од ширине просека, уз негативну селекцију, вађењем дефектних стабала између просека.

Ако је висина стабала изнад 12м, онда се примењују такође комбинована прореди, то јест, прореди са особинама шематске и селективне са позитивним одабирањем. Након отворених просека према горе описаном поступку, на преосталом делу састојине спроводи се селективна прореди са позитивним одабирањем.

При следећој прореди, у културама висине око 10-12 метара, у којима је у претходној прореди био одстрањен сваки четврти ред, сече се средњи унутар преостала три реда. Ако је претходна прореди извршена шематски, применом просека, онда се сада између просека спроводи прореди са масовним негативним одабирањем и вађењем приближно 1/4 до 1/3 стабала, узимајући у обзир првенствено дефектна (ракљаста, закривљена) и уопште лошија стабла.

Индивидуалну селекцију са позитивним одабирањем стабала се врши већ при другој прореди у културама висине преко 10 метара. Прореди ће бити вршене у одсецима: 6/а, 7/б, 16/с, 17/б, 18/д, 19/г, 21/а, 28/б, 38/х, 43/б, 46/а, 73/с, 77/б, 79/б, 79/с, 80/а, 84/а, 89/б, 89/с, 89/г, 93/г, 94/а, 94/м, 96/х, 97/а, 97/б, 97/е, 98/а, 98/б, 99/б, 99/и, 100/а, 101/а, 102/а, 103/а, 104/с, 110/г, 112/а, 112/б, 112/к, 113/а, 113/с, 113/е, 113/ф, 114/с, 114/е и 114г.

Санитарна сеча - Санитарне сече подразумевају уклањање оштећених стабала из састојине, која се могу јавити из разних разлога. Тако се санитарни захват планира у зависности од степена оштећења, а креће се од минималног 8-10 % захвата по запремини код састојина са незнатним оштећењима, а где због самог стања састојина није могуће спроводити редовне видове сеча (разређене састојине, прекинут склоп, недовољан обраст за одређену развојну доб и сл.) и захвате до 50 % захвата у запремини где захвати имају карактер проредних сеча, или чак

карактер сеча обнављања. Састојине које имају већа оштећења од 50 % и која би уклањањем тако велике дрвне масе изгубила способност природне обнове, не санирају се санитарним сечама, већ се санирају чистом сечом и потом замењују пошумљавањем новом састојином.

Програмом за израду основа је називу „санитарна сеча” додат префикс „узгојно”, на тај начин наглашавајући да, и ако већ долази до потребе за оваквим видом сеча, треба тежити да се оне изводе на такав начин да састојина има од њих корист и у узгојном смислу.

Код спровођења санитарних сеча се уклањају пре свега:

- сува стабла или стабла која је захватио процес сушења;
- оштећена стабла од пожара, снега, леда, ветра, биљних болести, механичких оштећења;
- гнездаста и крндељаста стабла;
- надстојна стабла превршених круна и некавалитетног дебла, и сл.

Санитарне сече биће извршене у следећим одсецима: 24/а, 42/х, 55/т, 63/а, 63/б, 75/б, 76/п, 76/ф, 77/а, 77/е, 77/х, 81/а, 81/м, 81/т, 81/у, 82/к, 96/л, 96/б и 99/а.

Код састојина где ће се вршити санитарне сече у овом уређајном периоду, као и у састојинама у којима је у ранијем периоду урађена санација штета, или је степен оштећења био незнатан, па није било потребе спроводити санитарне сече, треба наставити са континуираним праћењем стања и уколико дође до погоршања стања реаговати адекватном мером, како би се угрожавајући фактор отклонио, а састојина санирала.

Оплодна сеча - Техника извођења опходне сече састоји се у томе да се стабла старе састојине при обнављању не уклањају одједном, већ постепено, у неколико захвата, у времену до 20 година.

Класична опходна сеча састоји се из следећа три основна сека: припремног, опходног (накнадног) и завршног. У овом уређајном периоду су планирани припремни, припремни и опходни, опходни, накнадни и завршни секови опходне сече. Завршни сек је планиран у две варијанте (у једном наврату и у два наврата)..

Због техничке немогућности Програма за израду Основа да се завршни секови у два наврата планирају у оквиру два полураздобља, они су сврстани у једно полураздобље (било прво, или друго), а у пракси ће моћи да се врше у оквиру оба полураздобља.

Природно обнављање букових шума

Врло често, услед неправилног, неблагоприятног па и нестручног извођења сеча природне обнове долази до закоровљавања земљишта и изостанка појаве подмлатка. Велика површина у изданацким буковим шумама је необновљена, чија је непосредна последица делимично коришћење производног потенцијала станишта, услед чега се губи значајан део производње дрвне масе, као и све друге опште корисне функције шума.

Приликом извођења сеча природне обнове, у свакој конкретној састојини, мора се у знатној мери приступити измени метода планирања и реализације почевши од избора начина обнове до времена и јачине захвата код сваке узгојне интервенције. Успех обнављања у великој мери условљен је добрим познавањем састојинског стања, услова средине, биолошких карактеристика букве у конкретним станишним приликама. Израда извођачког пројекта мора бити стручна и благовремена, како би се у годишње планове гајења и коришћења шума ушло са конкретним подацима, а не само са подацима из шумске основе. Тек на основу претходно стечених сазнања може се са сигурношћу одлучивати који ће се начин природне обнове извести, када ће која интервенција или сек бити извршен, а са којим интензитетом захвата. Често се у пракси сече обнове изводе неусклађено са временом пуног урода семена, већ искључиво у

складу са општим планом сеча из основе, а без неопходних параметара за успешну обнову шума.

Свакој природној обнови претходи израда "извођачког пројекта", потребно је да се претходно испланирају све фазе рада у времену и простору, као неопходном предуслову успешне обнове шуме. Без свега наведеног и даље ће спонтано обнављање високих букових шума, пре свега, благодарећи погодним природним условима овог поднебља, представљати доминантан начин обнове. Умногим случајевима, ако изостане спонтана природна обнова, доћи ће до закоровљавања земљишта или у најбољем случају до појаве нових шума мање вредних врста дрвећа, које се природним путем лакше обнављају.

Све ово значи да састојине које су предвиђене за природну обнову, у оквиру периода од 10 година, у складу са периодом важења шумске основе, треба обновити, односно изводити одговарајуће сече обнове у годинама које су најповољније за природно обнављање конкретне састојине.

Побољшање стања наших шума непосредно је условљено даљим унапређењем система планирања у шумарству, нарочито у области гајења шума.

У подмлађеним састојинама са заосталим старим стаблима - семењацима, млада састојина често може бити и у фази раног младика, основна и неодложна узгојна потреба и мера је ослобађање младе састојине уклањањем "семењака" а сеча има карактере завршног сека оплодне сече. Ове сече су највећег степена хитности, јер свако одлагање сече само погоршава ситуацију и отежава уклањање старих стабала јер се у младој састојини праве велике штете. Приликом сече ова стабла треба обарати и сортименте извучити на ону страну где ће се неизбежне штете на подмлатку свести на најмању могућу меру. Ако су семењаци веома лоши, граната стабла лошег квалитета и угроженог здравственог стања целисходније је, а и економски свакако оправданије таква стабла уопште не сећи, већ их само оставити да иструле. Сечу семењака треба вршити у години њиховог обилног уroda ради осемењавања површине испод стабала. Ако подмлађивања на овај начин не успе отворе треба попуњавати потсејавањем, ако се ради о већој површини.

На основу биолошко - еколошких особина букве, познавања састојинског стања и услова средине у одређеним типовима букових шума, омогућава се природно подмлађивање ове врсте, на основу избора оптималног начина сеча.

Према томе одређује се и начин обнављања за чисте букове шуме и то:

- газдовање једнодобним састојинама - оплодне сече;

Припремни сек оплодне сече

Овим секом се почиње стварање погодних услова за природно обнављање, односно започиње процес природног обновљања састојине. Са припремним секом треба почети неколико година пре него што се очекује година обилног плодоношења састојине. Циљ припремног сека оплодне сече је да се у састојини створе оптимални услови за осемењавање и ницање семена. У том смислу за ово треба припремити састојину и земљиште.

Количина дрвне масе која се припремним секом вади, зависи од биолошко – еколошких карактеристика врста дрвећа, затим стања састојине и услова средине у којима се конкретна састојина налази и износи око 30 % од укупне дрвне масе састојине.

Припремни и оплодни сек оплодне сече

По техници извођења представља комбинацију ове две фазе, које се изводе на деловима састојине, према потреби. У припремном секу водити стабла лошег квалитета свих врста. Оплодним секом би пре зрења семена требало извадити сва стабла нежељених врста и оставити

само најквалитетнија стабла за завршни сек. Овај вид сека оплодне сече планиран је у једном одсеку ове Газдинске Јединице: 14/б, 49/д, 73/б и 82/б.

Оплодни сек оплодне сече

У првој години или наредној након обилног уroda семена спроводи се оплодни сек.

Циљ оплодног сека је:

- да се читава површини састојине наплоди квалитетним семеном;
- да обезбеди састојини најбоље услове у погледу светлости, топлоте и влаге за ницање семена;
- да обезбеди најбоље услове поникну и подмлатку, а уједно и заштиту од негативних утицаја климатских чинилаца.

Стабла која се ваде оплодним секом:

- у првом реду се уклањају стабла са јако развијеном круном, јер претерано засењују подмладак;
- стабла лошијег здравственог стања;
- стабла конкурентних врста.

Основни циљ извођења оплодног сека је да се још већим смањењем броја стабала у састојини семену обезбеде најбољи услови за клијање, као и развој подмлатка, у времену између оплодног и заршног сека. Овим секом се по правилу вади око половине од броја стабала која у састојини остану после извођења припремног сека.

Оплодним секом се из састојине уклањају углавном категорије стабала са јако развијеним крошњама, да не би претерано засењивала подмладак, тако да у састојини после извођења овог сека остану само стабла са правилно развијеним крошњама, које могу у исто време успешно одолевати снази ветра. Стабла која остају у састојини после оплодног сека су практично најквалитетнија стабала састојине, па се њиховим задржавањем на пању до завршног сека до максимума интензивира и користи дебљински прираст.

Овај сек треба изводити у години обилног уroda семена, без обзира на то у ком полураздобљу је планиран овом основом.

Накнадни сек оплодне сече

Накнадни сек се изводи две до три године после извођења оплодног сека са циљем да у састојини остану највреднија и најбоља фенотипска стабла равномерно распоређена по сечини. Овим секом се, по правилу, уклања половина дрвне масе која остане после извођења оплодног сека, али у зависности од стања састојине, пре свега количине и квалитета подмлатка, накнадни сек се може калкулисати са мање, или више од 50 % преостале дрвне масе.

Циљ накнадног сека је:

- да се подмладак који се појавио после извођења оплодног сека делимично ослободи засене, а де се преосталим бројем стабала у састојини заштити од касних пролетњих мразева,
- да преостала материнска стабла могу допунски да изврше осемењавање недовољно осемењеног дела сечине,
- накнадним секом користи се прираст стабала на светлост.

Накнадни сек је у овој основи дефинисан под шифром - 80, сходно могућностима које је предвидео Програм за израду посебних основа.

У буковим састојинама се поред непожељних пратећих врста које су дочекале крај опходње, а требале су да буду уклоњене из састојине у почетку процеса обнове, често јавља и

непожељни предраст главне врсте, па се тај пропуст овом приликом треба исправити. Овај проблем се јавља у знатном броју састојина.

У овој газдинској јединици накнадни сек треба тако спровести да се ослободи подмладак на делу површине на којој га има у задовољавајућем обиму, а на делу површине где подмлатка нема довољно ће се искористити потенцијал плодносећих стабала, тако да је за очекивати да се у првим годинама следећег уређајног периода заврши процес обнављања.

Одељења, односно одсеци где ће се спроводити накнадни сек су: 2/а, 7/а, 12/е, 16/д, 18/с, 38/е и 51/х.

Завршни сек опходне сече (у једном наврату)

Планом сеча главног приноса планиран је завршни сек у једном наврату у одељењима која су подмлађена 70(80)-90% површине, а треба га спроводити, углавном, у првом полураздобљу да не би прерастао подмладак.

Када се подмладак на сечини која се обнавља опходном сечом развије до те мере да му више не прети никаква опасност од екстремно ниских и високих температура ваздуха, тада се из састојине која се обнавља уклањању сва преостала стара стабла.

Завршни сек се спроводи од 3 до 5 година након опходног или накнадног сека, односно када је најмање 70% површине састојине/одсека подмлађен подмладком доброг квалитета, висине око 0,5 м и са 3 до 5 младих јединки по м². У условима ове газдинске јединице често се са завршним секом закаснило, па је подмладак знатно виши од наведеног.

Ради заштите подмлатка, завршни сек и извлачење дрвне масе добијене овим секом, обавезно треба извести ван трајања вегетације, по могућству када је подмладак заштићен снегом.

Завршни сек ће се изводити у састојинама где је неопходно завршити процес подмлађивања и где подмладак по бројношћу задовољава тј, може да замени стару састојину.

После извршеног завршног сека неопходно је извршити додатно успостављање шумског реда и уклањање оштећених стабала и предраста који је испод таксационе границе и није посечен код редовне сече.

У састојинама у којима запремина по хектару прелази 250 м³/ха, завршни сек би требало изводити у два наврата.

Одељења, односно одсеци где ће се спроводити завршни сек у једном наврату су: 17/д, 18/б и 61/а.

Оплодни и завршни сек опходне сече (Завршни сек у два наврата)

У састојинама које су зреле и презреле, а нису довољно подмлађене (30-60 % површине одсека и мање) спроводи се завршни сек у два наврата.

Принцип оваквог завршног сека је да се у првом наврату из састојине изваде сва стабла која су испунила своју сврху (подмладила простор око себе) и којима ту више није место (смитају подмлатку, представљају предраст, нездрава су и др.), а да се оставе стабла, у слабије обновљеним деловима састојине, да до краја уређајног периода осемене исту. У том смислу се нарочито треба ослободити подмладак на површинама где га има довољно и где је достигао развојни стадијум када му не треба заштита материнске састојине. Препорука је да се води рачуна и о распореду тих стабала која ће остати да доосемене састојину, да при сечи у другом наврату могу бити сва ефикасно и финансијски исплативо извучена са те површине.

Када је дошло и до појаве подмлатка на до тад необновљеном делу састојине приступа се „коначном“ завршном секу, када се ваде сва заостала стабла у састојини и коначно ослобађа млада састојина материнске заштите. Ако није дошло до појаве подмлатка на целој површини

одсека до краја уређајног периода, могуће је „коначни“ завршни сек пребацити у следеће уређајно раздобље, или, препоручљивије, вештачки комплетирати подмладак на површини где га до тад није било.

Препорука је да се први наврат планира у оквиру првог полураздобља, а да се други наврат изведе у другом полураздобљу, а најраније по појави прихватљивог подмлатка и на делу површине где га није било довољно.

Не може се извршити завршни сек на површини ако није обновљена најмање 70-80% подмладком доброг квалитета и довољне бројности по м² (3 до 5 младих јединки по м². Одељења, односно одсеци где ће се спроводити оплодно завршни сек у два наврата су: 12/а, 27/а и 29/с.

Мелиорација шума - Кад је у питању газдинска јединица “Заглавак I” препоручени метод приликом реконструкције, пре свега букових састојина, је **метод делимичне (комбиноване) реконструкције**, с’ обзиром на стање ових састојина, које делом могу дати семе задовољавајућег квалитета, и због тога што овај метод подразумева знатно мање трошкове приликом спровођења у дело.

Метод делимичне (комбиноване) реконструкције се састоји у примени комбинације индиректне конверзије и тоталне реконструкције.

Она се по правилу примењује у ниским шумама и девастираним састојинама, где се на релативно малим растојањима у састојини налазе различита састојинска стања.

Потпуну реконструкцију примењивати само када састав, квалитет или опште здравствено стање састојине не задовољава, те даље остајање постојећих стабала на конкретном станишту нема ни биолошког, ни економског, нити оправдања у репродуктивном смислу.

Међутим, када се у ниским и девастираним шумама на релативно малим растојањима у састојини налазе различита састојинска стања, примењује се комбинација индиректне конверзије и тоталне реконструкције, тј. ако се у појединим деловима састојина налазе здрава и квалитетна стабла, добрих фенотипских особина, а у другим стабла или био групе лошег здравственог стања и лоших фенотипских особина, чији се даљи опстанак у састојинине не може правдати. У оваквим случајевима се у квалитетнијим деловима тих састојина превођење у виши узгојни облик врши по принципу индиректне конверзије, а у лошим деловима по принципу тоталне реконструкције.

У овој газдинској јединици се ова метода реконструкције може применити у девастираним састојинама високог порекла, а које су у знатној мери већ подмлађене, или се очекује какав такав урод семена.

Овај метод подразумева сечу у два, или више наврата, изузетно у једном када се састојина до тренутка прве сече потпуно обнови, или због погоршаног здравственог стања, или сличног дође до одлуке решавања површине тоталном реконструкцијом.

Сам поступак делимичне реконструкције би требало да подразумева следеће радове:

- Припрема састојине, нарочито, земљишта за прихватање семена приликом обилнијег плодоношења. Ова фаза подразумева уклањање сечом свих стабала, чије је постојање у састојини непотребно, или непожељано, као и уклањање вегетације која отежава природно обнављање (приземна вегетација, непожељан подмладак и др). Када су састојине ове газдинске јединице у питању, треба у првом наврату из састојине излучити сва јаче оштећена стабла, а у састојини оставити стабла са јачим крунама, која могу у тренутној ситуацији дати какав такав подмладак. На овај начин би на површини остала само стабла пожељних врста способна да дају семе. **Ове послове планирати и урадити у првим годинама уређајног периода**, како би што више времена било на располагању преосталим стаблима за осемењавање.

- После примања семена, односно појаве подмлатка, у последњим годинам уређајног периода уклонити преостала стара стабла са површине (или и раније ако њихово здравствено стање то захтева), чак и у случају ако није дошло до осемењавања површине у пожељној мери, када ће се евентуалне празнине без подмлатка попунити вештачким путем.

Замену ових састојина младим, због њиховог здравственог стања, неопходно је отпочети што пре.

И поред наведених предлога за избор система мелиорације девастираних и ледоломом оштећених шума, због различитог састојинског и станишног стања на површинама предвиђеним за реконструкцију, руководиоцу послова (ревирном инжењеру) оставља се могућност слободног избора начина извођења радова на овим површинама уз одговорност и поштовање одредби општеважећих смерница и принципа, а са циљем добијања младе састојине.

Вегетативно обнављање (Ресурекциона сеча) - је планирано решење за састојине багрема у одсесима 22/с, 22/к, 44/о и 96/ф.

Ресурекциона сеча се заснива на регенеративној способности дрвећа – вегетативном начину обнављања, са циљем да се сечом оштећених стабала из пањева и жила подстакне регенерација, односно формирање нових, квалитетних изданака и избојака.

Код извођења ресурекционе сече треба обратити пажњу на:

- Време извођења сече и
- Технику извођења ресурекционе сече.

Када је у питању време извођења ресурекционе сече, најповољнији временски период је доба вегетационог мировања, односно од почетка октобра до краја марта. Уколико се стабло посече пре почетка кретања сокова сва резервна храна остаје у пању и, захваљујући томе, поспешује се буђење провентивних и формирање адвентивних пупољака, а истовремено повећава се почетни прираст новоформираних изданака. Треба напоменути да нема неке битне разлике између сеча изведених у касну јесен или у рано пролеће, када је у питању успешност формирања изданака и избојака. Уколико се сеча изведе у току трајања вегетационог периода постоји опасност да новоформирани изданци страдају од летње жеге и раних јесењих мразева.

Сама техника извођења ресурекционе сече односи се на начин формирања реза приликом сече сваког стабла. Наиме, код сече стабла неопходно је формирати коси рез како се вода не би задржавала на самом пању. Уколико је то, из неког разлога, неизводљиво, треба формирати рез у виду крова, односно "рез на две воде". Такође, битно је да се приликом сече стабала и извлачења посечене дрвне запремине не скида кора са пањева, јер би се тиме умањила изданачка моћ самог пања.

Прелазно газдовање

У овој Основи, прелазно газдовање је прописано у дозревајућим и зрелим састојинама, које су након израде привременог плана сеча, по приоритету изостале из коначног плана сеча као и у средњедобним састојинама, чије је опште стање то захтевало, (склоп, оброст, појава закоровљавања итд.).

Успостављање шумског реда

Успостава шумског реда у ширем смислу се обезбеђује спровођењем превентивних мера заштите подмлатка и дубећих стабала током сече, израде, примицања, привлачења и ускладиштења шумских сортимената, заштите водотока и инфраструктуре, мере заштите земљишта од настанка ерозионих процеса, мере ради спречавања појава пожара, биљних болести и штеточина, као и других штетних последица које могу настати због елементарних

непогода. У том смислу је потребно спроводити све одредбе Правилника о шумском реду (“Службенигласник Р.С. бр. 38/2011 и 75/2016”).

У ужем смислу потребно је сечу стабала, израду, извоз, изношење и привлачење дрвета и на други начин померања дрвета са места сече, вршити у време и на начин којим се обезбеђује најмање оштећење околних стабала, подмлатка, земљишног покривача, остале флоре, фауне и објеката, као и спречавање загађивања земљишта органским горивима и моторним уљем. У том смислу ће овде бити скренута пажња на пар ствари битних, пре свега, за очување постојећег подмлатка, приликом вршења сеча обнове:

- Обарање стабала врши се у смеру и на начин којим ће посечено стабло приликом пада најмање оштетити околна стабла, подмладак и земљиште, као и само бити најмање оштећено, при чему се узима у обзир и смер извлачења шумских сортимената.
- Слагање дрвних сортимената на сечишту врши се, по правилу, на површинама на којима нема подмлатка или уз извозне путеве, односно правце извлачења, тако да се подмлатку причини најмања штета.
- У састојинама које су предвиђене за сечу, претходно се морају одредити и обележити трасе извозних путева и њихова ширина.
- Ако при вршењу сече, израде, извоза, изношења и привлачења дрвних сортимената дође до оштећења подмлатка, у току текуће године уклањају се оштећене јединке (стабалца) из подмлатка.
- У састојини где се врши сеча обнављања шуме, а ради заштите подмлатка и дубећих стабала, спречавање изазивања ерозије и заштите од пожара, шумски отпад настао приликом сече и израде дрвних сортимената слаже се на мање гомиле, по правилу на делове земљишта где нема подмлатка.

Нарочито је потребно обратити пажњу на чување постојећег подмлатка приликом вршења завршних секова, када је потребно извршити и ослобађање подмлатка, ако је он млађи од 10 година, а по потреби и додатну успоставу шумског реда.

Заштитне шумске зоне дуж и око река и потока

Потребно је успоставити заштитне шумске зоне дуж и око река и потока (препука је минимум 10 м) састављених од аутохтоних врста дрвећа, тако да у тим ситуацијама и на таквим местима са посебном пажњом треба спроводити планиране мере како би се на тим површинама обезбедио континуитет шумске вегетације. Мерама неге учинити постојеће састојине виталнијим како би постојаније могле да одговоре задатој функцији. Приликом обнове ових површина служити се продужавањем опходње (најмање за једну ширину доброг разреда) уз вођење рачуна да састојине не пређу биолошку зрелост. Дакле, потребно је да се на овим површинама опрезно спроводе планиране мере, а ако се процени да оне могу штетно утицати на заштитне зоне око река и потока могуће је на овим површинама планиране мере не спроводити.

Смернице за изградњу шумских саобраћајница

Реконструкција постојећих путева

Реконструкција шумског пута је промена техничких и конструктивних елемената постојећег шумског пута, и то:

- осветљавање пута;

- повећање радиуса хоризонталних кривина;
- смањење нагиба нивелете;
- проширење планума пута;
- регулисање ефикасног одводњавања површинске воде са пута (израда одводних канала, поправак пропуста итд);
- израда и уређење коловозне конструкције (разастирање и ваљање коловозне подлоге).

Изградња прве фазе-Ф-I меки камионски пут

Прва фаза изградње камионског пута подразумева израду доњег строја пута.

Након снимања терена, постављања нулте линије трасе пута и израде пројекта за изградњу шумског камионског пута неопходно је извршити следеће радове:

- просецање трасе пута;
- уклањање свог посеченог дрвног материјала са трасе;
- ископ земље у широком откопу;
- израда шкарпе и банке;
- израда одводних канала, и постављање пропусних цеви;
- ваљање постелице.

Изградња друге фазе-Ф-II тврди камионски пут

Под другом фазом подразумева се израда горњег строја пута и то:

- насипање припремљене (уваљане) постелице каменом крупније гранулације дебљине 30 цм, што зависи од подлоге;
- ваљање насутог камена;
- насипање каменом ситније гранулације дебљине 10 цм;
- ваљање насутог камена.

Одржавање постојећих путних праваца

- чишћење ригола;
- чишћење објеката за одвод воде са трасе пута;
- насипање ударних рупа на коловозу и
- насипање коловоза на местима где је вода однела коловоз.

Планирање, изградња, одржавање и коришћење шумских примарних и секундарних саобраћајница треба спроводити на начин који не угрожава:

- изворишта вода и водне токове;
- станишта значајна за опстанак дивљих биљних и животињских врста;
- процес природног подмлађивања у шуми;
- културну и историјску баштину;
- остале општекорисне функције шума;
- стабилност земљишта и не узрокује ерозију и бујице.

Смернице за спровођење радова на заштити шума

Основни задатак заштите шума је да се у газдовању шумама елиминишу, у што већој мери, штетни фактори. У том смислу, радови на заштити шума се морају обавити стручно укључујући предузимање превентивних мера заштите шума.

Савремени захтеви превентивне заштите шума су:

- На станишту превентивно осигурати врсту којој то станиште одговара,
- У свим приликама где то услови станишта омогућују подизати мешовите састојине,
- Чисте састојине свих врста дрвећа, уколико то прилике станишта омогућавају, преводити у мешовите,
- Благовремено увођење и доследно спровођење свих мера неге, којима се постижу многобројни позитивни ефекти по:
 1. Земљиште (могуће побољшање хумификације и настанак земљишта повољних физичких, хемијских и биолошких особина),
 2. Састојину (настанком јачих круна већег асимилационог и природног потенцијала, настају и стабла и састојине веће виталности, те према томе и отпорности на све негативне утицаје из спољне средине - ветра, леда, снега),
 - Строго успоставити шумски ред у ужем и ширем смислу.

Под шумским редом у ширем смислу подржава се одржавање повољнијег здравственог стања шума, које се постиже благовременим и радикалним увођењем санитарних сеча, односно уклањањем сушика, "умирућих стабала", извала, ветролома, као и свих стабала за које се може оценити да су умањене виталности.

У суштин исанитарне сече и мере неге су најефикаснији начин превентивног деловања на заштити шума.

Спровођењем шумског реда у ужем смислу, под којим подразумевамо увођење шумског реда после сече (слагања отпатка - грањевине и сл. на прописан начин), прекраћивањем високих пањева, корења пањева и дебљих жила, обрадом извала цепањем жила ради спречавања образовања карпофора, третирањем здравих пањева биопрепаратима или Бораксом, итд.

Превентивне мере могу бити успешне само уколико се биљне болести или штетни инсекти на време открију, што је једноставан стручни посао, али који захтева извештајну службу и оспособљеност стручног кадра да утврди стање (дијагнозу) и процени даљи развој (прогнозу), као и све евентуалне мере сузбијања.

Потребно је успоставити заштитне шумске зоне дуж и око река, потока, језера и мочвара састављених од аутохтоних врста дрвећа, тако да у тим ситуацијама и на таквим местима не мора спроводити правило по коме се поједине планиране сече морају спроводити по целој површини одсека. Дакле, потребно је да се ове површине, ако има потребе за тим, изузму из површина одсека предвиђених за сечу.

У циљу заштите од пожара:

- Поставити табле упозорења о опасностима од пожара,
- доследно спроводити законске прописе заштите од пожара,
- осигурати надзорну службу и контролу кретања могућих изазивача пожара (чобани, туристи),

- осигурати сталну противпожарну службу у сезони највеће угрожености од пожара,
- смањити на најмању меру површине ливада које се не косе,
- деловањем преко средстава информисања утицати на јавност у смислу повећања свести о великој опасности од шумских пожара.

Сходно састојинском стању шума ове газдинске јединице није потребна изградња против пожарних пруга.

У циљу смањења оштећења од шумске паше и стоке:

- обележити површине на којима је паша дозвољена, односно забрањена,
- утврдити прогонске путеве до испаше и појила,
- осигурати контролу пашарења.

Заштита од снега, леда и јаких ветрова се наотпуније обезбеђује неговањем састојина, а од јаких ветрова још и обликовањем разнодобних састојина прилагођених појединачних стабала или групе стабала за опстанак на слободном положају, као и обликовање и заштитом плашта (ивице) шуме.

Мере непосредне заштите:

- Популацију губара пратити и по потреби, ако дође до градације применити све расположиве мере и методе сузбијања губара, а као крајње решење неки од савремених инсектицида, имајући у виду потребу обезбеђења сагласности од Завода за заштиту природе.

- Сва оштећења стабала (засецањем, мезгрењем, ложењем ватре у шупљинама и уз приданке и сл.) тешко је санирати, једино је могуће, на тај начин оштећена стабла, уклонити сечом.

- За гашење пожара неопходно је планом о заштити од пожара имати припремљено, обучено и спремно језгро, односно групе за гашење са посебно оспособљеним вођством (инжењери, техничари, предрадници). Група за гашење пожара мора бити опремљена одговарајућом опремом, која је по количини и структури утврђена планом заштите и сузбијања пожара.

8.2. УПУТСТВО ЗА ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА НА КОРИШЋЕЊУ ШУМА

Радови на коришћењу шума - израда дрвних сортимената грубо се могу поделити на следеће фазе:

- фазу сече и израде дрвних сортимената - Ф I,
- фазу сабирања и привлачења шумских сортимената до камионских путева (унутрашњи транспорт дрвета) – Ф II.

Пре почетка радова на сечи и изради дрвних сортимената, потребно је утврдити радна поља. Радна поља су обележена транспортном дистанцом и усмеравање сече треба вршити тако да се креће од транспортне границе према извозним путевима. **Треба строго водити рачуна да се избегне извоз дрвне масе кроз подмладак и подмлађене површине.** У том смислу, пре почетка радова на сечи и изради и извлачења дрвних сортимената потребно је добро и детаљно разрадити начин извлачења, обележити правце извлачења и изградити влаке. Извођаче радова на сечи и изради и извлачењу дрвних сортимената детаљно упознати са одабраним начином сече и

инсистирати на придржавању овде предочених смерница приликом радова на коришћењу шума. У том смислу извођачима радова предочити битне смернице при сечи и изради, као и при извлачењу дрвних сортимената и организовати перманентно праћење производног процеса, са нарочитом пажњом на сече обнове, јер је губитак подмлатка из немара недопустив.

Код сече и обарања стабала најважнији моменат је одређивање смера обарања стабла. При одређивању смера обарања стабла треба се по важности руководити следећим принципима:

- смер обарања стабала одредити тако да се обезбеди потпуна безбедност радника секача,
- да се оштећење стабала при раду сведе на најмању могућност,
- да штете на подмлатку и другом стаблима буду минималне,
- да положај оборених стабала омогући лакше кретање радника на сечишту,
- да се скрати транспортна дистанца сабирања и привлачења стабала.

Због рационализације посла, смер обарања стабала одређује се за сваки одсек посебно. Код сече стабала посебна пажња мора се посветити висини пања, висини и дубини подсека, правцу кретања моторне тестере у односу на осу стабла, односно отклањање грешака услед којих долазидо заперка на пању или прскања дела стабла до пања.

Производња дрвних сортимената - треба да обезбеди максимално квалитативно и квантитативно искоришћавање дрвне масе, уз поштовање свих услова стандарда, како би се обезбедили највећи финансијски ефекти при продаји израђених дрвних сортимената. Привлачење шумских сортимената - од пања до сабирних места (рампи), или до камионских путева, претставља I фазу транспорта. За привлачење су нагоднији шумски трактори (разних типова), различите јачине, модификован ипољопривредни трактори, привлачење се може вршити анималном вучом. Које ће од наведених транспортних сретстава бити примењено зависи од расположивости транспортних сретстава, врсте дрвних сортимената и трошкова привлачења.

Пре почетка свих радова на сечи и изради неопходно је одабрати адекватан начин рада, тј. да ли се одредити за: класичан начин сеча - израда шумских сортимената у шуми код пања и привлачење тако израђених шумских сортимената, савремени начин - бригадни систем, који карактеристише подела рада унутар бригаде, већи степен специјализације радника за одређене операције процеса рада, већа употреба механизације и приручних средстава, као и већа продуктивност рада и мањи трошкови производње.

Код спровођења оплодног, накнадног и завршног сека опходне сече не може се спроводити стаблимична метода, него се мора спроводити класичан начин израде дрвних сортимената, или делова дебла, где дужина сортимента не треба да буде дужа од 8 м, а запремина комада не већа од 2 м³.

С’обзиром да је један од важнијих задатака у овом уређајном периоду обнова зрелих и презрелих састојина, потребно је посебну пажњу обратити на све предложене радње којим се штете на подмлатку сведе на најмању могућу меру. Свако уништавање подмлатка поскупеће процес производње и умањити финансијску добит планираних радова.

8.3. УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ИЗВОЂАЧКОГ ПРОЈЕКТА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Основа газдовања шумама не даје за сваку састојину детаљну разраду свих планова на нивоу одсека, већ даје обим радова које је неопходно извршити, тако да се као неминовност намеће израда извођачког пројекта газдовања шумама, који има за задатак да детаљно разради све радове који се у једном одсеку морају обавити. Извођачким пројектом се детаљно издвајају све разноликости у одсеку и прописују узгојни захвати за сваки његов део.

Закон о шумама чланом 31. обавезује кориснике шума да израђују извођачки пројекат газдовања шумама најкасније до 31. октобра текуће године за наредну.

Извођач радова није слободан да мења узгојне циљеве за поједине узгојне групе, али начин извођења радова може, делом, да прилагођава комплексу биеколошких и економских фактора и специфичностима ситуације. У извођачком пројекту се врши детаљна разрада технологије извођења радова, време, место и рок извођења радова, одређује распоред будућих састојина и група стабала по врсти дрвећа. Редослед извођења радова се одређује према узгојним приоритетима састојина.

Извођач радова одређује приоритете извођења радова у времену и простору, јер се само правилним и правовременим извођењем свих планираних радова се могу остварити постављени циљеви.

Основна јединица за коју се израђује годишњи извођачки пројекат је одељење, у оквиру кога се обавезно води рачуна о евентуалној подели на састојине (одсек). У оквиру основне јединице плана, издвајају се узгојне јединице које чине делови одељења у којима се планирају исте узгојне мере.

Под гравитационим пољем, подразумева се површина одељења која има заједнички правац привлачења шумских сортимената, условљен конфигурацијом терена или стањем састојина и планираним узгојним мерама.

Под транспортном границом, подразумева се линија условљена рељефом терена и стањем састојина са које се разилазе правци транспорта шумских сортимената са површине на којој се изводе радови на гајењу шума.

Извођачким пројектом се по одељењима (одсецима) за сваку узгојну јединицу зависно од узгојних потреба те јединице (састојине) нарочито утврђује: место, врста, обим, начин, рок, редослед и динамика извођења радова на гајењу и коришћењу шума, потреба у садницама, семену и другом материјалу, радној снази, механизацији и другим средствима рада, саобраћајној мрежи, финансијским средствима и др.

Извођачки пројекат израђује се на основу одредби плана развоја шумског подручја и основе газдовања шумама, података и запажања непосредно прикупљених на терену у времену највише 12 месеци пре његовог доношења, анализе услова станишта, стања састојина и привредних прилика и критичке оцене успеха досадашњег газдовања шумама.

Извођачки пројекат се састоји из текстуалног дела, табеларног дела и скица.

Текстуални део извођачког пројекта садржи опис станишта и састојине, образложење општег и етапног узгојног циља, образложење евентуалних битних разлика стања састојине и планираних радова приказаних у ОГШ и у овом плану, приказ редоследа извођења радова на гајењу шума и начина извођења тих радова и приказ технологије и организације рада на сечи, изради и привлачењу шумских сортимената.

Табеларни део извођачког пројекта нарочито садржи податке: о површини узгојних јединица, врсти и обиму радова на гајењу и коришћењу шума, количини, врсти и старости садног материјала, другим средствима рада и материјалу за извођење припремних и главних радова на гајењу и коришћењу шума.

Извођачком пројекту се прилаже скица одељења у размери 1:5.000 или 1:10.000, са обавезном вертикалном представом терена, у којој се картографски означавају особености станишта и састојина постојеће и пројектоване саобраћајнице (приступне и унутрашње), гравитациона радна поља, транспортне границе, правци привлачења шумских сортимената и њихова повезаност са постојећим саобраћајницама, као и границе узгојних јединица са ознакама назначеним у легенди скице.

Идентификовање особености састојина на терену у зависности од састава, склопљености, подмлађености, узраста, здравственог стања, квалитета дрвне масе и др. крокирају се на скици и обележавају као посебне узгојне јединице у оквиру извођачког плана.

Радови на гајењу шума и коришћењу шума исказује се по одељењима и врстама рада.

При утврђивању врсте и обима радова на гајењу и коришћењу шума у узгојној јединици, односно у гравитационом радном пољу врши се обавезно одабирање и обележавање стабала за сечу у складу са одредбама опште и посебне основе.

Дозначена дрвна маса разврстава се на сортименте по врстама дрвета. По завршетку планираних радова неопходно је извршити контролу свих радова, а код радова на садњи контролу пријема садница вршити више година и по протреби планирати додатна попуњавања. Сви радови се по завршетку евидентирају у извођачком пројекту и основи.

Из свега наведеног извођачки пројекат се намеће као неопходан продужетак ове, као и сваке друге, Основе газдовања шумама.

Садржај и начин израде извођачког пројекта је детаљније разрађен у "Правилнику о садржини и начину израде основа газдовања шумама, годишњег извођачког плана и годишњег плана газдовања приватним шумама".

8.4. УПУТСТВО ЗА ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Сви радови који се обављају у газдинској јединици и планирани су, морају да се евидентирају. На то обавезује закон о шумама у члан 34, који јасно каже да је корисник шума дужан да у општој и посебној основи, као и у годишњем извођачком плану и програму, евидентира извршене радове на заштити, гајењу и сечи шума.

Радови извршени у току године евидентирају се најкасније до 28. фебруара наредне године. Евидентирају се проверени подаци о извршеним шумско-узгојним радовима, сечама по врсти дрвећа, израђеним шумским саобраћајницама и осталим објектима и искоришћеним другим шумским производима.

Евидентирање извршених радова на сечи и гајењу шума врши се на обрасцима "План гајења шума - Евиденција извршених радова на гајењу шума", "План сеча обнављања (једнодобне шуме) - Евиденције извршених сеча" и "План проредних сеча - Евиденција извршених сеча". Извршени радови шематски се приказују на привредним картама са знаком површине, количине и године извршења радова.

Евидентирање радова извршених у току године врши се по састојинама, одељењима и газдинским класама. Из дозначних књига се уноси количина посеченог дрвета и обрачунава се по истим запреминским таблицама по којима се обрачунава укупна дрвна запремина у ПОГШ. Остварени принос разврстава се према врсти приноса на главни принос (редовни, ванредни и случајни) и претходни принос (редовни и случајни) и према сортиметној структури на техничко, јамско, целулозно и огревно дрво.

Главни принос обухвата посечену дрвну запремину стабла по плану сеча обнављања шума, дрвну запремину случајних приноса - стабала посечених у састојинама два најстарија добна разреда код одабране опходње, дрвну запремину стабала посечену у свим природним облицима разnodобних шума, као и случајне приносе из ових шума, дрвну запремину стабала посечених чистом сечом у изданаичким шумама у циљу обнове.

Предходни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која је предвиђена планом проредних сеча и случајне приносе у састојинама које су планиране за проредне сече.

Редован принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која је предвиђена планом сеча.

Случајни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала која није предвиђена за сечу планом сеча обнављања и планом проредних сеча, а потреба за њиховом сечом је случајног карактера и резултат је елементарних непогода или других непредвидивих околности.

Ванредни принос обухвата посечену дрвну запремину стабала са површина које ће се користити за друге сврхе осим за производњу дрвне запремине.

8.5. ШУМСКА ХРОНИКА

Шумска хроника саставни је део Основе газдовања шумама. Све важније промене и догађаји који су имали утицаја (или могу имати) на газдовање шумама, уносе се у рубрику шумска хроника.

Шумска хроника пре свега садржи:

- податке који су битно утицали на извршење шумских радова,
- промене у поседовним приликама,
- веће шумске штете од елементарних непогода,
- штете од инсеката и гљивичних обољења,
- појаве од раних и касних мразева,
- почетак вегетационог периода,
- период цветања,
- плодоношење састојине и сл.

Поред наведених података у шумску хронику се могу уносити и други подаци као што су:

- одржавање семинара,
- посете и екскурзије разних делегација и сл.

8.6. ВРЕМЕ СЕЧЕ ШУМА

Време сече шума у газдинској јединици "Заглавак I" је потребно усагласити са Правилником о шумском реду ("Службени гласник Р.С. бр. 106 / 2008"), члан 5.

Члан 5

Време сече, израде, извоза, изношења и привлачења дрвета одређује се Основом газдовања шумама, односно програмом газдовања приватним шумама, а утврђује се на следећи начин:

- 1) у једнодобним састојинама, у којима се обављају опходне сече (опходни, накнадни и завршни сек), забрањена је сеча дрвећа за време трајања вегетације;
- 2) у разнодобним састојинама, где се обавља сеца обнављања (опходни, завршни сек на подмладним језгрима), забрањена је сеча дрвећа за време трајања вегетације;
- 3) у састојинама у којима је планиран претходни принос сеча се обавља у току целе године;
- 4) у једнодобним састојинама, где су предвидени узгојни радови неге шума (сеча осветљавања и чишћења), сеча се обавља по правилу за време трајања вегетације;
- 5) у пребирним састојинама, време сече зависи од врсте дрвета, надморске висине и климатских услова сваке газдинске јединице;
- 6) у изданацким шумама, за које се смерницама газдовања и даље одређује газдовање као изданацким шумама, сеча обнављања се обавља искључиво за време мировања вегетације;
- 7) ресурекцијска сеча обавља се само за време мировања вегетације;
- 8) у културама и плантажама, сеча се може обављати током целе године.

8.7. СМЕРНИЦЕ ЗА ИНДЕНТИФИКАЦИЈУ И УПРАВЉАЊЕ ШУМАМА ВИСОКЕ ЗАШТИТНЕ ВРЕДНОСТИ

Шуме високе заштитне вредности прво су дефинисане од стране Савета за управљање шумама у циљу сертификације шума, али се практична употреба овог концепта све више користи за заштиту, планирање и управљање природним ресурсима.

Шуме садрже економске, еколошке и социјалне вредности које могу бити значајне на глобалном, регионалном или локалном нивоу, али када се нека од тих вредности сматра изузетно важном, шума се може дефинисати као шума високе заштитне вредности.

Шума високе заштитне вредности (**High Conservation Value Forests – HCVF** или **HCV** шуме) третира се као категорија шуме са посебном наменом и условима газдовања, као и посебним вредностима које поседују на одређеним локалитетима. Активност газдовања у HCV шумама морају одржавати или побољшавати карактеристике које их дефинишу.

Табела бр.45 Forest Stewardship Council (FSC) је дефинисао следећих шест категорија високе вредности:

HCV – 1	Подручја која на глобалном, регионалном или државном нивоу садрже важне концентрације биодиверзитета
HCV – 2	Велике шумске површине нивоа пејсажа значајне на глобалном, регионалном и државном нивоу
HCV – 3	Подручја која садрже екосистеме којису ретки, у опасности или угрожени
HCV – 4	Подручја која пружају основне природне користи у критичним ситуацијама
HCV – 5	Подручја неопходна за задовољавање основних потребна локалних заједница
HCV – 6	Подручја значајна за традиционални културни идентитет локалних заједница

HCV шума може да буде мали део великог шумског подручја (нпр: извор воде за село, тресетиште, мања површина неког другог ретког екосистема и сл.) или може да буде велико шумско подручје (нпр: шуме које садрже неколико угрожених врста које се распростиру на великој површини). Било који тип шуме може да буде потенцијално HCV шума. Избор шуме за HCV шуму заснива се на присуству једне или више изабраних вредности.

Шумско газдинство које газдује одређеним подручјем, треба да идентификује сваку високу заштитну вредност која се налази унутар њиховог подручја и да газдује њима у циљу очувања или унапређења тих вредности уз консултовање заинтересованих страна и контролу успешности овог начина газдовања.

У почетку, не треба издвојити сваку шуму која садржи високо заштитну вредност. Нека специфична заштитна вредност шуме може да се изостави уколико је она значајно присутна у околним подручјима. Ипак, и у овим случајевима се препоручује да се све специфичне вредности неког подручја обележе и унесу у планове газдовања са упутствима о њиховој заштити.

Процена којом се утврђује постојање атрибута карактеристичних за НСV шуме у зависности од нивоа и од интензитета активности газдовања заснива се на следећим вредностима, односно приоритетним функцијама шума:

Шумски екосистеми у заштићеним природним добрима.

За шуме са посебном наменом, као шуме са приоритетном функцијом, могу да буду одређене:

- шуме односно делови шума издвојени за производњу шумског семена;
- шуме које су погодне за излетишта и рекреацију;
- шуме које су погодне за научна истраживања и наставу;
- шуме које су од значаја за културно – историјске споменике;
- шуме које су од посебног интереса за народну одбрану.
- За НСV шуме, као шуме са приоритетном функцијом, могу да буду одређене:
- шуме које штите земљиште од ерозије;
- шуме које непосредно користе изворишта водоснабдевања, врела, термоминерална и минерална изворишта;
- шуме које штите објекте (водне акумулације, железничке пруге, путеве) и насеља;
- шуме које чине пољозаштитне појасеве.

За одређивање НСV шума користи се основна намена шума (приоритетне функције) из Основе газдовања шумама у складу са интегралним газдовањем шума.

Све категорије шума треба да буду дате прегледно по одељењима и одсечима и уцртане у састојинске карте газдинских јединица.

Важно је још једном поменути, да се начин газдовања у шумама одређеним као НСV шуме не мења у односу на тренутни начин газдовања. Разлика је једино у томе да се прате атрибуту карактеристични за те шуме и да активности газдовања у НСV шумама морају одржавати или побољшавати карактеристике које их дефинишу.

8.8. УПУТСТВО ЗА ПРИМЕНУ ТАРИФА

У прилогу ове Основе газдовања шумама, приложене су тарифе за израчунавање дрвне запремине приликом дознаке и обележавања стабала за сечу и то за следеће врсте дрвећа:

Табела бр.46 Упутство за примену тарифа

Број тарифе	Тарифа	Узгојни облик	Врсте дрвећа
01	тарифе за букву (Србија)	високе шуме	буква, јавор, млеч, д.трешњ, б.јасен, д.орак
05	тарифе за букву (Србија)	изданачке шуме	буква, јавор, млеч, д.трешњ, б.јасен, д.орак
14	тарифе за граб (Србија)	изданачке и високе шуме	граб, грабић, ц.јасен, клен,отл
17	тарифе за цер (Србија)	изданачке и високе шуме	цер и сладун
21	тарифе за китњак (Србија)	високе шуме	китњак, п.брест, м.леска, кестен, брекиња
23	тарифе за китњак (Србија)	изданачке шуме	китњак, п.брест,

Број тарифе	Тарифа	Узгојни облик	Врсте дрвећа
			м.леска, кестен, брекиња
26	тарифе за липу (Ф.гора)	изданачке шуме	липе
28	тарифе за багрем (Срем)	Вешт. подигнуте шуме	багрем
33	тарифе за белу тополау (Војводина)	изданачке шуме	јасика, омл
45	тарифе за брезу	изданачке шуме	бреза
83	тарифе за јелу (Гоч)	Вешт. подигнуте шуме	дуглазија
85	тарифе за смрчу (Копаоник)	Вешт. подигнуте шуме	смрча
90	тарифе за ц.бор (Србија)	Вешт. подигнуте шуме	ц.бор
91	тарифе за б.бор (Србија)	Вешт. подигнуте шуме	б.бор

Поменуте тарифе су двоулазне и то са улазима: тарифни низ (хоризонтални ред) и дебљински степен (вертикални ред). Подаци који се приликом дознаке (премера) прикупљају, узимају се за свако стабло, са прним пречником (д1.30) до на 1 цм, на основу чега се израчунава дрвна запремина сваког стабла и затим су запремине стабала разврстане у дебљинске степене од по 5 цм ширине, како је и приказано у табеларном делу основе.

Код главних сеча шума дознака стабала се врши мерењем пречника (д1.30) до на 1 цм за свако стабло, а тарифе се примењују тако да се из табеларног дела описа станишта и састојина очита висински степен за сваку врсту дрвећа посебно, а затим у тарифама за одређену врсту дрвета на основу висинског степена, односно тарифног низа и пречника стабала (д1.30) очита се запремина за свако стабло. Код проредних сеча шума (високе, изданачке и вештачке састојине), дознака стабала се врши мерењем пречника (д1.30) који се групишу у дебљинске степене ширине до по 5 цм. На основу висинског степена узетог из табеларног дела за одговарајућу врсту дрвећа улази се у тарифе где се за исту врсту дрвећа на основу тарифног низа и интерполоване вредности средњег пречника степена очитава запремина.

У случају процене запремине користи се формула по методи средњег састојинског стабла:

$V = N \times V_c$, где је:

V = запремина одсека,

N = бр. стабала у одсеку

V_c = запремина средњег састојинског стабла (узима се последњи тарифни низ).

Број стабала се процењује постављањем неколико примерних површина 10 x 10 м или 20 x 20 м.

9.0. ЕКОНОМСКО - ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА

9.1. ОБРАЧУН ВРЕДНОСТИ ШУМА

Вредност шума газдинске јединице „Заглавак I“ претставља вредност дубеће запремине и вредност младих састојина. У исказаним вредностима није вреднована општекорисна функција шума, као и вредност коришћења осталих шумских ресурса.

Вредност шума утврђена је методом садашње сечиве вредности. Код ове методе утврђује се вредност дрвне запремине на пању уз претпоставку да се иста користи под истим условима као етат, уз додатак вредности младих састојина.

Ради утврђивања процене вредности шуме по овој методи урађено је следеће:

- израчуната нето дрвна запремина;
- утврђена је сортиментна структура;
- утврђене су тржишне цене м³ нето дрвне запремине по врстама дрвећа и сортиментима;
- израчуната вредност младих састојина.

9.1.1. Сортиментна структура укупне дрвне запремине

Табела бр.47 Сортиментна структура укупне дрвне запремине

Врста дрвећа	Бруто	Шумски остатак	Нето	Ф	Л	К	І	ІІ	ІІІ	Танка обловина	Укупно техничко	Просторно
				м ³	м ³							
Буква	88670.3	13300.5	75369.8	452.2	904.4	904.4	6105.0	6783.3	7461.6		22610.9	52758.8
Сладун	37670.5	5650.6	32019.9				2497.6	3266.0	2881.8	960.6	9606.0	22413.9
Китњак	23882.5	3582.4	20300.1				1583.4	2070.6	1827.0	609.0	6090.0	14210.1
Цер	18736.5	1873.7	16862.9									16862.9
Граб	8345.7	1251.9	7093.8									7093.8
Багрем	3737.9	560.7	3177.2							2224.1	2224.1	953.2
Ц. Јасен	3426.2	342.6	3083.6									3083.6
Грабић	2112.6	211.3	1901.3									1901.3
Трешња	1113.2	111.3	1001.9				141.3	159.3			300.6	701.3
Ср. липа	1043.2	104.3	938.9				132.4	149.3			281.7	657.2
ОТЛ	947.9	94.8	853.1									853.1
Клен	781.6	78.2	703.4									703.4

Врста дрвећа	Бруто	Шумски остатак	Нето	Ф	Л	К	І	ІІ	ІІІ	Танка обловина	Укупно техничко	Просторно
				м ³	м ³							
Јавор	605	60.5	544.5				54.5	81.7			136.1	408.4
Јасика	494.7	49.5	445.2									445.2
Б. Јасен	431.8	43.2	388.6				53.6	63.0			116.6	272.0
Млеч	345.4	34.5	310.9				31.1	46.6			77.7	233.1
Брекиња	259.7	26.0	233.7									233.7
Бреза	129.9	13.0	116.9									116.9
ОМЛ	94.5	9.5	85.1									85.1
М. Леска	62.2	6.2	56.0									56.0
Медунац	16	1.6	14.4									14.4
Д. орах	10.7	1.1	9.6									9.6
Б. топола	10	1.0	9.0									9.0
Ц. јова	9.1	0.9	8.2									8.2
Б. Врба	0.2	0.0	0.2									0.2
Укупно лишћари:	192937.3	27409.1	165528.2	452.2	904.4	904.4	10598.7	12619.8	12170.4	3793.7	41443.6	124084.6
Црни бор	132664.2	19899.6	112764.6				16914.7	15787.0	18042.3	5638.2	56382.3	56382.3
Бели бор	10327.8	1549.2	8778.6				1316.8	1229.0	1404.6	438.9	4389.3	4389.3
Смрча	3322.6	498.4	2824.2				423.6	395.4	451.9	141.2	1412.1	1412.1
Ариш	42.8	6.4	36.4				5.5	5.1	5.8	1.8	18.2	18.2
Укупно лишћари:	146357.4	21953.6	124403.8	0.0	0.0	0.0	18660.6	17416.5	19904.6	6220.2	62201.9	62201.9
Укупно :	339294.7	49362.7	289932.0	452.2	904.4	904.4	29259.3	30036.3	32075.0	10013.8	103645.5	186286.5

9.1.2. Вредност дрвета на пању

Табела бр. 48 Вредност шума (без младих састојина, којима није утврђивана запремина)

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина м ³	Цена сортиме. дин / м ³	Укупни приход
1.	Букови трупци	Ф	452.2	19099.2	8637012.1
2.	Букови трупци	Л	904.4	12541.2	11342726.1
3.	Букови трупци	К	904.4	10450.8	9452090.8
4.	Букови трупци	І	6105.0	8434.8	51494033.6
5.	Букови трупци	ІІ	6783.3	6896.4	46780198.1
6.	Букови трупци	ІІІ	7461.6	5713.2	42629645.9
7.	Трупци храстова	І	4081.0	18482.4	75426007.2
8.	Трупци храстова	ІІ	5336.6	13306.8	71013669.0
9.	Трупци храстова	ІІІ	4708.8	6295.2	29642866.1
10.	Трупци осталих племенитих лишћара	І	412.8	14862.0	6135222.6
11.	Трупци осталих племенитих лишћара	ІІ	499.8	11632.8	5814553.6
12.	Трупци чамовине и белог бора	І	429.1	11966.4	5134644.6
13.	Трупци чамовине и белог бора	ІІ	400.5	10029.6	4016680.3
14.	Трупци чамовине и белог бора	ІІІ	457.7	8298.0	3797948.1
15.	Трупци осталих борова	І	18231.5	8600.4	156798020.6
16.	Трупци осталих борова	ІІ	17016.0	7393.2	125803046.1
17.	Трупци осталих борова	ІІІ	19446.9	5574.0	108397087.5
18.	Рудничко дрво		3793.7	6420.0	24355245.8
19.	Стубови за водове		6220.2	13844.4	86114791.5
СВЕГА ОБЛО ТЕХНИЧКО			/	/	872785489.7
20.	Просторно лишћара		122762.8	4581.5	562437781.9
21.	Просторно четинара и меких лишћара		63523.7	3066.8	194814394.2
СВЕГА ПРОСТОРНО			/	/	757252176.2
22.	Шумски остатак тврђих лишћара		27230.9	3161.4	86087814.7
23.	Шумски остатак меких лишћара и четинара		22131.8	1459.7	32305744.7
СВЕГА ШУМСКИ ОСТАТАК			/	/	118393559.4
УКУПНО:			/	/	1748431225.2

9.1.3. Вредност младих састојина (без запремине)

Табела 49 Вредност младих састојина (без утврђене запремине)

Порекло састојине	Старост	Површина	Трошкови подизања		Фактор	Укупна вредност шума
	година		ха	дин/ха		динара
Младе високе састојине	1 до 10	1.62	52482.2	85021.2	1.6386	139315.7
Младе високе састојине	11 до 20	0.81	52482.2	42510.6	1.6386	69657.8
Младе изд. састојине	1 до 10	40.74	50295	2049018.3	1.4859	3044636.3
Младе изд. састојине	11 до 20	48.76	50295	2452384.2	1.4859	3643997.7
Младе веш.под. састојине	1 до 10	36.46	252504.5	9206314.1	1.6386	15085466.2
Младе веш.под. састојине	11 до 20	31.46	252504.5	7943791.6	1.6386	13016696.9
Укупно		159.85		21779039.9		34999770.6

Вредност младих састојина износи **34 999 770, 6** динара.

9.1.4. Укупна вредност шума

Укупна вредност шума којима је утврђена запремина износи **1 748 431 225,2** динара,

Укупна вредност младих састојина **34 999 770,6** динара,

Укупно: 1 783 430 995,8 динара.

9.2. СТРУКТУРА СЕЧИВЕ ДРВНЕ ЗАПРЕМИНЕ И ПЛАНИРАНИ РАДОВИ

Структура сечиве дрвне запремине и планирани радови ће послужити како би се на основу њих могли рачунати приходи, односно расходи газдовања у газдинској јединици.

А. Сечива дрвна запремина м³ - просечно за 1 година:

Табела бр. 50

Ред.бр.	Врста дрвета	Прореде (м ³)	Сече обнове једнод. (м ³)	Свега (м ³)
1.	Буква	539.0	811.1	1350.1
2.	Јавор	0.0	0.0	0.0
3.	Сладун	210.2	3.0	213.2
4.	Граб	17.6	42.7	60.3

Ред.бр.	Врста дрвета	Прореди (м ³)	Сече обнове једнод. (м ³)	Свега (м ³)
5.	Клен	22.6	116.8	139.4
6.	Млеч	1.0	7.8	8.7
7.	ОТЛ	0.2	2.9	3.0
8.	Китњак	31.1	3.8	34.9
9.	Црни јасен	9.7	26.2	35.9
10.	Трешња	1.0	0.0	1.0
11.	Цер	72.3	0.0	72.3
12.	Бреза	1.8	0.0	1.8
13.	Ср.Липа	0.0	1.7	1.7
14.	Бели јасен	0.1	0.0	0.1
15.	ОМЛ	0.1	0.0	0.1
16.	Бели бор	116.7	24.0	140.7
17.	Црни Бор	1432.4	823.9	2256.3
18.	Смрча	22.5	0.0	22.5
УКУПНО:		2478.0	1863.9	4341.9

Б. Израда дрвних сортимената просечно годишње

Табела бр. 51 Сортиментна структура сечиве дрвне запремине (просечно годишње)

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина м ³
1.	Букови трупци	Ф	6.5
2.	Букови трупци	Л	13.0
3.	Букови трупци	К	13.0
4.	Букови трупци	І	87.6
5.	Букови трупци	ІІ	97.3
6.	Букови трупци	ІІІ	107.1
7.	Трупци храстова	І	19.9
8.	Трупци храстова	ІІ	29.9
9.	Трупци храстова	ІІІ	39.9
10.	Трупци пл.лишћара	І	0.8
11.	Трупци пл.лишћара	ІІ	1.2
12.	Трупци пл.лишћара	ІІІ	1.6
13.	Трупци чамовине	І	0.9
14.	Трупци чамовине	ІІ	1.4
15.	Трупци чамовине	ІІІ	1.9
16.	Трупци црног бора	І	94.8
17.	Трупци црног бора	ІІ	142.1
18.	Трупци црног бора	ІІІ	189.5
19.	Остало техничко –Храстови		8.5
20.	Остало техничко – Пл.Лишћари		0.4
21.	Остало техничко –Црни Бор		47.4

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина м ³
22.	Остало техничко – Чамовина		0.5
СВЕГА ОБЛО ТЕХНИЧКО		/	962.6
23.	Просторно тврдих лишћара		1108.7
24.	Просторно четинара и меких лишћара		1174.4
СВЕГА ПРОСТОРНО		/	2283.0
25.	Шумски остатак тврдих лишћара		384.1
26.	Шумски остатак меких лишћара и четинара		712.1
СВЕГА ШУМСКИ ОСТАТАК		/	1096.3
УКУПНО:		/	4341.9

Израда дрвних сортимената обавиће се делом у сопственој режији, делом продајом дрвета на пању, а делом уговором са другим предузећима.

В. Шумско-узгојни радови просечно годишње

Табела бр. 52

Ред.бр.	Врста рада	Шифра	Радна површина ха/год
РАДОВИ ПРОСТЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ ШУМА			
1.	Комплетна припрема терена за пошумљавање	127	6.79
2.	Обнављање прир. путем оплод. сеч.	311	5.27
3.	Вештачко пошумљавање садњом	317	4.69
4.	Обнављање багрема вегетативним путем	328	1.53
5.	Попуњавање вешт. под. култура садњом	414	2.05
6.	Осветљавање подмлатка ручно	511	2.40
7.	Сеча избојака и уклањање корова ручно	513	8.22
8.	Окопавање и прашење у културама	518	13.49
9.	чишћење у младим природним састојинама	526	0.49
10.	чишћење у младим културама	527	0.04
11.	Прореди у вештачким састојинама	532	29.23
12.	Прореди у изданацким састојинама	533	20.19
13.	Прореди у високим састојинама	534	0.39
14.	Узгојно-санитарне прореди	535	6.87
УКУПНО Г. Ј.		/	101.64

Г. Остали радови просечно годишње

Табела бр. 53

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина (км/год)
1.	Одржавање путева	км	1.68

Д. Радови на заштити шума

Табела бр. 54

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина
1.	Постављање противпож. табли	ком	3
2.	Постављање табли за испашу	ком	2
3.	Праћење појаве сушења шума	ком	1
4.	Трошкови превентиве заштите	ком	1
5.	Остали радови	ком	1

Ђ. Уређивање шума

Табела бр. 55

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина
1.	Високе шуме	ха	45.85
2.	Изд. и вешт. подиг. шуме	ха	2618.25
3.	Шикаре и шибљаци	ха	896.80
4.	Необрасло	ха	216.66

Е. Накнада за посечено дрво - (3 % у односу на продајну вредност дрвних сортимената).

9.3. УТВРЂИВАЊЕ ПРОСЕЧНИХ ТРОШКОВА**А. Трошкови производње дрвних сортимената просечно годишње****І Директни трошкови**

Табела бр. 56

Ред бр.	Врста рада	Сечива запремина	Једин. цена	Свега
		м ³ /год	дин/м ³	дин
1.	Сеча и израда просторног дрвета	3379.3	1191.2	4025425.9
2.	Изношење просторног дрвета	3379.3	1072	3622613.0
3.	Сеча и израда облог дрвета	962.6	764.89	736275.4
4.	Извлачење облог дрвета трактором	962.6	894.62	861152.2
УКУПНО:		/	/	9245466.6

II Режијски трошкови (42 % од директних)

Укупно = 3 883 096,0 динара

III Трошкови транспорта

Сви шумски сортименти ће се углавном продати F-со камионски пут, тако да трошкови транспорта практично не постоје.

Општи трошкови производње дрвних сортимената: I+II+III = 13 128 562,6 динара

Б. Амортизација шума просечно годишње 2 625 712,5 динара

В. Шумско-узгојни радови просечно годишње

Табела бр. 57

Ред.бр.	Врста рада	Шифра	Радна површина на ха/год	Цена	Укупно
				дин/јед	дин
РАДОВИ ПРОСТЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ ШУМА					
1.	Комплетна припрема терена за пошумљавање	127	6.79	39000	264654.0
2.	Обнављање прир. путем оплод. сеч.	311	5.27	5322.31	28053.90
3.	Вештачко пошумљавање садњом	317	4.69	261902	1229105.90
4.	Обнављање багрема вегетативним путем	328	1.53	3224.42	4917.24
5.	Попуњавање вешт.под.култура садњом	414	2.05	194641.9	399405.2
6.	Осветљавање подмлатка ручно	511	2.40	34657.31	83142.9
7.	Сеча избојака и уклањање корова ручно	513	8.22	33148.7	272382.9
8.	Окопавање и прашење у културама	518	13.49	30024.14	405025.6
9.	чишћење у младим природним састојинама	526	0.49	43354.06	21156.8
10.	чишћење у младим културама	527	0.04	43354.06	1864.2
11.	Прореди у вештачким састојинама	532	29.23	5253.53	153544.9
12.	Прореди у изданачким састојинама	533	20.19	5314.09	107307.4
13.	Прореди у високим састојинама	534	0.39	5861.41	2274.2
14.	Узгојно-санитарне прореди	535	6.87	6839.96	46983.7
УКУПНО Г. Ј.		/	101.64		3019818.9

Г. Остали трошкови просечно годишње

Табела бр. 58

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина (км/год)	Цена	Укупно
				дин / јед	динара
1.	Одржавање путева	км	1.68	80000.0	134400.0
УКУПНО:		/		/	134400.0

Д. Трошкови заштите шума просечно годишње

Табела бр. 59

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мер	Количина	Цена	Укупно	Прос.год.
				дин/јед	дин	дин
1.	Постављање противпож. табли	ком	3	5953.6	17860.8	1786.1
2.	Постављање табли за испашу	ком	2	5953.6	11907.2	1190.7
3.	Праћење појаве суше. шума	ком	1	23625.0	23625.0	2362.5
4.	Трошкови превентиве зашти.	ком	1	34743.3	34743.3	3474.3
5.	Остали радови	ком	1	29531.8	29531.8	2953.2
УКУПНО:		/	/	/	117668.1	11766.8

Ђ. Трошкови уређивања шума просечно годишње

Табела бр. 60

Ред.бр.	Вид рада	Јед.мере	Количина	Цена	Укупно	Прос.год.
				дин/јед	дин	дин/год
1.	Високе шуме	ха	45.85	2483.2	113854.7	11385.5
2.	Изд. и вешт. подиг. шуме	ха	2618.25	1904.2	4985671.7	498567.2
3.	Шикаре и шибљаци	ха	896.8	856.7	768288.6	76828.9
4.	Необрасло	ха	216.66	856.7	185612.6	18561.3
УКУПНО:		/	3777.56	/	6053427.6	605342.8

Е. Накнада за посечено дрво

Накнада за посечено дрво износи 3 % у односу на продајну вредност дрвних сортимената:

Табела бр. 61

Вредност дрвних сортимената	Такса 3 %	Накнада за посечено дрво
17633701.9	0.03	529011.1

СВЕУКУПНИ ТРОШКОВИ (од А до Е) 20 054 614,7 динара**9.4. УТВРЂИВАЊЕ ПРОСЕЧНОГ ПРИХОДА****Приходи од дрвних производа шума просечно годишње**

Табела бр. 62

Ред. бр.	Сортимент	Класа	Количина	Цена сортимената дин / м ³	Укупни приход
			Укупно		
1.	Букови трупци	Ф	6.5	19099.2	123923.4
2.	Букови трупци	Л	13.0	12541.2	162744.9
3.	Букови трупци	К	13.0	10450.8	135618.1
4.	Букови трупци	І	87.6	8434.8	738833.9
5.	Букови трупци	ІІ	97.3	6896.4	671200.0
6.	Букови трупци	ІІІ	107.1	5713.2	611648.1
7.	Трупци храстова	І	19.9	18482.4	368274.4
8.	Трупци храстова	ІІ	29.9	13306.8	397720.6
9.	Трупци храстова	ІІІ	39.9	6295.2	250872.3
10.	Трупци пл.лишћара	І	0.8	14862	11751.7
11.	Трупци пл.лишћара	ІІ	1.2	11632.8	13797.4
12.	Трупци пл.лишћара	ІІІ	1.6	9505.44	15032.3
13.	Трупци чамовине	І	0.9	11966.4	11307.7
14.	Трупци чамовине	ІІ	1.4	10029.6	14216.3
15.	Трупци чамовине	ІІІ	1.9	8298	15682.5
16.	Трупци црног бора	І	94.8	8600.4	815012.4
17.	Трупци црног бора	ІІ	142.1	7393.2	1050919.1
18.	Трупци црног бора	ІІІ	189.5	5574	1056434.4
19.	Остало техничко –Храстови		8.5	5712.48	48711.2
20.	Остало техничко – Пл.Лишћари		0.4	5712.48	2258.5
21.	Остало техничко –Црни Бор		47.4	3823.2	181151.8
22.	Остало техничко – Чамовина		0.5	3823.2	1806.4
СВЕГА ОБЛО ТЕХНИЧКО			962.6	/	6698917.4
23.	Просторно тврдих лишћара		1108.7	4581.5	5079341.9
24.	Просторно четинара и меких лишћара		1174.4	3066.8	3601597.3
СВЕГА ПРОСТОРНО			2283.0	/	8680939.2
25.	Шумски остатак тврдих лишћара		384.1	3161.4	1214324.1
26.	Шумски остатак меких лишћара и четинара		712.1	1459.7	1039521.3
СВЕГА ШУМСКИ ОСТАТАК			1096.3	/	2253845.4
УКУПНО:			4341.9	/	17633701.9

СВЕУКУПНИ ПРИХОДИ 17 633 701,9 динара

9.5. РАСПОДЕЛА ПРИХОДА НА ГОДИШЊЕМ НИВОУ

Табела бр. 63

Приходи - Трошкови	Проста репродукција	Свега
	динара	динара
Укупан приход	17633701.9	17633701.9
Укупни трошкови	20054614.7	20054614.7
Биланс:	-2420912.8	-2420912.8

Извршењем свих планираних радова у овој газдинској јединици, финансијски салдо би био негативан, односно разлика између просечног годишњег прихода и просечног годишњег трошка би била **-2 420 912,8** динара годишње.

С' обзиром да је Шумско газдинство "Тимочке шуме" Бољевац у обавези да конкурише за средства из буџета Републике, за радове на гајењу, унапређивању, коришћењу, заштити и репродукцији шума и да иста користи у складу са наменом, финансијски биланс везан за ову газдинску јединицу би могао бити и повољнији.

10.0. НАЧИН ИЗРАДЕ ОСНОВЕ

10.1. ПРИКУПЉАЊЕ ТЕРЕНСКИХ ПОДАТАКА

Прикупљање карактеристичних података о свакој уређајној јединици, одсеку врши се у припремној фази радова на уређивању шума. Пре почетка радова на прикупљању основних таксационих података прикупљају се карактеристични подаци за сваку уређајну јединицу - издвајање одсека. На основу прикупљених података у претходној фази, врши се састојинска инвентура.

Рад на прикупљању свих потребних таксационих података састоји се из два дела:

- премер пречника и
- премер висина и дебљинског прираста.

Прикупљање теренских података извршила је екипа Службе за израду основа и планова газдовања из Зајечара и то:

- Миленковић Властимир, дипл. инж. шум,
- Божић Марко, шум. тех,
- Вукић Зоран, шум. тех,
- Милосављевић Марко, дипл. инж. шум,
- Ђурић Никола, дипл. инж. шум,
- Велојић Марјан, шум. тех,
- Жарко Шутовић, шум. тех.
- Хаци-Павловић Филип, дипл. инж. шум

10.2. ОБРАДА ПОДАТАКА

Комплетна компјутерска обрада података извршена је у Служби за израду основа и планова газдовања ШГ “Тимочке шуме“ у Зајечару.

Обраду података извршио је Милосављевић Марко, дипл.инж. шумарства.

10.3. ИЗРАДА КАРАТА

У прилогу ове Основе газдовања шумама дате су следеће карте:

- | | |
|--|----------------|
| 1. Основна карта (са прегледом путне мреже) | P = 1: 10 000, |
| 2. Карта газдинских класа | P = 1: 10 000, |
| 3. Састојинска карта | P = 1: 10 000, |
| 4. Карта намене површина | P = 1: 10 000, |
| 5. Привредна карта | P = 1: 20 000, |
| 6. Прегледна карта | P = 1: 25 000, |
| 7. Карта премера | P = 1: 10 000, |
| 8. Карта шума високих заштитних вредности | P = 1: 10 000. |

Израду карата извршио је Бошковић Иван, дипл. инж. шум.

10.4. ИЗРАДА ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА ОСНОВЕ

Ова Основа газдовања шумама је рађена у складу са "Законом о шумама (30/10, 93/12 и 89/15)" и "Правилником ..." (Сл. гл. РС. бр. 122 од 12. 12. 2003. године).

Планове газдовања и текстуални део Основе газдовања шумама за газдинску јединицу "Заглавак I" израдио је Милосављевић Марко, дипл. инж. шумарства.

11.0. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Важност ове Основе за газдовање шумама је од 01.01.2022. до 31.12.31. године. Ревизија ће се извршити по истеку важности ове Основе за газдовање шумама.

Прикупљање теренских података потребно је обавити током 2030. године, како би се обезбедио континуитет уређивања ове газдинске јединице.

Усаглашавање ове Основе газдовања шумама са законским прописима, вршено је за све време израде основе, а нарочито се водило рачуна о усаглашавању са одредбама Закона о шумама и Правилником о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама.

Узете су у обзир и одредбе које се односе на газдовање шумама у следећим законима:

- Закон о шумама (Сл. гл.РС.бр 30/10, 93/12 и 89/15),
- Закон о просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. год (Сл.гл.РС.бр. 88/10),
- Закон о систему заштите животне средине (Сл.гл.РС.бр 135/04),
- Закон о заштити природе (“Сл. гл. Р.С. бр. 36 / 2009, 88/2010 и55/2012”),
- Закон о планирању и изградњи(Сл.гл.РС.бр. 47/03),
- Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа (Сл.гл.РС.бр. 135/04),
- Закон о заштити од пожара (Сл.гл.РС.бр. 111/09),
- Закон о дивљачи и ловству (Сл гл.РС. бр. 18/10),
- Закон о водама (Сл.гл.РС.бр. 30/10),
- Закон о државном премеру и катастру (Сл. гл. РС. бр. 36/09, 18/10),
- Закон о енергетици (Сл.гл.РС.бр.84/2004),
- Закон о путевима (Сл.гл РС. бр.101 /05, 123/07),
- Закон о железници (Сл.гл.РС.бр. 18/05),
- Закон о одбрани (Сл.гл.РС.бр. 116/07 и88/09),
- Закон о пољопривредном земљишту (Сл.гл.РС.бр. 23/06),
- Правилник о садржини основа и програма газдовања шумама, годишњег извођачког плана и привременог годишњег плана газдовања приватним шумама (Сл.гл.РС.бр.122 од 12.12.2003 год.),
- Правилник о шумском реду (“Службенигласник Р.С. бр. 38/2011 и 75/2016”).

Основу израдио :

Милосављевић Марко, дипл. инж. шум.



Руководилац
планирања газдовања шумама

Станковић Даниела, дипл. инж. шум.



ШГ "Тимочке шуме" Бољевац
ДИРЕКТОР

Величковић Зоран, дипл. инж. шум

